MINISTERUL EDUCAȚIEI

Adriana BRICEAG
Ionela Cătălina BOGDAN
Maria Ionela GRIGORE
Mariana Alina NICOLAE
Dumitru Săndel DOROBANȚU

LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

Manual pentru clasa a III-a

Editura Paralela 45

Deșteaptă-te, române!

de Andrei Mureșanu

Deșteaptă-te, române, din somnul cel de moarte,
În care te-adânciră barbarii de tirani!
Acum ori niciodată, croiește-ți altă soarte,
La care să se-nchine și cruzii tăi dușmani!

Acum ori niciodată să dăm dovezi la lume
Că-n aste mâni mai curge un sânge de roman,
Și că-n a noastre piepturi păstrăm cu fală-un nume
Triumfător în lupte, un nume de Traian!

Priviți, mărețe umbre, Mihai, Ștefan, Corvine,
Romîna națiune, ai voștri strănepoți,
Cu brațele armate, cu focul vostru-n vine,
„Viață-n libertate ori moarte!" strigă toți.

Preoți, cu crucea-n frunte! căci oastea e creștină,
Deviza-i libertate și scopul ei preasfânt.
Murim mai bine-n luptă, cu glorie deplină,
Decât să fim sclavi iarăși în vechiul nost' pământ!

INSTRUCȚIUNI DE UTILIZARE A MANUALULUI ÎN FORMAT DIGITAL ȘI TIPĂRIT

Varianta digitală a manualului cuprinde integral textul din varianta tipărită, dar conține în plus o serie de **activități multimedia** care vor face învățarea mai plăcută și mai ușoară.
Simbolurile care indică activitățile multimedia interactive de învățare:

AMII static
Activarea acestui buton permite vizualizarea optimizată a secvenței din manual.

AMII animat
Activarea acestui buton permite vizualizarea unui filmuleț, pentru care se pot controla începerea/întreruperea (prin butonul Start/Pauză), volumul și maximizarea ecranului.

AMII interactiv
Activarea acestui buton permite vizualizarea unor secvențe educaționale cu grad înalt de interactivitate, la finalul cărora este dat un feedback imediat. Exercițiile marcate cu acest simbol pot fi de tipul: trage și plasează, bifarea variantei corecte, asocierea unor termeni din mai multe coloane.

Unitatea tematică 5

La săniuș

după Ion Agârbiceanu

Vocabular

coastă: suprafață înclinată a unei înălțimi (deal);
poale: partea de jos a unei înălțimi (deal);
cârmă: (aici) conducere;
tindă: încăpere mică la intrarea caselor țărănești, servind, adesea, și ca bucătărie.

Odată cu încetarea ninsorii, cerul s-a înseninat și s-a pus un pui de ger să li se lipească degetele pe clanța de fier a ușii. După câteva zile, gerul se mai potoli și covorul de nea sclipea în soare.

Copiii se bucurară mai întâi de încetarea frigului și de drumul săniilor făcut pe uliță. Ieșiră și ei în grabă cu săniuțele. Unele erau făcute de meșteri buni, cioplite frumos, încheiate temeinic, altele erau mai din topor, dovedind fiecare priceperea părintelui sau a unui frate mai mare. Întâi se ivirā mai puține, cu băieți mai mărișori; apoi tot mai multe, cu copii și copile și mai mărunței. Se umplură ulițele cu căciuli de toate formele, cele mai multe prea mari pentru ei, le cădeau peste ochi și mereu trebuiau să le ridice cu mâna. Căciula nu se face pentru un an-doi și trebuia s-o croiască mai mare – credeau părinții – să-i fie bună copilului și când va crește. […] Copiii mai mari și chiar cei mai mărișori porneau cu săniuțele pe ***coasta*** din capul satului din sus, către răsărit, și veneau ca trăsnetul până la ***poalele*** ei.

Doi băieți vecini, Niculiță și Vasilică, trebuiră să se roage zile în șir până să-i lase părinții să se ducă la săniușul de pe coastă.

— Dacă pățiți ceva, nici să nu mai veniți acasă. Să plecați în lume! Cine a mai văzut așa copii neascultători?

Plecară supărați, până ce ieșiră din curte. Mergeau cu sania lui Vasilică. Era mai tare și mai frumoasă. Se făcură amândoi cai și porniră în fugă către coasta săniușului.

Când se apropiară, stătură cu răsuflarea oprită; nu de alergare, ci de mirare cum veneau, ca din prăștie, săniuțele pe coastă, la vale. Cinci, șase, opt, în zece rânduri, drepte, linie, coborau și-ntr-o clipă erau la poale. La coborâș nu se prea vedeau bine cei din săniuțe.

72

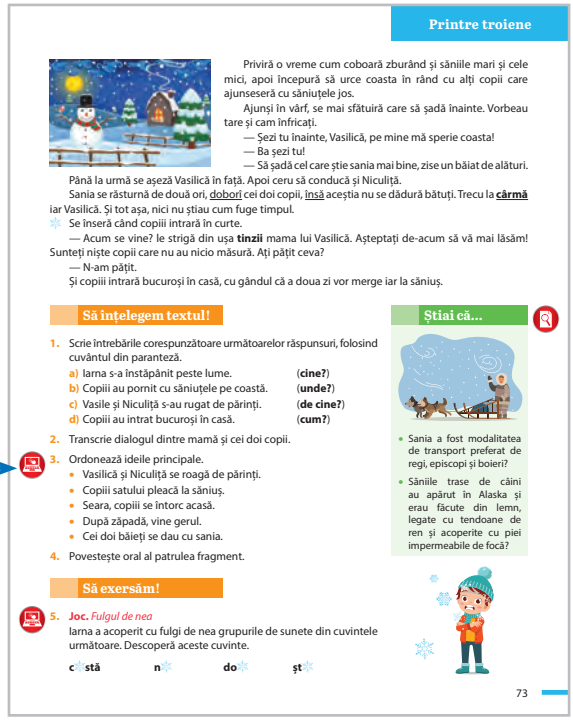

Printre troiene

Privind o vreme cum coboară zburând și săniile mari și cele mici, apoi începură să urce coasta în rând cu alți copii care ajunseseră cu săniuțele jos.

Ajunși în vârf, se mai sfătuiră care să șadă înainte. Vorbeau tare și cam înfricați.

— Șezi tu înainte, Vasilică, pe mine mă sperie coasta!
— Ba șezi tu!
— Să șadă cel care știe sania mai bine, zise un băiat de alături.

Până la urmă se așeză Vasilică în față. Apoi ceru să conducă și Niculiță.

Sania se răsturnă de două ori, doborî cei doi copii, însă aceștia nu se dădură bătuți. Trecu la **cârmă** iar Vasilică. Și tot așa, nici nu știau cum fuge timpul.

Se înseră când copiii intrară în curte.

— Acum se vine? le strigă din ușa **tinzii** mama lui Vasilică. Așteptați de-acum să vă mai lăsăm! Sunteți niște copii care nu au nicio măsură. Ați pățit ceva?

— N-am pățit.

Și copiii intrară bucuroși în casă, cu gândul că a doua zi vor merge iar la săniuș.

Să înțelegem textul!

1. Scrie întrebările corespunzătoare următoarelor răspunsuri, folosind cuvântul din paranteză.
   a) Iarna s-a înstăpânit peste lume. (**cine?**)
   b) Copiii au pornit cu săniuțele pe coastă. (**unde?**)
   c) Vasile și Niculiță s-au rugat de părinți. (**de cine?**)
   d) Copiii au intrat bucuroși în casă. (**cum?**)
2. Transcrie dialogul dintre mamă și cei doi copii.
3. Ordonează ideile principale.
   - Vasilică și Niculiță se roagă de părinți.
   - Copiii satului pleacă la săniuș.
   - Seara, copiii se întorc acasă.
   - După zăpadă, vine gerul.
   - Cei doi băieți se dau cu sania.
4. Povestește oral al patrulea fragment.

Știai că...

- Sania a fost modalitatea de transport preferat de regi, episcopi și boieri?
- Săniile trase de câini au apărut în Alaska și erau făcute din lemn, legate cu tendoane de ren și acoperite cu piei impermeabile de focă?

Să exersăm!

5. **Joc.** *Fulgul de nea*
   Iarna a acoperit cu fulgi de nea grupurile de sunete din cuvintele următoare. Descoperă aceste cuvinte.
   c❄stă n❄ do❄ ș❄

73

pentru activitate statică, de observare a unei imagini semnificative

pentru activitate animată (film sau animație scurtă)

pentru activitate interactivă

Structura unei unități de învățare

Lecție nouă

- *Text-suport*
- *Vocabular*
- *Știai că...*
- *Exerciții de înțelegere a textului, de exersare și aplicare a noțiunilor învățate, de stimulare a creativității și a lucrului în echipe/în perechi.*
- *Sinteza informațiilor noi*
- *Jocuri și activități*
- *Portofoliu*

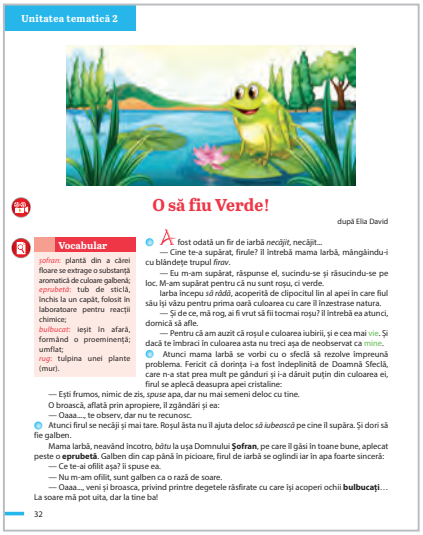

Unitatea tematică 2

O să fiu Verde!

după Elia David

Vocabular

sofran: plantă din a cărei floare se extrage o substanță aromatică de culoare galbenă;
eprubetă: tub de sticlă, închis la un capăt, folosit în laboratoare pentru reacții chimice;
bulbucat: ieșit în afară, formând o proeminență; umflat;
rug: tulpina unei plante (mur).

A fost odată un fir de iarbă *necăjit, necăjit*...
— Cine te-a supărat, firule? Îi întrebă mama iarbă, mângâindu-i cu blândețe trupul *firav*.
— Eu m-am supărat, răspunse el, sucindu-se și răsucindu-se pe loc. M-am supărat pentru că nu sunt roșu, ci verde.
Iarba începu *să râdă*, acoperită de clipocitul lin al apei în care fiul său îșI văzu pentru prima oară culoarea cu care îl înzestrase natura.
— Și de ce, mă rog, ai fi vrut să fii tocmai roșu? Îl întrebă ea atunci, domicilă să afle.
— Pentru că am auzit că roșul e culoarea iubirii, și e cea mai vie. Și dacă te îmbraci în culoarea asta nu treci așa de neobservat ca mine.
Atunci mama iarbă se vorbi cu o sfeclă să rezolve împreună problema. Fericit că dorința i-a fost îndeplinită de Doamnă Sfeclă, care n-a stat prea mult pe gânduri și i-a dăruit puțin din culoarea ei, firul se aplecă deasupra apei cristaline:
— Ești frumos, nimic de zis, *spuse* apa, dar nu mai semeni deloc cu tine.
O broască, aflată prin apropiere, îl zgândări și ea:
— Oaaa..., te observ, dar nu te recunosc.
Atunci firul se necăji și mai tare. Roșul ăsta nu îl ajuta deloc *să iubească* pe cine îl supăra. Și dori să fie galben.
Mama iarbă, neavând încotro, *bătu* la ușa Domnului **Șofran**, pe care îl găsi în toane bune, aplecat peste o **eprubetă**. Galben din cap până în picioare, firul de iarbă se oglindi iar în apa foarte sinceră:
— Ce te-ai ofilit așa? îi spuse ea.
— Nu m-am ofilit, sunt galben ca o rază de soare.
— Oaaa..., vreți și broasca, privind printre degetele răsfirate cu care își acoperi ochii **bulbucați**... La soare mă pot uita, dar la tine ba!

32

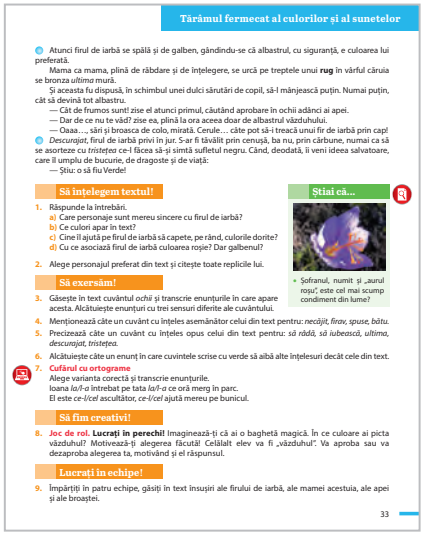

Tărâmul fermecat al culorilor și al sunetelor

Atunci firul de iarbă se spălă și de galben, gândindu-se că albastrul, cu siguranță, e culoarea lui preferată.
Mama ca mama, plină de răbdare și de înțelegere, se urcă pe treptele unui **rug** în vârful cărui a bronza *ultima* mură.
Și aceasta fu dispusă, în schimbul unei dulci sărutări de copil, să-l mânjească puțin. Numai puțin, cât să devină tot albastru.
— Cât de frumos sunt! zise el atunci primul, căutând aprobare în ochii adânci ai apei.
— Dar de ce nu te văd? zise ea, plină la ora aceea doar de albastrul văzduhului.
— Oaaa..., sări și broasca de colo, mirată. Cerule... câte pot să-i treacă unui fir de iarbă prin cap!
Descurajat, firul de iarbă privi în jur. S-ar fi tăvălit prin cenușă, ba nu, prin cărbune, numai ca să se asorteze cu *tristețea* ce-l făcea să-și simtă sufletul negru. Când, deodată, îi veni ideea salvatoare, care îl umplu de bucurie, de dragoste și de viață:
— Știu: o să fiu Verde!

Să înțelegem textul!

1. Răspunde la întrebări.
   a) Care personaje sunt mereu sincere cu firul de iarbă?
   b) Ce culori apar în text?
   c) Cine îl ajută pe firul de iarbă să capete, pe rând, culorile dorite?
   d) Cu ce asociază firul de iarbă culoarea roșie? Dar galbenul?
2. Alege personajul preferat din text și citește toate replicile lui.

Știai că...

Șofranul, numit și „aurul roșu", este cel mai scump condiment din lume?

Să exersăm!

3. Găsește în text cuvântul *ochii* și transcrie enunțurile în care apare acesta. Alcătuiește enunțuri cu trei sensuri diferite ale cuvântului.
4. Menționează câte un cuvânt cu înțeles asemănător celui din text pentru: *necăjit, firav, spuse, bătu.*
5. Precizează câte un cuvânt cu înțeles opus celui din text pentru: *să râdă, să iubească, ultima, descurajat, tristețea.*
6. Alcătuiește câte un enunț în care cuvintele scrise cu verde să aibă alte înțelesuri decât cele din text.

Cufărul cu ortograme

Alege varianta corectă și transcrie enunțurile.
Ioana *la/l-a* întrebat pe tata *la/l-a* ce oră merg în parc.
El este *ce-l/cel* ascultător, *ce-l/cel* ajută mereu pe bunicul.

Să fim creativi!

8. **Joc de rol. Lucrați în perechi!** Imaginează-ți că ai o baghetă magică. În ce culoare ai picta văzduhul? Motivează-ți alegerea făcută! Celălalt elev va fi „văzduhul". Va aproba sau va dezaproba alegerea ta, motivând și el răspunsul.

Lucrați în echipe!

9. Împărțiți în patru echipe, găsiți în text însușiri ale firului de iarbă, ale mamei acestuia, ale apei și ale broaștei.

33

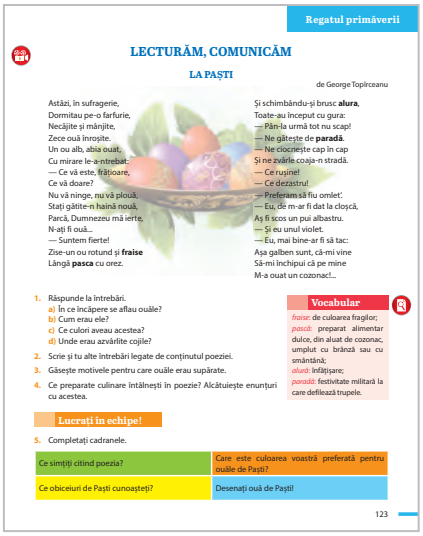

Regatul primăverii

LECTURĂM, COMUNICĂM

LA PAȘTI

de George Topîrceanu

Astăzi, în sufragerie,
Dormitau pe-o farfurie,
Necăjite și mânjite,
Zece ouă înroșite.
Un ou alb, abia ouat,
Cu mirare le-a-nrebat:
— Ce vă este, frățioare,
Ce vă doare?
Nu vă ninge, nu vă plouă,
Stați gătite-n haină nouă,
Parcă, Dumnezeu mă iarte,
N-ați fi ouă...
— Suntem fierte!
Zise-un ou rotund și **fraise**
Lângă **pasca** cu orez.

Și schimbându-și brusc **alura**,
Toate-au început cu gura:
— Pân-la urmă tot nu scap!
— Ne gătește de **paradă**.
— Ne ciocnește cap în cap
Și ne zvârle coaja-n stradă.
— Ce rușine!
— Ce dezastru!
— Preferam să fiu omlet!
— Eu, de m-ar fi dat la cloșcă,
Aș fi scos un pui albastru.
— Și eu unul violet.
— Eu, mai bine-ar fi să tac:
Așa galben sunt, că-mi vine
Să-mi închipui că pe mine
M-a ouat un cozonac!...

1. Răspunde la întrebări.
   a) În ce încăpere se aflau ouăle?
   b) Cum erau ele?
   c) Ce culori aveau acestea?
   d) Unde erau azvârlite cojile?
2. Scrie și tu alte întrebări legate de conținutul poeziei.
3. Găsește motivele pentru care ouăle erau supărate.
4. Ce preparate culinare întâlnești în poezie? Alcătuiește enunțuri cu acestea.

Vocabular

fraise: de culoarea fragilor;
pasca: preparat alimentar dulce, din aluat de cozonac, umplut cu brânză sau cu smântână;
alura: înfățișare;
paradă: festivitate militară la care defilează trupele.

Lucrați în echipe!

5. Completați cadranele.

Ce simțiți citind poezia?	Care este culoarea voastră preferată pentru ouăle de Paști?
Ce obiceiuri de Paști cunoașteți?	Desenați ouă de Paști!

123

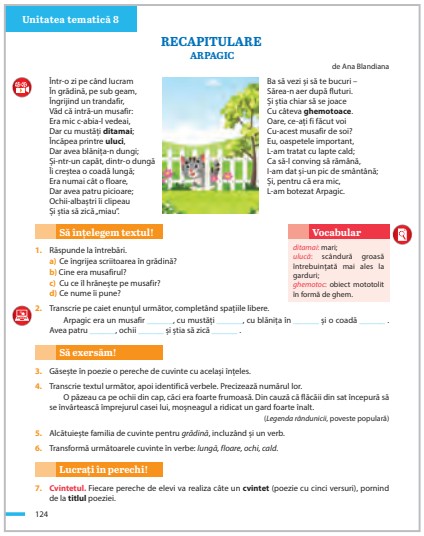

Unitatea tematică 8

RECAPITULARE

ARPAGIC

de Ana Blandiana

Într-o zi pe când lucram
În grădină, pe sub geam,
Îngrijind un trandafir,
Văd că intră-un musafir:
Era mic c-abia-i vedeai,
Dar cu mustăți **ditamai**;
Încăpea printre **uluci**,
Dar avea blănița-n dungi;
Și-ntr-un capăt, dintr-o dungă
Îi creștea o coadă lungă;
Era numai cât o floare,
Dar avea patru picioare;
Ochii-albaștri îi clipeau
Și știa să zică „miau".

Ba să vezi și să te bucuri –
Sărea-n aer după fluturi.
Și știa chiar să se joace
Cu câteva **ghemotoace**.
Oare, ce-ați fi făcut voi
Cu-acest musafir de soi?
Eu, oaspetele important,
L-am tratat cu lapte cald;
Ca să-l conving să rămână,
I-am dat și-un pic de smântână;
Și, pentru că era mic,
L-am botezat Arpagic.

Să înțelegem textul!

1. Răspunde la întrebări.
   a) Ce îngrijea scriitoarea în grădină?
   b) Cine era musafirul?
   c) Cu ce îl hrănește pe musafir?
   d) Ce nume îi pune?
2. Transcrie pe caiet enunțul următor, completând spațiile libere.
   Arpagic era un musafir _____, cu mustăți _____. Avea patru _____, ochii _____ și știa să zică _____.

Vocabular

ditamai: mare;
uluci: scândură groasă întrebuințată mai ales la garduri;
ghemotoc: obiect mototolit în formă de ghem.

Să exersăm!

3. Găsește în poezie o pereche de cuvinte cu același înțeles.
4. Transcrie textul următor, apoi identifică verbele. Precizează numărul lor.
   O păzeau ca pe ochii din cap, căci era foarte frumoasă. Din cauză că flăcăii din sat începură să se învârtească împrejurul casei lui, moșneagul a ridicat un gard foarte înalt.
   (*Legenda rândunicii*, poveste populară)
5. Alcătuiește familia de cuvinte pentru *grădină*, incluzând și un verb.
6. Transformă următoarele cuvinte în verbe: *lungă, floare, ochi, cald.*

Lucrați în perechi!

7. **Cvintetul.** Fiecare pereche de elevi va realiza câte un **cvintet** (poezie cu cinci versuri), pornind de la **titlul** poeziei.

124

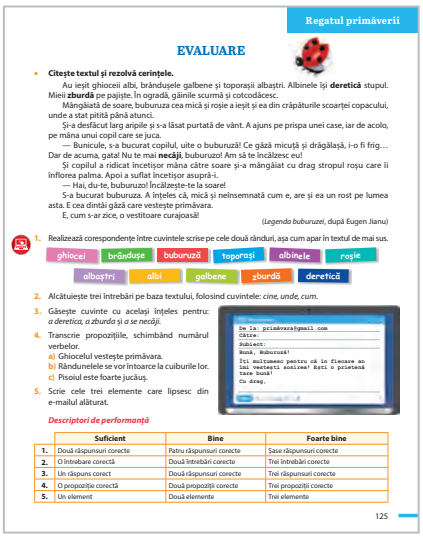

Regatul primăverii

EVALUARE

- **Citește textul și rezolvă cerințele.**
  Au ieșit ghiocei albi, brândușele galbene și toporași albaștri. Albinele își **deretică** stupul. Mieii **zburdă** pe pajiște. În ogradă, găinile scurmă și cotcodăcesc.
  Mângâiată de soare, buburuza cea mică și roșie a ieșit și ea din crăpăturile scoarței copacului, unde a stat pitită până atunci.
  Și-a desfăcut larg aripile și s-a lăsat purtată de vânt. A ajuns pe prispa unei case, iar de acolo, pe mâna unui copil care se juca.
  — Bunicule, s-a bucurat copilul, uite o buburuză! Ce gază micuță și drăgălașă, i-o fi frig... Dar de acuma, gata! Nu te mai **necăji**, buburuzo! Am să te încălzesc eu!
  Și copilul a ridicat încetișor mâna către soare și-a mângâiat cu drag stropul roșu care îi înflorea palma. Apoi a suflat încetișor asupră-i.
  — Hai, du-te, buburuzo! Încălzește-te la soare!
  S-a bucurat buburuza. A înțeles că, mică și neînsemnată cum e, are și ea un rost pe lumea asta. E cea dintâi gază care vestește primăvara.
  E, cum s-ar zice, o vestitoare curajoasă!
  (*Legenda buburuzei*, după Eugen Jianu)

1. Realizează corespondențe între cuvintele scrise pe cele două rânduri, așa cum apar în textul de mai sus.

ghiocei | brândușe | buburuză | toporași | albinele | roșie
albștri | albi | galbene | zburdă | deretică

2. Alcătuiește trei întrebări pe baza textului, folosind cuvintele: *cine, unde, cum.*
3. Găsește cuvinte cu același înțeles pentru: *a deretica, a zburda și a se necăji.*
4. Transcrie propozițiile, schimbând numărul verbelor.
   a) Ghiocelul vestește primăvara.
   b) Rândunelele se vor întoarce la cuiburile lor.
   c) Pisoiul este foarte jucăuș.
5. Scrie cele trei elemente care lipsesc din e-mailul alăturat.

De la: primavara@mail.com
Către:
Subiect:
Bună, Buburuzo!
Îți mulțumesc pentru că în fiecare an îmi vestești sosirea! Ești o prietenă tare bună!
Cu drag,

Descriptori de performanță

	Suficient	Bine	Foarte bine
1.	Două răspunsuri corecte	Patru răspunsuri corecte	Șase răspunsuri corecte
2.	O întrebare corectă	Două întrebări corecte	Trei întrebări corecte
3.	Un răspuns corect	Două răspunsuri corecte	Trei răspunsuri corecte
4.	O propoziție corectă	Două propoziții corecte	Trei propoziții corecte
5.	Un element	Două elemente	Trei elemente

125

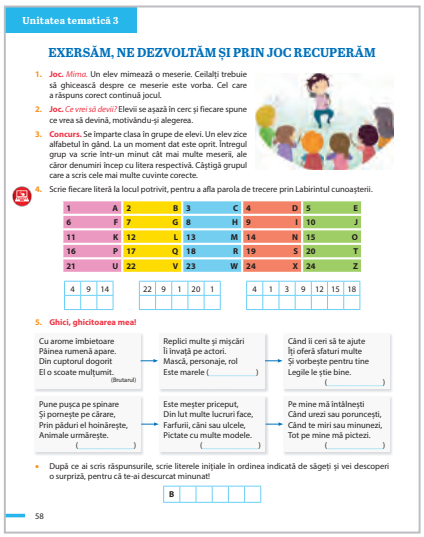

Unitatea tematică 3

EXERSĂM, NE DEZVOLTĂM ȘI PRIN JOC RECUPERĂM

1. **Joc.** *Mima.* Un elev mimează o meserie. Ceilalți trebuie să ghicească despre ce meserie este vorba. Cel care a răspuns corect continuă jocul.
2. **Joc.** *Ce vrei să devii?* Elevii se așază în cerc și fiecare spune ce vrea să devină, motivându-și alegerea.
3. **Concurs.** Se împarte clasa în grupe de elevi. Un elev zice alfabetul în gând. La un moment dat este oprit. Întregul grup va scrie într-un minut cât mai multe meserii, ale căror denumiri încep cu litera respectivă. Câștigă grupul care a scris cele mai multe cuvinte corecte.
4. Scrie fiecare literă la locul potrivit, pentru a afla parola de trecere prin Labirintul cunoașterii.

1 A	2 B	3 C	4 D	5 E
6 F	7 G	8 H	9 I	10 J
11 K	12 L	13 M	14 N	15 O
16 P	17 Q	18 R	19 S	20 T
21 U	22 V	23 W	24 X	24 Z

4	9	14	22	9	1	20	1	4	1	3	9	12	15	18

5. **Ghici, ghicitoarea mea!**

Cu arome îmbietoare
Pâinea rumenă apare.
Din cuptorul dogorit
El o scoate mulțumit.
(Brutarul)

Replici multe și mișcări
Îi învață pe actori.
Mască, personaje, rol
Este marele (_____)

Când îi ceri să te ajute
Îți oferă sfaturi multe
Și vorbește pentru tine
Legile le știe bine.
(_____)

Pune pușca pe spinare
Și pornește pe cărare,
Prin păduri el hoinărește,
Animale urmărește.
(_____)

Este meșter priceput,
Din lut multe lucruri face,
Farfurii, câni sau ulcele,
Pictate cu multe modele.
(_____)

Pe mine mă întâlnești
Când urezi sau poruncești,
Când te miri sau minunezi,
Tot pe mine mă pictezi.
(_____)

- După ce ai scris răspunsurile, scrie literele inițiale în ordinea indicată de săgeți și vei descoperi o surpriză, pentru că te-ai descurcat minunat!

B					

58

Lecturăm, comunicăm

Recapitulare

Evaluare

Exersăm, ne dezvoltăm și prin joc recuperăm (ameliorare)

CUPRINS

Instrucțiuni de utilizare a manualului în format digital și tipărit 4
Competențe generale și specifice 10

		Competențe:
Din nou la școală! Actualizarea cunoștințelor din clasa a II-a	11	1.4; 1.5; 2.3; 2.4; 3.3; 4.1; 4.4
UNITATEA TEMATICĂ 1 – Împărăția toamnei	13	1.1; 1.2; 1.4; 1.5; 2.3; 2.4; 3.1; 3.2; 3.3; 3.4; 4.1; 4.4
***Toamna lungă*, după George Topîrceanu**	14	
***Invitație la spectacolul toamnei*, de Vali Slavu**	17	
Invitația	19	
Așezarea textului în pagina caietului	20	
Cum se organizează un portofoliu	21	
Lecturăm, comunicăm	22	
Recapitulare	24	
Evaluare	25	
Exersăm, ne dezvoltăm și prin joc recuperăm	26	
Texte-suport: *Basmul toamnei*, după Ionel Teodoreanu; *Povestea toamnei*, legendă; *Frunza*, după Emil Gârleanu.		
UNITATEA TEMATICĂ 2 – Tărâmul fermecat al culorilor și al sunetelor	27	1.1; 1.2; 1.4; 2.3; 2.5; 3.1; 3.3; 3.4; 4.1; 4.4; 4.5
***Muzicanții din Bremen*, după Frații Grimm**	28	
Personajele textului	31	
***O să fiu Verde!*, de Elia David**	32	
Semnele de punctuație	34	
Scrierea textului în care se prezintă o întâmplare imaginată	36	
Lecturăm, comunicăm	37	
Recapitulare	39	
Evaluare	41	
Exersăm, ne dezvoltăm și prin joc recuperăm	42	
Texte-suport: *Povestea curcubeului*, de Jeanette Larson; *George Enescu*, după Viorica Huber; *Cartea cu Apolodor*, de Gellu Naum.		

UNITATEA TEMATICĂ 3 – Pe meleagurile meșteșugurilor	43	1.1; 1.2; 1.4; 1.5; 2.2; 2.3; 3.1; 3.2; 3.3; 3.4; 3.6; 4.1; 4.4; 4.5
***Banul muncit*, după Alexandru Mitru**	44	
Povestirea orală a unor întâmplări trăite	47	
Scrierea textului în care se prezintă o întâmplare trăită	48	
***Povestea cărții de povești*, de Emilia Căldăraru**	49	
Povestirea orală a unor întâmplări citite	52	
Lecturăm, comunicăm	53	
Recapitulare	55	
Evaluare	57	
Exersăm, ne dezvoltăm și prin joc recuperăm	58	
Texte-suport: *Mâinile*, după Victor Sivetidis; *Jocuri pe calculator*, după Mircea Cărtărescu; *Cea mai de cinste meserie*, de Victor Sivetidis.		
UNITATEA TEMATICĂ 4 – Popas în țara mea	59	1.1; 1.2; 1.4; 1.5; 2.1; 2.2; 2.3; 2.4; 3.1; 3.2; 3.3; 3.4; 4.1; 4.4; 4.5
***Din viața dacilor*, după Alexandru Vlahuță**	60	
Textul nonliterar	63	
Proiect – La pas prin țara mea	64	
Lecturăm, comunicăm	66	
Recapitulare	68	
Evaluare	69	
Exersăm, ne dezvoltăm și prin joc recuperăm	70	
Texte-suport: *Condeiele lui Vodă*, după Dumitru Almaș; *Am trei flori*, de Vasile Romanciuc.		
UNITATEA TEMATICĂ 5 – Printre troiene	71	1.1; 1.2; 1.3; 2.3; 2.4; 2.5; 3.1; 3.2; 3.4; 3.5; 4.1; 4.2; 4.5
***La săniuș*, după Ion Agârbiceanu**	72	
Cuvântul, parte de vorbire	75	
Substantivul – Numărul și genul	76	
Afișul	78	
***Moș Crăciun*, de Otilia Cazimir**	79	
Lecturăm, comunicăm	81	
Recapitulare	82	
Evaluare	83	
Exersăm, ne dezvoltăm și prin joc recuperăm	84	
Texte-suport: *Colindătorii*, de George Coșbuc; *În ajun de Anul Nou*, după Fănuș Neagu; *Iarna pe uliță*, de George Coșbuc.		

UNITATEA TEMATICĂ 6 – În timp și spațiu 85
***Planeta pitică*, după Adina Popescu** 86
Adjectivul 89
Descrierea unui obiect 90
***Extraterestrul*, de Emilia Plugaru** 91
Adjectivul – Numărul și genul 92
Descrierea unei persoane 93
Scrierea unor instrucțiuni 94
Lecturăm, comunicăm 95
Recapitulare 97
Evaluare 99
Exersăm, ne dezvoltăm și prin joc recuperăm 100
Texte-suport: *Portalul magic. Dinozaurii vin spre seară*, de Mary Pope Osborne;
George și cheia secretă a Universului, de Lucy și Steven Hawking;
Aventurile lui Habarnam și ale prietenilor săi, de Nikolai Nosov.

1.1; 1.2; 1.3;
2.1; 2.4; 2.5;
3.1; 3.3; 3.4; 3.5;
4.1; 4.3; 4.5

UNITATEA TEMATICĂ 7 – Printre necuvântătoare 101
***Un miriapod hoinar*, după Adina Popescu** 102
Pronumele personal 105
Numărul pronumelui personal 106
Proiect. Bărcuța 107
Fluturașul 108
***Buburuza fără buline*, de Claudia Groza** 109
Lecturăm, comunicăm 111
Recapitulare 112
Evaluare 113
Exersăm, ne dezvoltăm și prin joc recuperăm 114
Texte-suport: *Melc, melc, codobelc*, de Passionaria Stoicescu.

1.1; 1.2; 1.3;
2.2; 2.3;
3.3; 3.4; 3.5;
4.1; 4.2

UNITATEA TEMATICĂ 8 – Regatul primăverii 115
***Ai văzut, tu, Primăvara?*, de Elia David** 116
Verbul 118
Numărul verbului 119
E-mailul 120
***Legenda rândunicii* (Poveste populară)** 121
Lecturăm, comunicăm 123
Recapitulare 124
Evaluare 125
Exersăm, ne dezvoltăm și prin joc recuperăm 126
Texte-suport: *La Paști*, de George Topîrceanu;
Arpagic, de Ana Blandiana;
Legenda buburuzei, după Eugen Jianu.

1.1; 1.2; 1.3;
2.3; 2.4;
3.1; 3.3; 3.4; 3.5;
4.1; 4.2; 4.5

UNITATEA TEMATICĂ 9 – În numele prieteniei	127	1.4; 2.3; 2.4; 2.5; 3.1; 3.2; 3.3; 4.1; 4.5
***Roua dimineții și prietenii săi*, după Claudia Groza**	128	
Cum adresăm o rugăminte sau o cerere?	131	
***Bunul meu amic, Ilie*, după Aurora Ionescu**	132	
Lecturăm, comunicăm	134	
Recapitulare	136	
Evaluare	137	
Exersăm, ne dezvoltăm și prin joc recuperăm	138	
Texte-suport: *Eu și Marley*, după John Grogan.		
UNITATEA TEMATICĂ 10 – Ținutul copilăriei	139	1.1; 1.2; 1.3; 1.4; 2.2; 2.3; 2.4; 3.1; 3.3; 3.4; 3.5; 4.1; 4.2; 4.5
***Amintiri din copilărie,* fragment după Ion Creangă**	140	
Enunțul	143	
Cartea poștală	144	
***Vacanța unui ghiozdan*, după Adina Popescu**	145	
Lecturăm, comunicăm	148	
Recapitulare	150	
Evaluare	151	
Exersăm, ne dezvoltăm și prin joc recuperăm	152	
Texte-suport: *Emil și detectivii,* fragment după Erich Kästner; *Ce e copilăria?*, de Vali Slavu; *Puiul de bufniță*, după Jill Tomlinson.		
Recapitulare finală	153	1.1; 1.2; 2.4; 3.1; 3.3; 4.1; 4.2; 4.5
Evaluare finală	158	
Texte-suport: *Minunata călătorie a lui Nils Holgersson*, după Selma Lagerlöf; *Vacanța mare*, de Aurora Georgescu.		
Fișă de autoevaluare	159	
Fișă de evaluare colegială	160	

COMPETENȚE GENERALE ȘI SPECIFICE

1. **Receptarea de mesaje orale în diverse contexte de comunicare**
   1.1. Extragerea unor informații de detaliu dintr-un text informativ sau literar accesibil
   1.2. Deducerea sensului unui cuvânt prin raportare la mesajul audiat în contexte de comunicare familiare
   1.3. Sesizarea unor regularități ale limbii prin raportare la mesaje audiate
   1.4. Manifestarea curiozității față de diverse tipuri de mesaje în contexte familiare
   1.5. Manifestarea unei atitudini deschise față de comunicare în condițiile neînțelegerii mesajului audiat

2. **Exprimarea de mesaje orale în diverse situații de comunicare**
   2.1. Descrierea unui obiect/unei ființe din universul apropiat pe baza unui plan simplu
   2.2. Povestirea unei întâmplări cunoscute pe baza unui suport adecvat din partea profesorului
   2.3. Prezentarea unei activități realizate individual sau în grup
   2.4. Participarea la interacțiuni pentru găsirea de soluții la probleme
   2.5. Adaptarea vorbirii la diferite situații de comunicare în funcție de partenerul de dialog

3. **Receptarea de mesaje scrise în diverse contexte de comunicare**
   3.1. Extragerea unor informații de detaliu din texte informative sau literare
   3.2. Formularea unui răspuns emoțional față de textul literar citit
   3.3. Formularea unei păreri despre o povestire/personajele acesteia
   3.4. Evaluarea conținutului unui text pentru a evidenția cuvinte-cheie și alte aspecte importante ale acestuia
   3.5. Sesizarea unor regularități ale limbii pe baza textului citit
   3.6. Aprecierea valorii cărților

4. **Redactarea de mesaje în diverse situații de comunicare**
   4.1. Aplicarea regulilor de despărțire în silabe la capăt de rând, de ortografie și de punctuație în redactarea unui text
   4.2. Redactarea unor texte funcționale simple care conțin limbaj vizual și verbal
   4.3. Realizarea unei scurte descrieri ale unor elemente din mediul apropiat pornind de la întrebări de sprijin
   4.4. Povestirea pe scurt a unei întâmplări imaginate/trăite
   4.5. Manifestarea disponibilității pentru transmiterea în scris a unor idei

DIN NOU LA ȘCOALĂ!

ACTUALIZAREA CUNOȘTINȚELOR DIN CLASA A II-A

Salutare! Eu sunt Tina. Ce mult mă bucur că a început școala! Ai aflat de noul coleg? Se numește Andrei. Vrei să mă ajuți să mă împrietenesc cu el?

În acest an, vom străbate împreună Labirintul cunoașterii. Pentru aceasta, avem nevoie de o viză, pe care o putem obține numai după rezolvarea unor sarcini. Hai să vedem despre ce este vorba!

Silabe. Desparte corect în silabe și grupează cuvintele într-un tabel, în caietul tău.

împărat | geam | veveriță | labirint | greblă | copilărie | dumneavoastră | cerb | școală

o silabă	două silabe	trei silabe	patru silabe
		labirint	

Ucenicul iscusit. Pentru a da dovadă de pricepere, transcrie cuvintele, corectând unde este cazul.

pics | peatră | a coborâ | fix | caet | poiezie | aer
rucsac | printr-un | bonboane | bineînțeles | tixit | ciapă | gheozdan
înpreună | iel | într-o | evaloare | ghiuvetă | dintro | epure

Clepsidra. Notează cuvintele care au sens opus celor de pe clepsidre.

Cercul. Grupează două câte două semicercurile pe care sunt scrise cuvinte cu sens asemănător. Scrie cuvintele în caietul tău.

harnic	îndemânatic	strălucire	prieten	bucurie
voioșie	vrednic	amic	priceput	sclipire

Ecusonul. Elevii clasei se împart în două echipe. Fiecare echipă va transcrie textul de pe ecran pe o foaie de hârtie, completând semnele de punctuație și alegând cuvintele potrivite. Echipa câștigătoare primește un ecuson.

Vacanța sa/s-a terminat ☐ Elevii clasei a III-a s-au/sau adunat în jurul doamnei învățătoare ☐ Aceasta a întrebat ☐

☐ Cine s-a/sa dus la/l-a mare ☐

Au răspuns afirmativ mai mulți copii ☐ Darius ☐ Pavel ☐ Ana și Ina ☐

☐ Cine i-a/ia vizitat pe bunici ☐

☐ Toți am fost la/l-a bunici ☐ au răspuns în cor copii/copiii ☐

Secretul. Folosind poziția fiecărei litere în alfabet, află mesajul celor doi copii (1 – A, 2 – Ă, 3 – Â, 4 – B, ...).

Felicitări! Eu și Andrei suntem prieteni acum. Abia așteptăm să dezlegăm împreună cu tine minunatele taine ale manualului! Citind, în ordine, literele colorate cu albastru, vei afla mesajul nostru pentru tine!

22	26	17	24	7	16

19	21	11	7	24	7	17	11

Unitatea tematică 1

ÎMPĂRĂȚIA TOAMNEI

*Dragii mei, vrând-nevrând, ne-a trimis Toamna o carte și cu ea vom merge foarte departe. Încâlcită călătorie, căci vom ajunge tocmai în... **Copilărie**! Și fără prea multă veste, o să intrăm, dragilor, într-o poveste. Natura, patria, prietenia și munca aproape, nimic dintre file n-o să ne scape.*

Pentru început, toată lumea să știe, vom intra în a Toamnei împărăție. Avem invitație specială! La spectacolul Toamnei vom participa, fără îndoială!

Toamna lungă, după George Topîrceanu
Invitație la spectacolul toamnei, de Vali Slavu
Invitația
Așezarea textului în pagina caietului
Cum se organizează un portofoliu
Lecturăm, comunicăm

Recapitulare
Evaluare
Exersăm, ne dezvoltăm și prin joc recuperăm
Texte-suport: *Basmul toamnei*, după Ionel Teodoreanu; *Povestea toamnei*, legendă; *Frunza*, după Emil Gârleanu.

Competențe specifice: 1.1; 1.2; 1.4; 1.5; 2.3; 2.4; 3.1; 3.2; 3.3; 3.4; 4.1; 4.4.

Toamna lungă

(fragment)

după George Topîrceanu

Vocabular

melancolie: tristețe;
rourusca: viță sălbatică;
odăjdii: haine preoțești de sărbătoare;
icosar: monedă veche, turcească;
candelabru: suport cu brațe pentru lumânări sau becuri.

Să nu vă mirați prea tare când veți afla ceea ce am să vă spun! La noi, la Iași, toamna începe la sfârșitul lui mai și ține până la Crăciun. Vară nu există la Iași. Dacă n-ar fi și iarnă din când în când, pe la noi ar fi întotdeauna numai toamnă. [...]

Soarele ieșean are în toată făptura lui un aer de **melancolie** demodată, care nu se potrivește deloc cu sezonul. Când treci pe străzile de sus, casele se uită peste garduri la tine, de parcă n-au mai văzut om... Pe lângă toate acestea, prin grădina publică te întâlnești de pe acum cu câte o frunză moartă, care umblă de colo până colo fără niciun rost, măcar că-i moartă. Și-i o liniște, de-ai crede că toți locuitorii s-au cufundat în amintirile trecutului istoric și n-au mai rămas vii în orașul acesta decât două-trei mâțe chinuite și câțiva păianjeni, atârnați cu capul în jos pe sub balcoane. [...]

Și, într-o săptămână, toate se schimbă. Norii cenușii acoperă cerul, plouă des, păsările se pregătesc să plece în țările calde, întreaga natură își probează noile veșminte. Grădinile se îmbracă în rochii ușoare de mătase. Tonuri de argintiu și auriu fără strălucire se schimbă cu portocaliu ca flacăra, cu galben ca lămâia și roșu-vișiniu.

Și fiecare copac dintre cei mari primește toamna după obiceiul lui, moștenit din veacuri. Plopii lungi îi trimit în întâmpinare roiuri mărunte de fluturi, stejarii îi sună în cale din foi de tinichea ruginită, fagii îi aștern covor din fructele lor coapte și arțarii îi depun la picioare stele mari de aur.

Pe lângă casele oamenilor, prin grădini, **rourusca** și perii s-aprind la față de nerăbdare. Gutuii ies la garduri îmbrăcați în **odăjdii** scumpe și zarzării o așteaptă gătiți cu salbe vii de **icosari**, pe care și-i adună dintr-odată în poală, după ce Doamna cea mândră a trecut.

Speriate de atâtea apariții ciudate în jurul lor, frunzele salcâmilor se agită, se strâng cap la cap într-o adiere de vânt și încep să șoptească între ele – până când unele își pierd mințile de spaimă, se desprind de pe ramuri și plutesc dezorientate prin aer.

Numai prin **candelabrele** castanilor mai spânzură până mai târziu câteva steguleț uitate, de hârtie umedă și cafenie. După ce frunzele au devenit artificiale și au căzut din copaci, te miri cum mai pot florile de toamnă să se țină într-un picior, drepte și mândre?

Dalii înalte, ochiul-boului și crizanteme, risipite prin toate grădinițele, asistă nepăsătoare la dezordinea din jurul lor, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat. Frumusețea lor, în lumina unor zile cu soare, nu dispare de frica nopții friguroase. Și-n zori de ziuă, când luna plină le lasă singure, ele nu se înfiorează de bruma groasă, ci așteaptă cu nerăbdare ca bulgărele de aur să îi ia locul și să trimită cu blândețe razele lui calde spre pământul amorțit.

Să înțelegem textul!

1. Citește textul cu atenție, apoi transcrie cum primește fiecare copac anotimpul toamna.

plopii	
stejarii	
arțarii	
perii	
gutuii	
zarzării	

2. Transcrie enunțul în care sunt enumerate flori de toamnă.

Lucrați în perechi!

3. Ajutați-i pe Tina și pe Andrei să facă ordine, așezând la locul lor pomii fructiferi și florile din text.

POMI
peri

FLORI
dalii

Știai că...

- În data de 22 septembrie este echinocțiul de toamnă?
- În fiecare an sunt două echinocții, celălalt fiind în 21 martie?
- Ziua este egală cu noaptea la aceste două date?

Să exersăm!

4. Joc. *Frunzele*

Vântul a acoperit cu frunze grupurile de litere din cuvintele următoare. Descoperă aceste cuvinte.

copa ___ tini ___ a ru ___ nită ___ nuite ___ rul pi ___ oare

5. Alege varianta corectă:

ieșan/ieșean; păianjeni/păienjeni; înbrăcați/îmbrăcați; există/ecsistă; aier/aer.

6. Cufărul cu ortograme

a) Alege varianta corectă și transcrie enunțurile.

Vă anunț *căi/că-i* ziua în care mergem pe *căi/că-i* diferite.
Sar/S-ar gândi că eu nu pot să *sar/s-ar* peste acest obstacol.

b) Completează cu: *dintr-o, dintr-un, într-o, într-un, printr-o, printr-un*.

_____ toamnă am plecat cu familia _____ oraș îndepărtat. Am coborât _____ mașină și am trecut _____ coridor lung. _____ colț al camerei se zărea, _____ fereastră, un parc.

Să fim creativi!

7. Cine crezi că este „Doamna" la care face referire textul?

8. Joc. *Cuvântul interzis*

Răspunde la întrebări, fără să folosești cuvântul *toamna*.

a) Despre ce anotimp este vorba în text?

b) Ce anotimp urmează după vară?

c) Din ce anotimp fac parte lunile septembrie, octombrie și noiembrie?

9. La ce te gândești când auzi cuvântul *Toamna*? Completează ciorchinele!

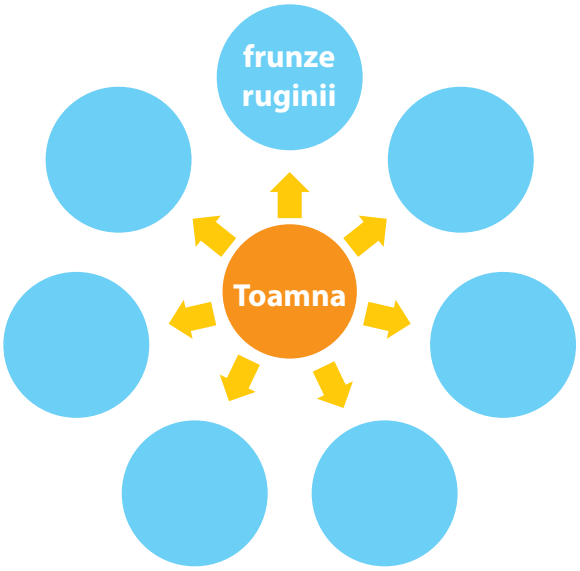

Lucrați în echipe!

10. Joc de rol. *Vântul și Frunza*

Interpretează împreună cu doi colegi scena în care Vântul și Frunza se întâlnesc cu Toamna.

Invitație la spectacolul Toamnei

de Vali Slavu

În livadă e **miracol**:
Zâna-Toamnă dă spectacol.
Pentru început, o pară,
În acorduri de chitară,
Va citi o poezie
Și-un ciorchine, care știe
Multe melodii să cânte,
Va veni să vă încânte.
Va urma un **menuet**,
După care, în duet,
Mere coapte, parfumate,
Ce sunt foarte talentate,
Vin cu-un cântecel de dor,
Piesă veche, din folclor.
Vor sosi și din grădină,
Ca **isonul să** îl **țină**,
Doi cartofi și-un pătrunjel.
Va urma un cântecel
Vesel, acompaniat
De-un **taraf** improvizat:
Două prune la vioară,
La țambal, o roșioară,
Ceapa la acordeon.
Castravetele, **afon**,
Va citi o **parodie**.
O gutuie durdulie
Va cânta la muzicuță,
Iar castana cea micuță
Anecdote va citi,
Pentru-a vă înveseli.
La sfârșit, cam după-o oră,
Se vor prinde într-o horă
Frunze galbene, roșcate,
Ce de vânt vor fi purtate.
La spectacol să veniți!
Vă rugăm să nu lipsiți!

Vocabular

miracol: minune;
menuet: dans franțuzesc;
a ține isonul: a acompania o melodie;
taraf: mică formație muzicală;
afon: persoană care cântă fals;
parodie: imitație cu intenție de ridiculizare a unei opere literare;
anecdotă: scurtă povestire hazlie.

Să înțelegem textul!

1. Citește poezia și răspunde la întrebări.
   a) Ce anotimp este prezentat în această poezie?
   b) Cine dă spectacol?
   c) Cine va cânta la muzicuță?
   d) De ce va citi castana anecdote?
2. Transcrie versurile care arată din cine este format taraful.
3. Recită versurile referitoare la mere.
4. Completează pe caiet cu informații din poezie, urmând exemplul.

FRUCTE	LEGUME	INSTRUMENTE MUZICALE
pară	cartof	chitară

Să exersăm!

5. Precizează două perechi de cuvinte care rimează în poezie (de exemplu: *miracol – spectacol*).
6. Alcătuiește o propoziție în care cuvântul *vin* să aibă alt înțeles decât cel din poezie.
7. Scrie cuvinte cu înțeles asemănător pentru: *melodii, parfumat, vesel.*
8. Găsește în poezie cuvintele cu sens opus pentru: *sfârșit, plecați, măricică.*
9. **Cufărul cu ortograme**
   Înlocuiește castanele cu următoarele cuvinte: *va, v-a, la, l-a.*

   Sper că plăcut spectacolul. Data viitoare veni și prietenul meu eveniment. încântat ideea.

Să ne amintim!

- Poezia este un text literar scris cu rânduri scurte, numite **versuri**.
- Mai multe versuri alcătuiesc o **strofă**.
- Între strofe se lasă un spațiu liber.
- Primul cuvânt din fiecare vers se scrie, de obicei, cu literă inițială mare.
- Autorul poeziei se numește **poet**.

Știai că...

- Frunzele roșii și violet, pe care le vedem toamna, se datorează zahărului din seva plantelor?

Să fim creativi!

10. **Joc.** *Invitatul special*
    Ești invitat la spectacolul toamnei. Imaginează-ți cum arată Zâna-Toamnă în ziua spectacolului. În 5 minute scrie trei enunțuri în care să descrii personajele.

Lucrați în echipe!

11. **Joc.** *Poezie... evantai*
    Se formează grupe de elevi. Fiecare grupă are o coală colorată diferit, din care realizează un evantai. Pe rând, elevii scriu câte un vers despre anotimpul toamna și îndoaie evantaiul, astfel încât cel care urmează să nu vadă ce s-a scris. Un reprezentant al grupei citește în fața clasei textul obținut.

INVITAȚIA

Să recapitulăm!

Dragi prieteni,

Vă invit la spectacolul din Pădurea de aramă, unde veți asista la momente magice de cântec și voie bună. Evenimentul va avea loc pe 20 septembrie 2021, la ora 17:00.

Vom petrece și ne vom bucura de roadele acestui an.

Vă aștept,
Zâna-Toamnă

1. Citește invitația trimisă de Zâna-Toamnă animalelor din pădure.
2. Răspunde la întrebări.
   a) Ce este scris cu roșu, cu albastru și cu verde?
   b) Ce eveniment este menționat?
   c) Cum sunt așezate informațiile în chenar?

CE DORESC SĂ AFLU?	AM AFLAT CĂ...
Ce este **invitația?**	– un text informativ
Ce **dimensiuni** are?	– cât un plic
Ce **se menționează** în invitație?	– informații despre un eveniment ce urmează să se desfășoare – data, locul, ora și programul acestuia
Ce **formule** apar?	– de adresare – de încheiere
Care este **scopul** ei?	– de a informa

Să aplicăm!

3. Numește elementele componente ale invitației.

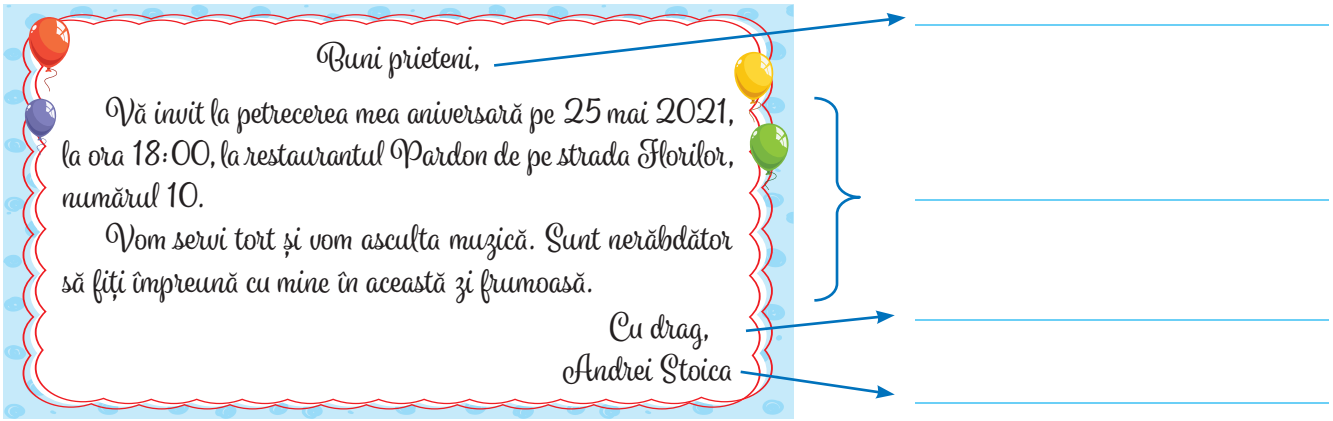
Buni prieteni,

Vă invit la petrecerea mea aniversară pe 25 mai 2021, la ora 18:00, la restaurantul Pardon de pe strada Florilor, numărul 10.

Vom servi tort și vom asculta muzică. Sunt nerăbdător să fiți împreună cu mine în această zi frumoasă.

Cu drag,
Andrei Stoica

Lucrați în perechi!

4. Redactați o invitație la o petrecere aniversară.

AȘEZAREA TEXTULUI ÎN PAGINA CAIETULUI

- Observă așezarea textului scris de mână, în pagina caietului.

A – text în versuri

B – text narativ

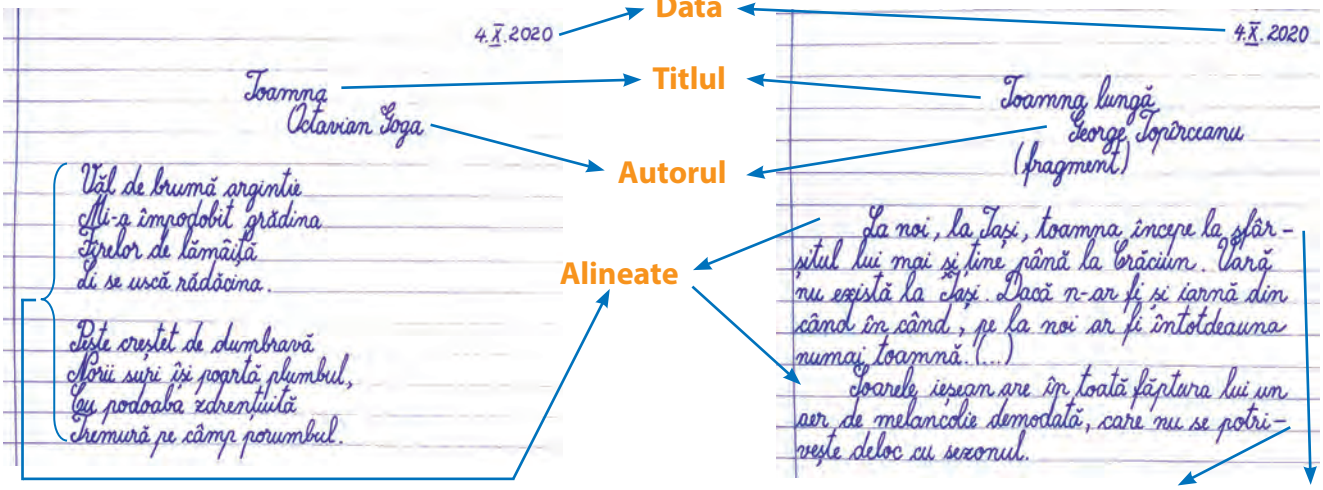

Să ne amintim!

A Fiecare vers se scrie cu alineat și, de cele mai multe ori, primul cuvânt din vers se scrie cu literă inițială mare.

Între strofe se lasă un rând liber.

A **B** **Data** se scrie în partea dreaptă a paginii. Între dată și titlu se lasă un rând liber.

Titlul se scrie la mijlocul rândului următor.

Sub titlu se scrie **numele autorului**.

B Un text conține mai multe alineate.

Dialogul se scrie cu alineat.

Cuvintele se despart în silabe la capăt de rând.

Să aplicăm!

1. Transcrie ultimul alineat din textul „Toamna lungă”, după George Topîrceanu.
2. Scrie trei strofe dintr-o poezie despre toamnă.

Lucrați în perechi!

3. a) Copiați în caiet fragmentele din textele prezentate mai sus.
   b) Fă schimb de caiet cu un coleg. Corectați eventualele greșeli observând fișa de mai jos.

FIȘA DE OBSERVARE SISTEMATICĂ A ACTIVITĂȚII:	DA	NU
A scris titlul?		
A scris autorul?		
A respectat alineatele?		
A lăsat spațiu între strofe?		

CUM SE ORGANIZEAZĂ UN PORTOFOLIU

Să descoperim!

1. Privește imaginile și răspunde la întrebări.
   a) Cui aparțin obiectele din imagine?
   b) Ce se află înăuntru?
   c) Ce utilitate au ele?

CE DORESC SĂ AFLU?	AM AFLAT CĂ...
Ce este un portofoliu?	– o colecție de lucrări, teme, materiale ce aparțin unui elev;
Ce conține un portofoliu?	– lucrările pe care le realizez în cadrul unei unități de învățare; – informații despre o temă dată; – materiale redactate de mână sau la calculator;
Cum fac un portofoliu?	– îmi aleg un dosar/biblioraft, pe care scriu datele mele de identificare; – introduc în el mai multe mape din plastic pentru toate lucrările mele; – notez pe fiecare mapă ce conține ea (exemplu: fișe de lectură, informații despre urși etc.); – mă documentez cu privire la o temă dată; – selectez informațiile necesare și le notez pe coli albe sau colorate; – scriu de mână sau la calculator; – aleg lucrări cerute de profesor, dintre cele realizate pe parcursul unui capitol (indicate astfel: **Portofoliu**); – adaug creații literare, artistice proprii, la alegerea mea;
Când îl fac?	– la cererea profesorului;
Cu ce scop îl realizez?	– pentru a fi conștient de evoluția mea; – pentru a ști unde mai am de lucrat, ca să progresez;
Cum știu dacă am un portofoliu reușit?	– pot cere părerea părinților; – profesorul îl va verifica și va face o apreciere.

Să aplicăm!

2. Ce teme ar putea conține un portofoliu?
3. Care ți se pare cea mai grea etapă în realizarea unui portofoliu?

Să exersăm!

4. Creează prima filă din portofoliul tău, folosind carioci, creioane colorate, imagini decupate. Nu uita să scrii, pe prima filă, numele tău, școala și clasa în care înveți!

FIȘĂ DE OBSERVARE SISTEMATICĂ A ACTIVITĂȚII:	DA	NU
Am scris datele de identificare.		
Am respectat tema dată.		
Am folosit imagini reprezentative.		

LECTURĂM, COMUNICĂM

- **Audiază textul din manualul digital și rezolvă cerințele.**

Basmul toamnei

după Ionel Teodoreanu

Îl începe o frunză – cu glasul stins de **sfială**, cu obrajii arși, șoptindu-l: „A fosst odată!”. Dar șoapta îi sporește în **freamăt** răspândit prelung și frunzele, împreună, murmură întrebător: „A fosst?”. De departe, gânsacul hotărăște: „A fossst...”. Și gâștele îl încuviințează dând din cap: „Da-da, da-da, da-da!”. Iar firele de iarbă, alergând de-a valma, s-apleacă și se roagă suspinând: „Sssspune...ssspune...”. Prunii, deșteptați din toropeala verii, deschid ochi vineți, zăpăciți și se minunează de covorul mov care se amestecă cu fire îngălbenite și frunze pastelate.

Merele și perele fug de prin așternutul crengilor, zugrăvindu-și chipurile colorate pe fețele frunzelor, ca să nu le bage nimeni în seamă fuga. Dar vântul descoperă înșelăciunea și, pornind în căutarea lor, se uită pe ferestre, le vede și le cheamă prin **horn**.

Gutuile îngălbenesc de groază, privind pe sora lor mai mare, Luna, care-a albit de spaimă pe marginea prăpastiei.

Bostanii, cu mândre cozi, râd pe-nfundate de fratele lor, Soarele, care aruncă sulițe aurii spre bogatul pământ.

Nucii cu miros amar se-ntreabă de unde li s-a tras atâta mâhnire frunzelor și, frământați de gânduri, creierii închiși în nuci se zbârcesc **mohorât**.

Frunzele viei prind culori aprinse de galben, portocaliu, roșu și se clatină de beție, că doar sunt mici, și o boabă gustoasă de poamă e damigeană de must pentru o frunză.

Vocabular

sfială: timiditate, rușine;
freamăt: zgomot surd produs de frunzele mișcate de vânt;
horn: coș de fum;
mohorât: mâhnit;
doldora: umplut peste măsură;
ropot: (aici) zgomotul produs de căderea castanelor;
a dogori: a răspândi căldură puternică.

Prin văzduh, vara a semănat, în mersul ei, zboruri de păsări, ca să nu-și piardă calea la întors. Dar păsările s-au împrăștiat în înaltul cerului și vara s-a rătăcit departeee... Cale de întoarcere nu a mai găsit, așa că întreaga împărăție, rămasă parcă pustie, așteaptă acum noul stăpân.

Prin ierburi palide, micuții greieri doinesc fuga tremurătoare a firavelor pânze de păianjeni. Cosașii cosesc zoriți țiuitul tăcerii; lăcustele, în salturi sprintene, se joacă de-a stelele căzătoare; broscuțele îngână croncănitul ciorilor de zgură: „Cra-craaa, cuac-cuac...”.

Ţânțarii, ațâțați de frunzele roșii, le înțeapă, iar trupul toamnei tremură înfrigurat.

Castanul sălbatic, neîndemânatic de felul lui, se bucură că-i **doldora** de fructe, dar se rușinează că-s zburlite fructele rotunde și, mânios, le aruncă de pe el.

Floarea-soarelui, îngrijorată de **ropotul** căderilor, s-apleacă la pământ, tot mai jos, și trage cu urechea. Se ridică, unduindu-se de mirare, la auzul discursului dintre castanele năzdrăvane.

Basmul e lung, dar trece pe nesimțite și poposește în împărăția lenei, pesemne, căci de la o vreme frunzele pică de somn, cerul se îmbracă cu haina sa de plumb și stropește, îndrăzneț, cu picături răcoroase.

Când te deștepți, ești cu capul în poala iernii care-și toarce fuiorul de fulgi și ți se pare că, de când lumea, iarna îți povestește basmul, căci de frunze nici urmă nu-i. Și iarna-ți istorisește înainte basmul început de-o frunză, la gura vetrei cu flăcări și cu jar, care îngână **dogorind** basmul de aur al toamnei.

1. Pentru fiecare număr, completează cu acel cuvânt care se potrivește.

Din text aflăm că basmul **(1)**.... este început de către **(2)**.... . Cele care se roagă să spună mai departe sunt **(3)**.... Albită de spaimă este **(4)**.... .

(1) *scurt, lung, frumos*
(2) *iarnă, pasăre, frunză*
(3) *firele de iarbă, merele, crengile*
(4) *gutuia, Luna, floarea-soarelui*

2. Completează fiecare întrebare cu unul dintre cuvintele de pe stea. Apoi răspunde la întrebări.

a) _____ era glasul stins de sfială?
b) _____ îngălbenesc gutuile?
c) _____ a semănat zboruri de păsări?
d) _____ era mirosul nucilor?
e) _____ culori prind frunzele viei?

3. Alege din text trei expresii frumoase și alcătuiește enunțuri cu ele.

Lucrați în echipe!

4. Se împart elevii în patru echipe. Fiecare echipă va rezolva un cadran.

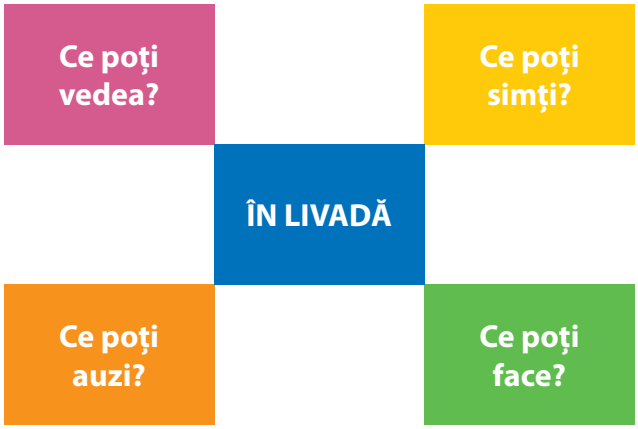

RECAPITULARE

Povestea toamnei

– legendă –

Într-un ținut îndepărtat trăia Bătrânul Anotimpurilor, cu cele patru fiice ale sale: Primăvara, Vara, Toamna și Iarna.

Când a sosit momentul ca cea de-a treia fiică să-și înceapă călătoria spre ținuturile locuite de oameni, aceasta a refuzat, exprimându-și nemulțumirea:

— Aș vrea ca Soarele să strălucească doar pentru mine. De fapt… să fiu chiar eu Soarele.

— Ce gând mai e și acesta? întrebă mirat bătrânul tată. Ţi-am explicat, frumusețea ta e dată de veșmintele deosebite pe care le porți și de toate darurile cu care ești împodobită.

— Dacă nu vrei să-mi faci pe plac și să poruncești Soarelui ce ți-am spus, atunci anul acesta nu mai plec în călătorie. Și nu-mi pasă ce vor crede oamenii.

Văzând că fiica sa era hotărâtă și că nu mai poate să facă nimic pentru a o **îndupleca**, bătrânul se retrase pentru **a cugeta**. După un timp, o chemă la el și îi spuse:

— Dacă vei pleca la vremea potrivită și vei aduna în coșul tău toate razele de soare, când te întorci, te voi îmbrăca în haina Soarelui.

Și de atunci Toamna încearcă în fiecare an să adune cât mai multe raze de soare, pentru a primi de la tatăl său haina cea minunată. Dar Soarele deseori se retrage în spatele norilor, se ascunde între ramurile și frunzele copacilor, aleargă mai iute ca vântul, nu se lasă prins defel.

Vocabular

a îndupleca: a face pe cineva să se răzgândească;
a cugeta: a se gândi.

1. **Joc.** *Frunzele amestecate*
   Vântul a amestecat frunzele. Ordonează-le și scrie o invitație la Balul Toamnei, organizat de Bătrânul Anotimpurilor.

2. Crezi că va reuși Toamna să adune razele de soare? Argumentează răspunsul tău.
3. **Portofoliu.** Adaugă **fișa de investigație** de mai jos la portofoliul personal. Completează tabelul, căutând informații din diverse surse (de exemplu: enciclopedii, internet, reviste) despre minimum două fructe de toamnă.

DENUMIREA FRUCTULUI	FORMA	CULOARE	GUST	CUM LE PUTEM CONSUMA?
strugure	boabe rotunde sau alungite	mov, verde, galben, negru	dulce, acrișor, aromat	proaspăt, gem, compot, must

- Găsește alte beneficii pentru fructele alese de tine.

EVALUARE

- **Citește textul și rezolvă cerințele.**

Cu ce revărsare de strălucire se ridică stăpânitorul lumii până sus, pe cer! Raza se coborî din nou, și toată ziua, încălzită, frunza se scăldă în albastrul văzduhului. [...]

Dar într-o dimineață raza de soare nu mai veni. Cerul rămase acoperit de nori. Cea dintâi picătură de ploaie o izbi rece, greoaie. Câteva zile a plouat. Nici rândunele nu se mai vedeau. Dar mirosul crinilor, seara, se împrăștia puternic, umed: o amețea. [...]

Și trecu mult până ce, odată, vântul de toamnă începu să bată. Zilele erau mai răcoroase, nopțile mai reci; cerul – rareori curat. Puternic sufla vântul tomnatic! Apusurile erau ca sângele și parcă înroșeau și pământul. Frunza își simți puterile slăbite; cu greu putea să ție piept vântului, care o clătina în toate părțile; câteva tovarășe, smulse, fluturară prin aer, apoi fuseseră duse departe. [...]

Într-o dimineață se sperie. În tot copacul rămăsese numai ea! Ramurile goale se loveau unele de altele, tremurând ca de frig. Deasupra, cerul cu nori greoi; în largul lui, stoluri întregi de păsări plecau în șir; atunci băgă de seamă că și cuiburile rândunelelor rămăseseră goale. [...]

(*Frunza*, după Emil Gârleanu)

1. Alege varianta corectă.

- În text este vorba despre anotimpul: **a)** primăvara; **b)** toamna; **c)** iarna.
- Frunza își simte puterile: **a)** slăbite; **b)** întărite; **c)** rezistente.
- Norii erau: **a)** pufoși; **b)** risipiți; **c)** greoi.

2. Transcrie doar enunțurile adevărate.

a) Crinii împrăștiau un miros puternic.
b) Zilele erau călduroase și nopțile reci.
c) Frunza s-a speriat că a rămas singură.
d) Rândunelele și-au părăsit cuiburile.

3. Selectează din text trei cuvinte care să conțină grupuri de litere diferite și alcătuiește enunțuri cu acestea.

4. Scrie un cuvânt cu sens asemănător și un cuvânt cu sens opus pentru cuvintele subliniate în fragmentul de mai sus.

5. Cine crezi că este „stăpânitorul lumii” din text? Alcătuiește trei enunțuri despre acesta.

Descriptori de performanță

	Suficient	Bine	Foarte bine
1	Un răspuns corect	Două răspunsuri corecte	Trei răspunsuri corecte
2	Un enunț corect	Două enunțuri corecte	Trei enunțuri corecte
3	Un cuvânt corect	Două cuvinte corecte	Trei cuvinte corecte
4	Două-trei cuvinte corecte	Patru-cinci cuvinte corecte	Șase cuvinte corecte
5	Un enunț corect	Două enunțuri corecte	Trei enunțuri corecte

EXERSĂM, NE DEZVOLTĂM ȘI PRIN JOC RECUPERĂM

1. Stabilește valoarea de adevăr a propozițiilor referitoare la toamnă și, cu literele corespunzătoare, formează codul care îți permite continuarea călătoriei prin Labirintul cunoașterii.

	ADEVĂRAT	FALS
☐ Păsările migratoare pleacă în țările calde.	S	P
☐ Toamna începe în luna august.	R	U
☐ Ultima lună din acest anotimp este octombrie.	I	N
☐ Toamna este anotimpul recoltelor.	E	V
☐ Cireșele sunt fructe de toamnă.	L	T
☐ Frunzele se îngălbenesc și cad.	E	M

2. Ordonează cuvintele de pe flori într-un enunț.

3. **Joc.** *Ultima silabă*
Un elev spune un cuvânt, următorul va spune un altul care să înceapă cu ultima silabă a cuvântului precedent ș.a.m.d.

4. **Lucrați în echipe!** Găsiți, în cinci minute, cât mai multe cuvinte care încep cu prima silabă a cuvântului *legume*.

5. **Invitație în versuri.** Imprimă invitația din manualul digital și completeaz-o folosind cuvintele potrivite (*parte, chitară, lejer, puțin, purtați, comod*).

Cu respect eu mă înclin.
Vă rog să fiți atenți ...
Vă invit în ritmuri de ...
Să ne fiți alături iară.

Deloc să nu vă-ngrijorați,
Căci frac nu trebuie să ...
Vă îmbrăcați cât mai ...
Punctualitate eu vă cer.

Apoi vom trece mai departe
Prin labirint în altă ...

Unitatea tematică 2

TĂRÂMUL FERMECAT AL CULORILOR ȘI AL SUNETELOR

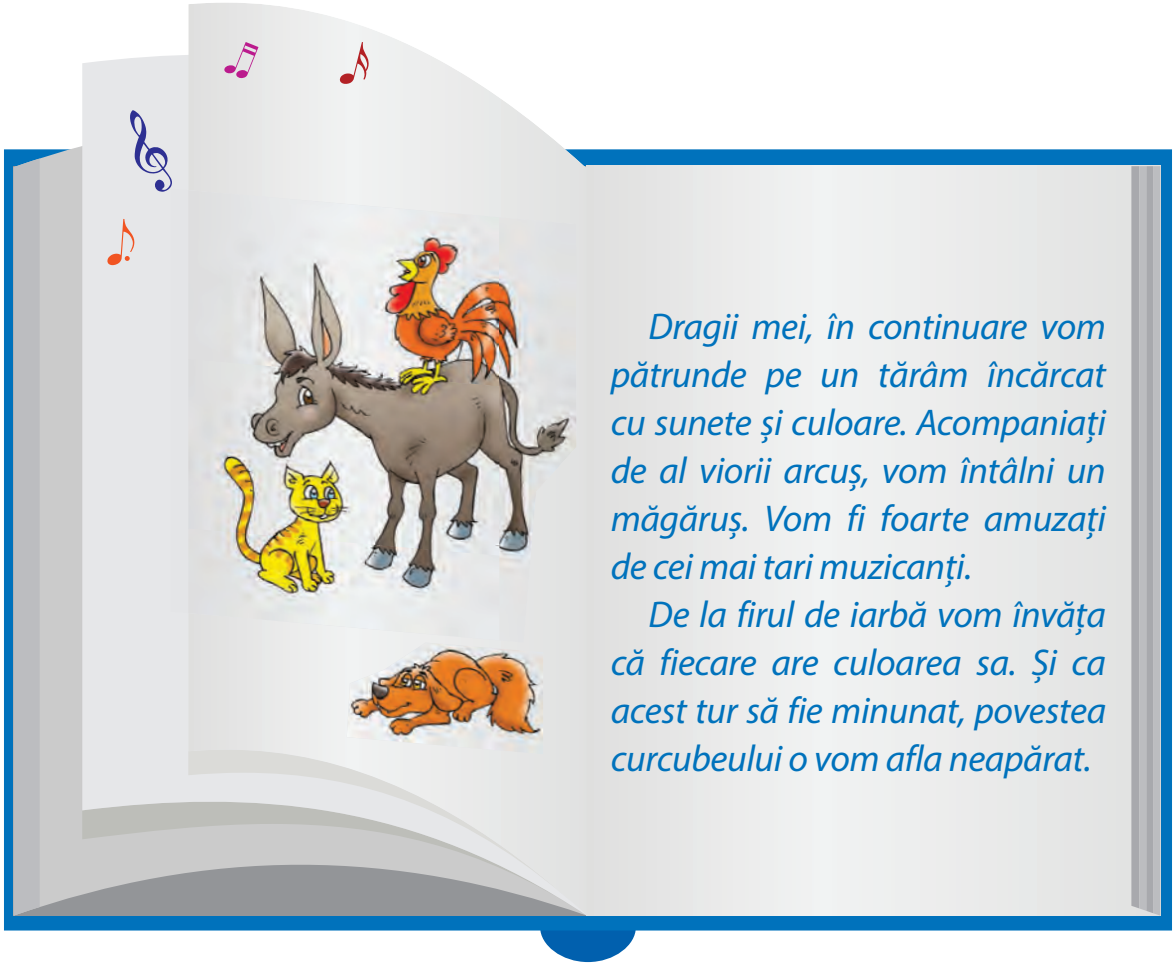

Dragii mei, în continuare vom pătrunde pe un tărâm încărcat cu sunete și culoare. Acompaniați de al viorii arcuș, vom întâlni un măgăruș. Vom fi foarte amuzați de cei mai tari muzicanți.

De la firul de iarbă vom învăța că fiecare are culoarea sa. Și ca acest tur să fie minunat, povestea curcubeului o vom afla neapărat.

***Muzicanții din Bremen*, după Frații Grimm**
Personajele textului
***O să fiu Verde!*, de Elia David**
Semnele de punctuație
Scrierea textului în care se prezintă o întâmplare imaginată
Lecturăm, comunicăm

Recapitulare
Evaluare
Exersăm, ne dezvoltăm și prin joc recuperăm
Texte-suport: *Povestea curcubeului*, de Jeanette Larson; *George Enescu*, după Viorica Huber; *Cartea cu Apolodor*, de Gellu Naum.

Competențe specifice: 1.1; 1.2; 1.4; 2.3; 2.5; 3.1; 3.3; 3.4; 4.1; 4.4; 4.5.

Muzicanții din Bremen

(fragment)

după Frații Grimm

Vocabular

taraf: formație muzicală, care cântă muzică populară;
lăută: instrument muzical cu coarde, asemănător cu cobza;
serenadă: concert susținut noaptea, sub ferestrele unei persoane, în semn de iubire;
a dojeni: a face observații moralizatoare.

A fost odată un om și omul ăsta avea un măgar, care de ani și ani tot cărase la moară saci cu grâunțe. Dar de la un timp bietului dobitoc i se împuținaseră puterile și nu mai era bun de nicio treabă. […] Măgarul pricepu însă că nu-l așteptau vremuri prea bune și, fără să mai stea pe gânduri, plecă spre orașul Bremen. Nu știu de unde-i venise-n gând că acolo s-ar putea face muzicant al orașului.

După ce merse el o bucată de vreme, iată că dădu peste un ogar care zăcea întins pe-o margine a drumului, răsuflând din greu de parcă ar fi făcut ocolul pământului.

— Ce gâfâi așa, mă Apucă-l-în-Colți? îl întrebă măgarul.

— Vai de păcatele mele, răspunse câinele, pentru că sunt bătrân și slăbesc din zi în zi tot mai mult. Și pentru că la vânătoare nu mă mai dovedesc bun de nicio ispravă, mi-am luat repede tălpășița. Dar vorba e cu ce-o să-mi câștig eu pâinea de-aci înainte?

— Știi ceva, îi spuse măgarul, eu mă duc la Bremen să mă fac muzicant. Hai cu mine, că s-o mai găsi și pentru domnia ta un loc în **taraf**! Eu o să cânt din **lăută**, iar tu o să bați la toba mare. […]

Merseră ei așa până ce întâlniră în drum o pisică. Și-avea pisica asta o mutră jalnică, de parcă tot îi ningea și-i ploua!

— Ei, Linge-Barba, de ce-mi ești atât de tristă? Cine ți-a stricat socotelile? o întrebă măgarul.

— Anii bătrâneții m-au cam adus de șale și mi s-au tocit colții și, pentru că-mi place mai mult să mă tolănesc după cuptor și să torc decât să alerg după șoareci, stăpâna mea a vrut să scape de mine. Am fugit eu de acasă la timp și stau să mă socotesc: încotro s-o apuc acum?

— Hai cu noi la Bremen, că la **serenade** nu te-ntrece nimeni și cu siguranță c-o să-ți găsești și tu un loc în taraful orașului.

Și-au tot mers cei trei fugari, au tot mers și, trecând ei prin fața unei curți, au văzut cocoțat pe-o poartă un cocoș care striga „cucurigu”.

— Ce ți s-a-ntâmplat de strigi așa, măi cocoșule? îl întrebă măgarul.

— Dau și eu de veste c-o să fie vreme frumoasă, dar la ce bun! spuse cu tristețe cocoșul. Mâine-i duminică și ne vin oaspeți. Dar vezi că stăpâna-mea nu se mai arată milostivă față de mine; i-a spus bucătăresei c-ar pofti să mă mănânce la masă, în ciorbă…

— Păi bine, Creastă-Roșie, să te necăjești matale pentru atât! îl **dojeni** măgarul. Hai mai bine cu noi, la Bremen! Ai un glas care te unge și, de te-ai învoi să cântăm împreună, ne-o asculta lumea cu gura căscată, zău așa!

Cocoșul se învoi și tuspatru o porniră la drum.

Să înțelegem textul!

1. Răspunde la întrebări.
   a) Care sunt personajele textului?
   b) În ce oraș dorea să ajungă măgarul?
   c) Ce instrumente muzicale apar în text?
   d) Care este animalul neîntrecut la serenade?
2. Transcrie alineatul în care măgarul îl laudă pe cocoș.
3. Completează enunțurile, folosind informațiile din text.
   - Măgarul cărase, la moară, saci _____ .
   - Ogarul, în taraf, va cânta la _____ .
   - Pisica iubea să toarcă după _____ .
   - _____, veneau oaspeții la stăpâna cocoșului.

Să exersăm!

4. Găsește, în fragmentul marcat, cuvintele care conțin grupurile de litere învățate și alcătuiește enunțuri cu acestea.

Știai că...

- În orașul Bremen (Germania) există un monument care reprezintă cele patru personaje din poveste?

5. Caută în primul fragment cuvintele:

a) cu sens asemănător pentru:
boabe
animal
timpuri

b) cu sens opus pentru:
îi sporiseră
rele
sosi

6. Alcătuiește enunțuri în care cuvintele subliniate în text să fie scrise diferit.

7. **Cufărul cu ortograme**
Alege varianta corectă și transcrie enunțurile.
Pe Ioan *nu-l/nul* înveselea nimic, din cauza rezultatului *nu-l/nul* de la meciul de fotbal.
Mai/m-ai invitat să *mai/m-ai* stau pe la tine.

Să fim creativi!

8. Ce proverb crezi că se potrivește textului?

9. **Joc de rol.** Pune-te în pielea unuia dintre animăluțele din poveste și spune cum ai vrea să îți petreci următorii ani.

10. Ce instrumente muzicale fac parte dintr-un taraf?

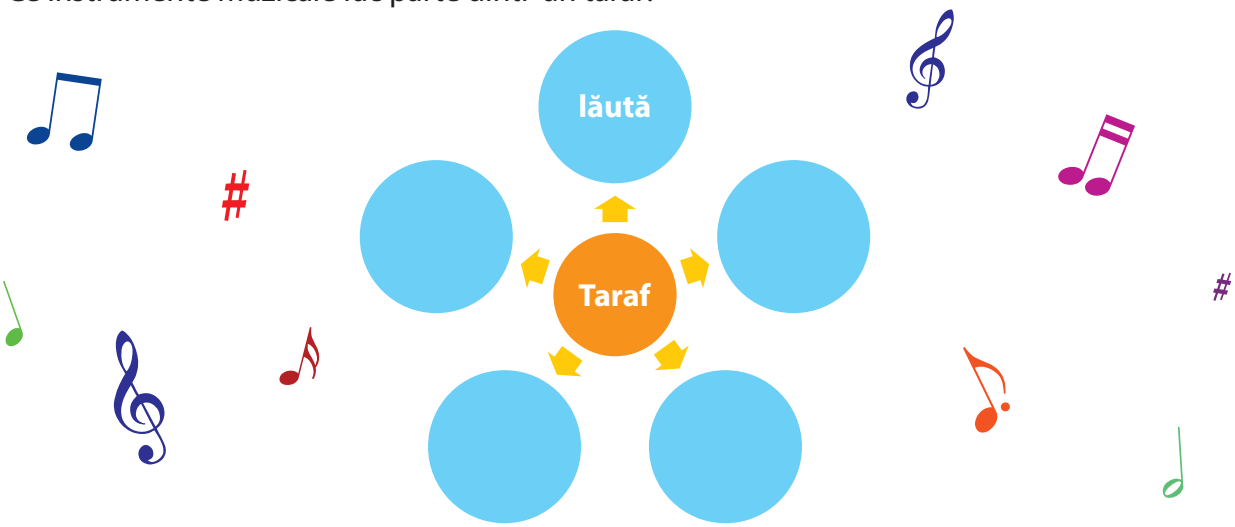

Lucrați în echipe!

11. a) Cu ajutorul cuvintelor scrise pe cartoanele pisicuțelor, formulați cât mai multe întrebări despre fragmentul marcat în text.

b) Schimbați, între echipe, listele cu întrebări.
c) Formulați răspunsuri la întrebările primite.

PERSONAJELE TEXTULUI

1. *Ghicește!*

A. Pe stăpân el îl păzește,
Pe dușman îl încolțește.

B. Cu oile stâna-mparte
Și cară desagi-n spate.

C. Orologiul pintenat
Dimineața cântă-n sat.

D. Nu e furcă, nu e fus,
Însă pe tors mi s-a pus.

2. Citiți pe roluri fragmentul din „Muzicanții din Bremen”, după Frații Grimm.

Să ne amintim!

- **Personajele** sunt oameni, animale, obiecte care participă la întâmplările prezentate într-un text narativ.

Să înțelegem textul!

3. Câte personaje participă la dialog?

4. Asociază personajul cu replica sa.

A. „— Ce ți s-a-ntâmplat de strigi așa, măi cocoșule?”
B. „— Dar vorba e cu ce-o să-mi câștig eu pâinea de-aci înainte?”
C. „— Anii bătrâneții m-au cam adus de șale…”
D. „— Dau și eu de veste c-o să fie vreme frumoasă…”

1. cocoșul
2. calul
3. măgarul
4. câinele
5. pisica

Să fim creativi!

5. Alege un personaj preferat din textul „Muzicanții din Bremen”, după Frații Grimm, și motivează alegerea ta.

Lucrați în perechi!

6. Completați tabelul:

CAUZĂ	EFECT/URMARE
	Nu-l așteptau vremuri bune.
Nu mai era bun la vânătoare.	
	Stăpâna a vrut să scape de ea.
Duminică veneau oaspeți.	

Lucrați în echipe!

7. Pornind de la modelul monumentului din Bremen de la pagina 29, realizați un desen sau un colaj cu personajele unei lecturi îndrăgite de voi. Prezentați lucrarea celorlalte echipe. Acestea trebuie să descopere titlul lecturii din care fac parte personajele desenate de voi.

O să fiu Verde!

după Elia David

Vocabular

șofran: plantă din a cărei floare se extrage o substanță aromatică de culoare galbenă;
eprubetă: tub de sticlă, închis la un capăt, folosit în laboratoare pentru reacții chimice;
bulbucat: ieșit în afară, formând o proeminență; umflat;
rug: tulpina unei plante (mur).

A fost odată un fir de iarbă *necăjit*, necăjit...

— Cine te-a supărat, firule? îl întrebă mama Iarbă, mângâindu-i cu blândețe trupul *firav*.

— Eu m-am supărat, răspunse el, sucindu-se și răsucindu-se pe loc. M-am supărat pentru că nu sunt roșu, ci verde.

Iarba începu *să râdă*, acoperită de clipocitul lin al apei în care fiul său își văzu pentru prima oară culoarea cu care îl înzestrase natura.

— Și de ce, mă rog, ai fi vrut să fii tocmai roșu? îl întrebă ea atunci, dornică să afle.

— Pentru că am auzit că roșul e culoarea iubirii, și e cea mai vie. Și dacă te îmbraci în culoarea asta nu treci așa de neobservat ca mine.

Atunci mama Iarbă se vorbi cu o sfeclă să rezolve împreună problema. Fericit că dorința i-a fost îndeplinită de Doamnă Sfeclă, care n-a stat prea mult pe gânduri și i-a dăruit puțin din culoarea ei, firul se aplecă deasupra apei cristaline:

— Ești frumos, nimic de zis, *spuse* apa, dar nu mai semeni deloc cu tine.

O broască, aflată prin apropiere, îl zgândări și ea:

— Oaaa...., te observ, dar nu te recunosc.

Atunci firul se necăji și mai tare. Roșul ăsta nu îl ajuta deloc *să iubească* pe cine îl supăra. Și dori să fie galben.

Mama Iarbă, neavând încotro, *bătu* la ușa Domnului **Șofran**, pe care îl găsi în toane bune, aplecat peste o **eprubetă**. Galben din cap până în picioare, firul de iarbă se oglindi iar în apa foarte sinceră:

— Ce te-ai ofilit așa? îi spuse ea.

— Nu m-am ofilit, sunt galben ca o rază de soare.

— Oaaa..., veni și broasca, privind printre degetele răsfirate cu care își acoperi ochii **bulbucați**… La soare mă pot uita, dar la tine ba!

Atunci firul de iarbă se spălă și de galben, gândindu-se că albastrul, cu siguranță, e culoarea lui preferată.

Mama ca mama, plină de răbdare și de înțelegere, se urcă pe treptele unui **rug** în vârful căruia se bronza *ultima* mură.

Și aceasta fu dispusă, în schimbul unei dulci sărutări de copil, să-l mânjească puțin. Numai puțin, cât să devină tot albastru.

— Cât de frumos sunt! zise el atunci primul, căutând aprobare în ochii adânci ai apei.

— Dar de ce nu te văd? zise ea, plină la ora aceea doar de albastrul văzduhului.

— Oaaa…, sări și broasca de colo, mirată. Cerule… câte pot să-i treacă unui fir de iarbă prin cap!

Descurajat, firul de iarbă privi în jur. S-ar fi tăvălit prin cenușă, ba nu, prin cărbune, numai ca să se asorteze cu *tristețea* ce-l făcea să-și simtă sufletul negru. Când, deodată, îi veni ideea salvatoare, care îl umplu de bucurie, de dragoste și de viață:

— Știu: o să fiu Verde!

Să înțelegem textul!

1. Răspunde la întrebări.
   a) Care personaje sunt mereu sincere cu firul de iarbă?
   b) Ce culori apar în text?
   c) Cine îl ajută pe firul de iarbă să capete, pe rând, culorile dorite?
   d) Cu ce asociază firul de iarbă culoarea roșie? Dar galbenul?
2. Alege personajul preferat din text și citește toate replicile lui.

Știai că...

- Șofranul, numit și „aurul roșu”, este cel mai scump condiment din lume?

Să exersăm!

3. Găsește în text cuvântul *ochii* și transcrie enunțurile în care apare acesta. Alcătuiește enunțuri cu trei sensuri diferite ale cuvântului.
4. Menționează câte un cuvânt cu înțeles asemănător celui din text pentru: *necăjit, firav, spuse, bătu.*
5. Precizează câte un cuvânt cu înțeles opus celui din text pentru: *să râdă, să iubească, ultima, descurajat, tristețea.*
6. Alcătuiește câte un enunț în care cuvintele scrise cu verde să aibă alte înțelesuri decât cele din text.
7. **Cufărul cu ortograme**
   Alege varianta corectă și transcrie enunțurile.
   Ioana *la/l-a* întrebat pe tata *la/l-a* ce oră merg în parc.
   El este *ce-l/cel* ascultător, *ce-l/cel* ajută mereu pe bunicul.

Să fim creativi!

8. **Joc de rol. Lucrați în perechi!** Imaginează-ți că ai o baghetă magică. În ce culoare ai picta văzduhul? Motivează-ți alegerea făcută! Celălalt elev va fi „văzduhul”. Va aproba sau va dezaproba alegerea ta, motivând și el răspunsul.

Lucrați în echipe!

9. Împărțiți în patru echipe, găsiți în text însușiri ale firului de iarbă, ale mamei acestuia, ale apei și ale broaștei.

SEMNELE DE PUNCTUAȚIE

Să ne amintim!

1. Citește cu intonație fragmentul.

Galben din cap până în picioare, firul de iarbă se oglindi iar în apa foarte sinceră:

— Ce te-ai ofilit așa? îi spuse ea.

— Nu m-am ofilit, sunt galben ca o rază de soare.

— Oaaa... veni și broasca, privind printre degetele răsfirate cu care își acoperi ochii bulbucați... La soare mă pot uita, dar la tine ba!

(*O să fiu Verde!*, Elia David)

SEMNUL	UTILIZARE	SEMNUL	UTILIZARE
Punctul	Marchează sfârșitul unei propoziții enunțiative.	**Ghilimelele**	Marchează: – cuvintele unui personaj (în locul liniei de dialog); – un titlu, o denumire sau un citat.
Semnul întrebării	Marchează sfârșitul unei propoziții interogative.	**Punctele de suspensie**	Marchează: – întreruperea enunțului, lăsând loc de interpretare, exprimând diverse sentimente; – lipsa unei părți dintr-un enunț sau dintr-un text.
Semnul exclamării	Marchează sfârșitul unei propoziții exclamative.	**Linia de dialog**	Indică replica unui personaj.
Virgula	Separă: – cuvintele unei enumerări; – cuvântul strigat de restul enunțului.	**Două puncte**	Se folosesc înaintea unei enumerări. Anunță începutul dialogului.

Să exersăm!

2. Explică folosirea semnelor de punctuație din fragmentul dat, corelând semnele din coloana din stânga cu explicațiile din coloana din dreapta.

A. :	**1.** Marchează sfârșitul propoziției interogative.
B. —	**2.** Marchează sfârșitul propoziției exclamative.
C. ?	**3.** Indică începutul dialogului.
D. .	**4.** Se scrie înaintea unei enumerări.
E. ,	**5.** Se folosește la sfârșitul unui enunț care expune o informație.
F. !	**6.** Separă cuvântul care arată cui ne adresăm de restul enunțului.
	7. Arată lipsa unui fragment.

3. Transcrie din textul *O să fiu Verde!* o propoziție exclamativă și una interogativă.

4. Precizează ce exprimă fiecare enunț, motivând, astfel, scrierea cu semnul exclamării.

a) — La mulți ani, Mihai!
b) — Spălați-vă des pe mâini!
c) — Adu jucăria, Azor!
d) Ce bine că nu mai bate vântul!
e) — Bună dimineața, Ioana!
f) Cât de repede îngălbenesc frunzele!

5. Transcrie pe caiet enunțurile și pune ghilimelele acolo unde le este locul.

- Săptămâna aceasta voi împrumuta de la bibliotecă Apolodor, de Gellu Naum, și În țara lui Mură-n gură, de Nina Cassian.
- Mama îmi repetă mereu proverbul Bine faci, bine găsești!

6. Scrie pe caiet textul, punând în locul culorilor semnele de punctuație potrivite.

Numai ce trece un om ▭
▭ Bună ziua ▭ zice omul ▭
▭ Bună ziua ▭ îi răspunde boierul ▭
▭ Dar de ce stați dumneavoastră acolea ▭
▭ Așteptăm să vină Păcală de-acasă cu păcălitorul ▭ să ne păcălească ▭ Mi-a spus că vine degrabă cu trăsura ▭ și nu mai vine ▭
Atunci omul spune boierului ▭
▭ D-apoi ▭ cucoane ▭ nu-i destulă păcăleala asta ▭ că s-a dus cu trăsură și cu cai cu tot ▭

(*Boierul și Păcală*, poveste populară românească)

Să fim creativi!

7. Alcătuiește câte un enunț în care să respecți cerințele:

a) să menționezi o însușire a viorii;
b) o întrebare în care să apară și culoarea ta preferată;
c) să conțină o enumerare;
d) să folosești trei semne de punctuație învățate.

8. **Joc didactic: R.A.I. (Răspunde, Aruncă, Interoghează)**

Elevii sunt dispuși în cerc. Se folosește un obiect ușor (o minge de burete), care este aruncat de la un elev la altul, cu cerința de a răspunde corect la o întrebare. Cei care nu știu răspunsul ies din joc.
Se pun întrebări legate de lecția studiată, cum ar fi:

- Ce punem la sfârșitul propoziției interogative?
- În propoziția: — *Maria, ce frumos ai colorat!* câte semne de punctuație întâlnim?

SCRIEREA TEXTULUI ÎN CARE SE PREZINTĂ O ÎNTÂMPLARE IMAGINATĂ

Lucrați în echipe!

1. • Grupați-vă în trei echipe. Fiecare echipă va avea ca sarcină realizarea unui text, pornind de la următorul enunț:
   A fost odată un fluture care dorea să aibă aripioarele de culoare ..... .
   • Fiecare copil din echipă, într-o ordine stabilită deja, va scrie câte un enunț, continuând ideea elevului precedent. La final vor fi citite textele obținute.
   • Sunteți mulțumiți de conținutul textelor voastre? Ideile au o înlănțuire logică?

Să reținem!

- Pentru a scrie un text, primul lucru pe care trebuie să îl faci este **planul de idei** sau **o listă de întrebări** referitoare la tema aleasă.
- În textul în care sunt prezentate întâmplări imaginate, **personajele, locurile, faptele reale se îmbină cu cele imaginare**.
- **Părțile textului** redactat de tine vor conține:
  – **introducere** → locul, timpul și personajele;
  – **cuprins** → faptele relatate în ordinea desfășurării lor;
  – **încheiere** → sfârșitul întâmplării.

Să aplicăm!

2. **Lucrați în perechi!** Citiți enunțurile de mai jos. Așezați-le, apoi, într-un text, ținând cont de următoarele:
   – evitați repetițiile;
   – folosiți cuvintele: *mai întâi, apoi, până la urmă* etc.;
   – grupați enunțurile, respectând părțile textului.

   A fost odată un fluture care voia să aibă aripioarele de culoarea cerului.
   Fluturele a mers la pictorul Aricel cu rugămintea sa.
   Pictorul Aricel l-a ajutat imediat, dar fluturele nu a fost mulțumit.
   Fluturele, când se înălța în văzduh, nu mai era observat.
   Fluturele a mers din nou la pictorul Aricel și i-a cerut să-l picteze în verde.
   Fluturele nu a fost mulțumit nici de această dată.
   Fluturele, când se așeza să se odihnească, nimeni nu-l vedea, confundându-l cu frunzele.
   Fluturele, ajutat de pictorul Aricel, a încercat multe culori.
   Fluturele nu a fost niciodată mulțumit.
   Pictorul Aricel i-a propus să-l picteze cum a fost la început: multicolor.
   Fluturele era acum, în sfârșit, mulțumit.

Să fim creativi!

3. Scrie un text în care să prezinți o întâmplare imaginată de tine, petrecută în *Orașul culorilor*.

LECTURĂM, COMUNICĂM

Povestea curcubeului

de Jeanette Larson

Cu mult timp în urmă, la începutul timpurilor, culorile lumii s-au certat. Fiecare dintre ele **pretindea** că este cea mai bună, cea mai frumoasă, cea mai importantă, cea mai folositoare, cea mai iubită.

Verdele spuse: „În mod evident vedeți și voi că sunt cea mai importantă culoare. Sunt culoarea vieții și a speranței. Am fost ales pentru iarbă, frunze și copaci. Uitați-vă în jur și o să vedeți că sunt peste tot".

Albastrul l-a întrerupt și exclamă: „Vă gândiți numai la pământ, dar gândiți-vă la cer și la mare. Apa stă la baza vieții, este absorbită de nori din marea adâncă. Cerul înseamnă spațiu, pace și liniște și fără mine nu ar exista nimic!"

Galbenul râse: „Sunteți toți atât de serioși. Eu aduc râsete, veselie și căldură întregii lumi. Soarele, luna și stelele sunt galbene. De fiecare dată când te uiți la o floarea-soarelui, lumea întreagă îți zâmbește. Fără mine nu ar exista bucurie."

Portocaliul începu să se laude: „Eu sunt culoarea sănătății și a puterii. Chiar dacă sunt rar, sunt prețios, deoarece reprezint nevoile vieții omului. Sunt în cele mai multe vitamine. Gândiți-vă la morcov, dovleac, portocală, mango sau papaya. Nu mă vedeți tot timpul, ci doar pe cer, la răsărit și apus. Frumusețea mea este atât de evidentă, încât nimeni nu se mai gândește la voi."

Ei bine, roșul începu să strige: „Eu sunt conducătorul vostru. Sângele este roșu și sângele înseamnă viață. Eu sunt culoarea pericolului și a curajului. Sunt dispus să lupt pentru o cauză. Aduc focul în sânge. Fără mine, pământul ar fi gol cum este luna. Sunt culoarea pasiunii și a iubirii, a trandafirului și a macului."

Violetul se ridică în picioare și era foarte înalt. El vorbi, dând foarte multă importanță spuselor sale: „Eu sunt culoarea imperială și a regilor. Oamenii puternici întotdeauna m-au ales pe mine, deoarece eu sunt culoarea puterii și a înțelepciunii. Oamenii mă ascultă și mi se supun!"

La sfârșit, cu o voce joasă și timidă, dar cu aceeași hotărâre, Indigoul spuse: „Gândiți-vă că eu sunt culoarea liniștii. Cu greu mă

Vocabular

a pretinde: a cere în mod insistent;
contrast: deosebire puternică între două sau mai multe lucruri, fenomene ale naturii, acțiuni etc.;
larmă: zgomot mare, gălăgie;
nesăbuit: nechibzuit, nesocotit.

observați, însă, fără mine, nu ați fi nimic. Eu reprezint gândul și cugetarea, amurgul și adâncimea apei. Aveți nevoie de mine pentru echilibru și **contrast**, pentru rugăciune și pentru liniște interioară."

Argumentările au continuat, fiecare culoare în parte lăudându-se, ridicându-se în slăvi și certându-se. Fiecare în parte considera că este perfecțiunea întruchipată. În timp ce se certau din ce în ce mai tare, un fulger puternic lumină cerul. Începu să tune și să plouă cu găleata. Culorile tremurară de frică și se strânseră în brațe pentru a se liniști și a se proteja una pe alta.

În timpul **larmei**, ploaia începu să vorbească: „Voi, culorilor, sunteți atât de **nesăbuite**. Vă certați care este cea mai bună, fiecare încercând să fie deasupra celorlalte. Nu înțelegeți că fiecare în parte ați fost făcute cu un scop special, fiecare este unică și diferită? Luați-vă de mâini și urmați-mă!"

Făcând ce le spuse ploaia, culorile se apropiară și se luară de mâini.

„De acum încolo", zise ploaia, „când plouă, fiecare dintre voi se va întinde de-a lungul cerului într-un superb semicerc colorat, ca un semn al înțelegerii voastre. Curcubeul va fi un semn al păcii și al speranței."

Astfel, de fiecare dată când ploaia curăță pământul și apare un curcubeu pe întinsul cerului, lăsați culorile acestuia să vă reamintească să vă apreciați pe voi înșivă și pe cei din jur.

1. Ce flori apar în text? Alcătuiește câte o propoziție interogativă cu acestea.
2. Găsește intrusul în fiecare șir de cuvinte, ținând cont de informațiile din text.
   a) verde, roșu, maro, galben;
   b) ploaie, fulger, curcubeu, zăpadă;
   c) râsete, boală, veselie, căldură;
   d) morcov, dovleac, lămâie, portocală.
3. Explică expresia *a ploua cu găleata*.
4. Textul ne învață că fiecare este special, indiferent că ne referim la ființe, lucruri sau fenomene ale naturii. Prezintă o situație în care te-ai simțit mândru/mândră de ceea ce ai realizat.

Lucrați în echipe!

5. **Pălăriile gânditoare.** Fiecare echipă va reprezenta câte o pălărie.

Pălăria albă
Informează!
Despre ce este vorba în text?

Pălăria neagră
Aspecte negative
Cu ce crezi că au greșit culorile?

Pălăria roșie
Spune ce simți!
Ce ți-a plăcut mai mult din text?

Pălăria galbenă
Aspecte pozitive
Ce au învățat culorile?

Pălăria albastră
Clarifică!
De ce a intervenit ploaia?

Pălăria verde
Idei noi
Tu ce ai face cu aceste culori?

RECAPITULARE

George Enescu

după Viorica Huber

Micul Jurjac, deși nu avea patru ani împliniți, știa să deslușească acele tainice și minunate glasuri măiestre, pitulate prin frunzele livezii părintești. Copilul asculta vuietul molcom al vântului prin crengi și zvonul dulce și depărtat al **tălăngilor**, de parcă ar fi fost vrăjit. Nimeni nu bănuia pe atunci că micul George va deveni mai târziu cel mai de seamă compozitor, violonist, pianist și dirijor al țării noastre și unul dintre cei mai vestiți muzicieni din lume.

De când ține el minte, Jurjac dorește să cânte. Și iată că, atunci când a împlinit patru ani, părinții îi dăruiesc o vioară mică. Băiatul se bucură și încearcă s-o facă să cânte, însă vioara scoate doar un zbârnâit metalic. Cu ochii în lacrimi, copilul i-o dă tatălui său.

— Cântă tu, tată!

Dar tata râde și i-o dă îndărăt.

— Ia-o, George! E jucăria ta.

„Așadar nu e o vioară, ci o jucărie…” Cu mâini tremurătoare, ia jucăria-vioară și o aruncă drept în foc. El nu vrea să se joace de-a muzica. Nu! El vrea să cânte cu adevărat. Peste o săptămână, tatăl îi cumpără o vioară adevărată. Așa a intrat vioara în viața lui George Enescu.

Primul lui dascăl la vioară a fost **lăutarul** din sat, care după câteva lecții nu mai avea ce să-i arate micului **învățăcel**. La cinci ani și jumătate a compus întâia sa „operă” pentru pian și vioară: „Pământ românesc”.

Oricât de mare era talentul său înnăscut, George studia ceasuri întregi, muncind fără oprire. Avea doar șapte ani când, într-o zi de toamnă, Jurjac părăsi casa și livada sa dragă, plecând să studieze muzica la Viena și, apoi, la Paris. Se dovedește un **remarcabil** violonist și pianist. Visul lui era să devină compozitor. Dorea să facă recunoscut numele țării sale iubite, gingășia și forța cântecului românesc, de care era profund legat. La șaisprezece ani, George Enescu a scris „Poema română”. În această operă muzicală, a topit laolaltă dorul său fierbinte de patrie cu amintirile dragi ale copilăriei sale, glasul livezii, al fluierului de păstor, al satelor în ajun de sărbătoare, glasul furtunii care trece prin frunziș, al dimineții însorite de vară.

Prin întreaga sa operă, George Enescu a dus pe culmi gloria muzicii și a patriei noastre.

Să înțelegem textul!

1. Răspunde la întrebări.
   a) Care sunt personajele textului?
   b) Ce cadou a primit la împlinirea vârstei de patru ani micul Jurjac?
   c) Ce a făcut cu cadoul primit, aflând că este o jucărie?
   d) În ce orașe europene a studiat muzica George Enescu?

2. Alege, dintre trăsăturile de mai jos, pe cele ale marelui muzician român, așa cum reies din text.

   talentat, muncitor, iubitor de natură și muzică, leneș, superficial, studios, neserios, patriot

Vocabular

talangă: clopot făcut din tablă, care se atârnă la gâtul vitelor și al oilor;
lăutar: muzicant popular, care face parte dintr-un taraf și cântă la un instrument cu coarde;
învățăcel: școlar; persoană care învață o meserie;
remarcabil: deosebit, însemnat, valoros.

Să exersăm!

3. Selectează din text o propoziție enunțiativă și una exclamativă, după modelul de mai jos. Transcrie-le pe caiet.
   Visul lui era să devină compozitor. (propoziție enunțiativă)/ Ia-o, George! (propoziție exclamativă)

4. Găsește explicația corectă pentru folosirea ghilimelelor, în fiecare situație, corelând enunțurile din cele două coloane:

A. „Așadar nu e o vioară, ci o jucărie…”	**a)** marchează un titlu;
B. La cinci ani și jumătate a compus „Pământ românesc”.	**b)** redau cuvintele unui personaj;
	c) marchează sfârșitul unei propoziții enunțiative.

Să fim creativi!

5. **Cvintetul.** Fiecare pereche de elevi va realiza câte un cvintet (poezie cu cinci versuri), care va conține, pe cele cinci rânduri:
   1. numele marelui compozitor;
   2. **două** însușiri ale lui George Enescu;
   3. **trei** acțiuni pe care le face;
   4. o propoziție din **patru** cuvinte despre el;
   5. **un cuvânt** care îl reprezintă.

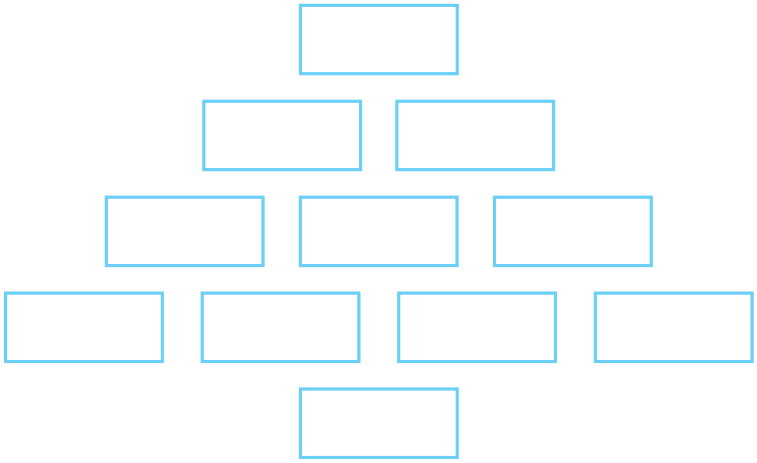

Lucrați în perechi!

6. Imaginați-vă că două instrumente muzicale devin personaje. Interpretați rolurile acestora în fața colegilor.

EVALUARE

- **Citește textul și rezolvă cerințele.**

La circ, în Târgul Moșilor,
Pe gheața unui răcitor,
Trăia voios și zâmbitor
Un pinguin din Labrador.

— Cum se numea? — Apolodor.
— Și ce făcea? — Cânta la cor.
Deci, nu era nici scamator,
Nici acrobat, nici dansator;
Făcea și el ce-i mai ușor:
Cânta la cor. (Era tenor.)

Grăsuț, curat, atrăgător
În fracul lui strălucitor,
Așa era Apolodor...

Dar într-o zi, Apolodor,
Spre deznădejdea tuturor,
A spus așa: — Sunt foarte trist!
Îmi place viața de corist,
Dar ce să fac? Mi-e dor, mi-e dor
De frații mei din Labrador.

(*Cartea cu Apolodor*, fragment, de Gellu Naum)

1. Alege varianta corectă.
- Apolodor era din: **a)** Târgul Moșilor; **b)** Labrador; **c)** Laponia.
- El era: **a)** grăsuț; **b)** slăbuț; **c)** neatrăgător.
- Apolodor nu era: **a)** corist; **b)** dansator; **c)** tenor.

2. Cum este descris Apolodor?

3. Transcrie fragmentul, completând cu semnele de punctuație potrivite.

Peștele îi spuse ____ ____ Ascultă-mi rugămintea ____ te rog ____ pescarule ____ Dăruiește-mi viața ____ căci nu sunt un calcan obișnuit ____ ci un prinț fermecat ____ ____ Nu trebuie să mă rogi atât ____ spuse bărbatul ____ Cum să nu dau drumul unui pește care vorbește ____

(*Pescarul și nevasta lui*, după Frații Grimm)

4. Găsește două cuvinte cu sens asemănător și unul cu sens opus pentru cuvântul subliniat în fragmentul de mai sus.

5. Scrie un scurt text în care să prezinți o întâmplare imaginată de tine. Respectă următoarele cerințe:
- personaje: tu și Apolodor;
- locul întâmplării: Labrador;
- să folosești cel puțin trei semne de punctuație învățate.

Descriptori de performanță

	Suficient	Bine	Foarte bine
1	Un răspuns corect	Două răspunsuri corecte	Trei răspunsuri corecte
2	Un cuvânt	Două cuvinte	Trei cuvinte
3	Patru semne de punctuație	Opt semne de punctuație	Douăsprezece semne de punctuație
4	Un cuvânt corect	Două cuvinte corecte	Trei cuvinte corecte
5	•	• •	• • •

EXERSĂM, NE DEZVOLTĂM ȘI PRIN JOC RECUPERĂM

Lucrați în perechi!

1. Citiți fragmentul de mai jos, apoi alegeți și voi un semn de punctuație și imaginați-vă povestea acestuia, realizând un desen sugestiv.

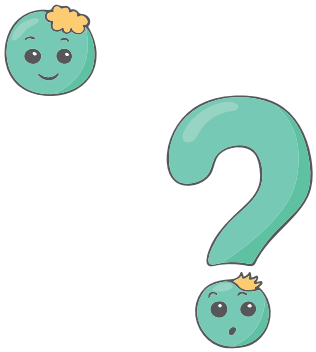

Din sertarul cu creioane
Dintre-agrafe și baloane,
Sare-un punct mic și strengar
Chiar la mine în penar.
Este mic, rotund și vesel,
Ras, frezat și tinerel.
Poartă frac și papion,
Pantofi negri și baston.
— Lume, lume, am sosit
În propoziție la sfârșit. [...]

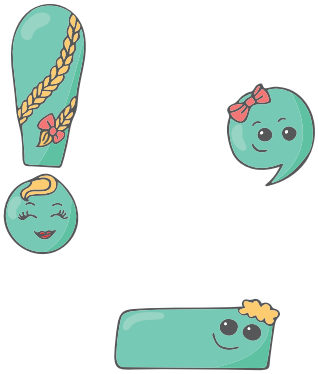

(*Semnele de punctuație*, Claudia Groza)

2. Descoperă personajul din textele studiate în această unitate de învățare, după indicii sau replici:
- **a)** Îi plăcea să asculte glasurile măiestre din livada părintească.
- **b)** Cu degete răsfirate își acoperea ochii bulbucați.
- **c)** Cărase toată viața saci cu grăunțe.
- **d)** „Eu sunt culoarea sănătății și a puterii."
- **e)** Avea un frac strălucitor.
- **f)** Mutra îi era jalnică și colții tociți.
- **g)** „Eu sunt culoarea pericolului și a curajului."

3. **Joc.** *Ghicește instrumentul!*
Un elev mimează interpretarea la un instrument muzical, iar ceilalți îl vor recunoaște. Cine ghicește continuă jocul.

4. Cu ajutorul primei litere din fiecare vers vei obține **cuvântul-cod** ce îți va permite înaintarea prin Labirintul cunoașterii.

Mai înaintăm un pic.
Este timpul să pornim.
Sunete am auzit,
Enescu ni le-a șoptit.
Roșu e în curcubeu,
Indigo și el mereu.
Iată că am și pornit…

Unitatea tematică 3

PE MELEAGURILE MEȘTEȘUGURILOR

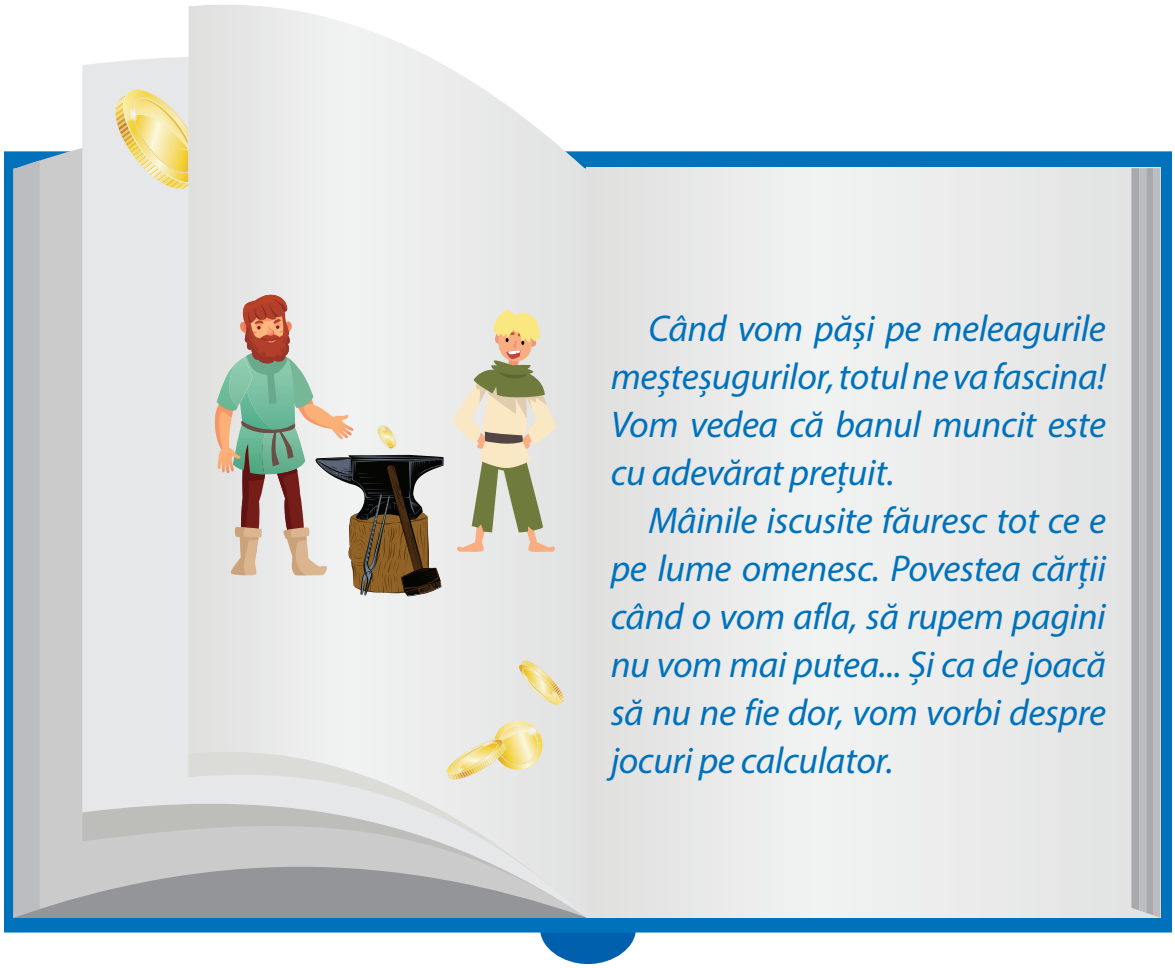

Când vom păși pe meleagurile meșteșugurilor, totul ne va fascina! Vom vedea că banul muncit este cu adevărat prețuit.

Mâinile iscusite făuresc tot ce e pe lume omenesc. Povestea cărții când o vom afla, să rupem pagini nu vom mai putea... Și ca de joacă să nu ne fie dor, vom vorbi despre jocuri pe calculator.

***Banul muncit*, după Alexandru Mitru**
Povestirea orală a unor întâmplări trăite
Scrierea textului în care se prezintă o întâmplare trăită
***Povestea cărții de povești*, de Emilia Căldăraru**
Povestirea orală a unor întâmplări citite
Lecturăm, comunicăm

Recapitulare
Evaluare
Exersăm, ne dezvoltăm și prin joc recuperăm
Texte-suport: *Mâinile*, după Victor Sivetidis;
Jocuri pe calculator, după Mircea Cărtărescu;
Cea mai de cinste meserie, de Victor Sivetidis.

Competențe specifice: 1.1; 1.2; 1.4; 1.5; 2.2; 2.3; 3.1; 3.2; 3.3; 3.4; 3.6; 4.1; 4.4; 4.5.

Banul muncit

după Alexandru Mitru

Vocabular

sever: exigent;
a răsfăța: a alinta exagerat;
galben: monedă de aur.

Trăia odată un om foarte harnic, pe nume Petcu. El avea un fiu, care se numea Iliuță. Acesta era foarte leneș și mincinos. Nu-i plăcea să învețe sau să lucreze. De dimineața până seara nu știa să facă altceva decât să doarmă. Tatăl era **sever** în educație, dar mama sa îl **răsfăța** și mereu îi spunea: „Lasă, este timp destul ca să înveți să fii harnic și să munceşti!"

Bărbatul a hotărât să-l educe. Într-o zi, l-a chemat pe băiat și i-a zis:

— De mâine trebuie să mergi la lucru. Nu vreau să te întorci acasă până când vei câștiga un salariu bun.

Iliuță s-a prefăcut că pleacă să muncească, dar nu a fost așa. Mama sa l-a ascuns în pădure și îi ducea mâncare. El se plimba și dormea liniștit. Apoi mama i-a dat un **galben**.

Băiatul a mers la tatăl său și a spus o minciună:

— Uite, am muncit și am câștigat un ban de aur!

Tatăl a luat banul, s-a uitat la băiat și, supărat, a aruncat banul în foc, spunând:

— Acesta nu e ban câștigat de tine! Pleacă!

Iliuță a ridicat din umeri. Nu l-a interesat ce a făcut părintele său cu banul de aur. A plecat din nou în pădure și s-a culcat. După un timp, s-a gândit că nu a fost bine ceea ce a făcut. A simțit în suflet tristețe, pentru că își iubea tatăl. A hotărât că este timpul să înceapă să muncească.

Știai că...

- O persoană petrece în timpul vieții, în medie, 90 000 de ore la muncă?

A căutat de lucru și a muncit cu hărnicie o lună, gândindu-se că părinții săi vor fi bucuroși și mândri de el. După ce a primit salariul, a mers acasă și i-a arătat tatălui său banul de aur pe care l-a câștigat. Băiatul a spus:

— Uite banul cu adevărat muncit de mine!

Acesta s-a uitat la banul de aur, s-a uitat la fiul său, apoi a luat banul și l-a aruncat în foc. Băiatul s-a speriat și a sărit să scoată banul din flăcări.

— Nu, tată, nu-l arunca în foc! Eu am muncit o lună pentru acest galben de aur!

Iliuță a băgat mâna în foc și a scos galbenul. Focul l-a ars la mână, dar nu i-a păsat, pentru că a salvat banul pentru care a muncit. Atunci, pe fața tatălui său a văzut bucuria.

— Acum te cred că ai muncit pentru acest ban de aur. Așa e banul muncit! Cine muncește pentru el îl respectă și îl prețuiește cu adevărat! Fiule, sunt mândru de tine!

Apoi băiatul i-a povestit părintelui său adevărul despre toate minciunile. Mama a înțeles cât de mult a greșit în educația copilului. Tatăl i-a iertat pe amândoi, s-au îmbrățișat fericiți și au promis că în familia lor nu va mai fi niciodată minciună, viclenie și lene.

Să înțelegem textul!

1. Citește textul cu atenție și răspunde la întrebări.

a) Cine era Iliuță?
b) Ce îi plăcea lui să facă toată ziua?
c) Ce dorea tatăl lui?
d) Cum și-a dat seama tatăl că băiatul minte?
e) De ce a scos Iliuță banul din foc?

2. Așază galbenii în ordinea desfășurării întâmplărilor din text.

Să exersăm!

3. Scrie cuvinte cu sens asemănător celor subliniate în text.

4. Alcătuiește două enunțuri cu sensurile diferite ale cuvântului *galben*.

5. **Cufărul cu ortograme**

Picăturile de ploaie au șters unele cuvinte: *i-a/ia, s-a/sa, s-au/sau*. Așază-le la locul potrivit.

Toată ziua băiatul dormea se plimba. Mama îl acoperea mereu. Tata spus să bine seama la ce are de făcut. Fiul dus la muncă. Toți simțit minunat.

Să fim creativi!

6. Alege proverbul potrivit textului „Banul muncit”, după Alexandru Mitru. Motivează alegerea ta.
   a) Nu lăsa pe mâine ce poți face azi.
   b) Minciuna are picioare scurte.
   c) Când pisica nu-i acasă, joacă șoarecii pe masă.
7. Crezi că a procedat corect mama băiatului? Motivează răspunsul.
8. Care este învățătura desprinsă din text?

Lucrați în perechi!

9. **Joc.** *Pușculița*
   Elevii vor alege monedele pe care sunt scrise corect cuvintele. Cele greșite vor fi corectate. Câștigă perechea care termină prima de transcris corect toate cuvintele.

10. **Portofoliu**
    Caută informații și imagini despre monedele folosite în cinci țări străine. Completează încă o filă din portofoliul tău.

POVESTIREA ORALĂ A UNOR ÎNTÂMPLĂRI TRĂITE

Să descoperim!

O întâmplare neobișnuită

*
* *

Privesc țintă la o carte poștală cu Cetatea Râșnov. Amintirile mă năpădesc... Acum doi ani, într-o dimineață senină de primăvară, nimic nu prevestea ce avea să se întâmple peste câteva ore, când urma să sosesc la Cetatea Râșnov.

Cu gândul să iau un suvenir, m-am îndreptat spre un magazin. M-am strecurat cum am putut, până când am reușit să trec prin mulțime. Turiștii erau numeroși, preocupați să se bucure de frumusețea peisajului și de încărcătura istorică a locului. Nu m-am despărțit bine de părinți, că, deodată, în spatele meu, am văzut niște străini. M-am uitat în toate părțile. Nu-i vedeam nicăieri pe mama și pe tata. Inima mi s-a făcut cât un purice. Am împietrit. Ce să fac? Încotro să mă îndrept?

Mânat de dorința de a-i găsi pe părinții mei, am pășit încet, dar sigur, spre dreapta, unde zărisem un domn care avea o haină albastră, ca a tatălui meu. Când l-am strigat, nu s-a întors. Oare nu mă auzea? Am luat-o la fugă, printre oameni. Ajungând lângă el, am văzut că nu era tata... Gândurile se succedau prin mintea mea... Unde să mai caut? Dacă aș fi luat telefonul la mine, aș fi luat legătura imediat cu ei, dar era în geanta mamei. Cum să procedez?

Am ajuns brusc într-un loc. Era cetatea unde, odinioară, arcașii cutezători ne apărau cu sacrificiu și patriotism pământul... Nu știam dacă pot fi acolo, cert era că nu mă simțeam bine. Un localnic, salvatorul meu, m-a văzut cum mă agitam și a încercat să mă ajute, după ce i-am povestit ce s-a întâmplat. A dat un mesaj și a reușit să îi localizeze pe părinții mei imediat. Aceștia deja semnalau polițiștilor că mă rătăcisem.

I-am mulțumit și i-am promis că nu-l voi uita niciodată, așa cum nu am uitat nici această întâmplare neobișnuită, pe care le-am povestit-o prietenilor imediat cum am ieșit din localitate și pe care o reiau în fiecare an, când trecem pe lângă Cetatea Râșnov.

Să reținem!

- Stabilește locul, timpul și personajele întâmplării trăite:

  Cine?, Când?, Unde?

  De ce s-a declanșat acțiunea?

  Cum s-a desfășurat întâmplarea?

- Folosește, în prezentarea întâmplării, cuvinte precum: *mai întâi, apoi, după aceea* etc..

- Evită repetițiile în exprimarea ideilor.

  Cum s-a sfârșit întâmplarea?
  Ce ai învățat din această întâmplare?

Să aplicăm!

1. Relatează o întâmplare trăită, din care ai avut de învățat, ținând cont de indicațiile din chenarul de mai sus.

Lucrați în perechi!

2. **Joc.** *Interviul*
   Elevii pregătesc un set de întrebări. Pe rând, aceștia schimbă rolurile: unul este reporterul, celălalt răspunde.

SCRIEREA TEXTULUI ÎN CARE SE PREZINTĂ O ÎNTÂMPLARE TRĂITĂ

Să descoperim!

- Pentru a putea scrie un text care prezintă o întâmplare trăită de tine, respectă sfaturile de mai jos.

Care vor fi părțile textului și ce conțin ele?	Ce întrebări formulezi pentru fiecare parte?	Ce cuvinte poți folosi?
Introducerea (timpul, locul, personajele)	**Când** s-a întâmplat acțiunea? **Unde** s-a desfășurat acțiunea? **Cine** a participat?	*la început* *mai întâi* *în prima parte*
Cuprinsul (întâmplările petrecute)	**Ce întâmplări s-au petrecut?** Ce lucruri ai **auzit/văzut/simțit**?	*după aceea* *la un moment dat* *apoi* *pe urmă*
Încheierea (finalul, concluziile)	Cum s-au **sfârșit întâmplările**? Cum te-ai simțit la final? Care sunt impresiile tale?	*la final* *în ultima parte* *în cele din urmă*

CE DORESC SĂ AFLU?	AM AFLAT CĂ...
Care este scopul?	– relatarea unor întâmplări trăite
Care sunt elementele textului?	– locul, timpul, personajele și întâmplările
Cum se scrie?	– faptele sunt relatate în ordine logică și cronologică

Să aplicăm!

1. Scrie toate ideile (minimum trei) pe care le poți include într-un text cu titlul „Pasiunea mea”.
2. Compune un text cu titlul „La școală”, în care să prezinți o întâmplare trăită de tine.
3. Imaginează-ți și redactează un text în care să prezinți o întâmplare, urmărind traseul.

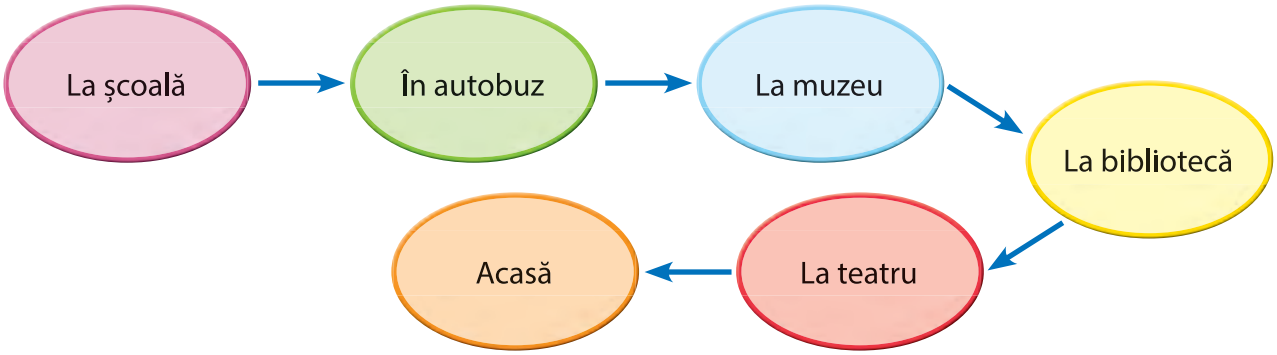

Povestea cărții de povești

după Emilia Căldăraru

Zilele trecute, Gheorghiță s-a bucurat foarte – ca totdeauna când primește în dar o carte. E o carte de povești... să tot stai să-i privești pozele minunat desenate, în fel și chip colorate. Cât despre citit, lui Gheorghiță îi citește mama-mare, în fiecare seară, la culcare. Numai că, de îndată ce bunicuța **a isprăvit** de citit, Gheorghiță, de carte, s-a și plictisit. Ba chiar – să o spunem fără ocoliș – a rupt din ea o foaie să-și facă o jucărie.

— Ce **nerozie**! auzi el de îndată.

Se uită împrejur pe furiș... nimeni în odaie...

— Ce nerozie! repetă foaia de hârtie.

— A, tu erai? se miră Gheorghiță.

— Eu... sau mai bine zis o rămășiță... din cartea ce-o văd pe jos aruncată. Hei, dacă-ai ști povestea cărții de povești...

— Povestea... ei? se întoarse Gheorghiță spre carte, cu o privire mirată. Vrei să mi-o povestești?

— Este, de fapt, povestea tuturor cărților.

— Te ascult.

— A fost odată... nu prea demult, când poveștile acestea din carte erau toate doar niște gânduri și **plăsmuiri** minunate, în mintea și inima scriitorului. Zile și nopți **a trudit** să le scrie, cu **slove** meșteșugite, care să farmece și să **îmbie**. Prietenul scriitorului, meșterul iscusit al **penelului**, a citit poveștile și a zis: „Ca să le placă și mai mult copiilor, eu le voi zugrăvi în culori”.

— Adevărat. Mă bucur ori de câte ori găsesc și poze într-o carte!

Vocabular

a isprăvi: a termina;
nerozie: faptă rea;
plăsmuire: născocire, creație;
a trudi: a munci;
slove: litere;
a îmbia: a atrage;
penel: pensulă mică.

Știai că...

- O tonă de hârtie reciclată salvează de la tăiere șaptesprezece copaci maturi?

— Povestea cărții însă merge mai departe... căci fiece carte se desenează și se scrie pe... hârtie. Povestea trece deci și prin păduri cu umbră deasă, prin care razele timide ale mingii de foc abia pătrund. Acolo, tăietorii doboară trunchiuri vechi și, până când toamna își face simțită prezența în munți, buștenii, curățați de uscături, sunt mânați în văi, spre fabricile-n care mașini iscusite, de meșteri mari mânuite, macină lemnul și-l mestecă bine și-l moaie până devine o pastă. Iar pasta aceasta, albită, presată, uscată, frumos netezită, frumos tăiată, ajunge să fie hârtie.

Vine apoi tipograful, cel care culege litere mari, litere mici, rânduri, pagini întregi – privește-mă și ai să-nțelegi. Iar tipograful munca își împarte cu cel care-adună și leagă-mpreună, foaie cu foaie, o carte întreagă: legătorul.

— Văd eu acum prea bine de ce-ai ținut să-mi povestești povestea cărții de povești. Câți oameni au muncit pentru ea!... spuse Gheorghiță, pe gânduri...

— De tot ce ai aflat, te văd bucuros. Sper să fie și cu folos.

— Fără-ndoială. Mai ales că la anul mă duc la școală.

— Felicitări! Și când vei avea abecedar...

— Îl voi păstra ca pe cel mai scump dar.

— Până atunci însă mai ai de crescut...

— Iar, deocamdată, draga mea foaie de carte, am de-ndreptat măcar în parte răul ce ți l-am făcut; știu cât de mult prețuiești, iată, te voi lipi la locul tău în cartea cu povești.

Să înțelegem textul!

1. Citiți textul pe roluri.
2. Ce rol are fiecare persoană în realizarea unei cărți? Completează, pe caietul tău, tabelul următor.

PERSOANA	ROLUL
Scriitorul	
Ilustratorul	
Tăietorii de lemne	
Muncitorii din fabrici	
Tipograful	
Legătorul	

3. Transcrie ultima replică a băiatului.
4. Recunoaște personajele care spun replicile alăturate.

Să exersăm!

5. Ce fel de propoziții sunt replicile de la exercițiul anterior, conform semnului de punctuație de la final? Alcătuiește alte două enunțuri, folosind aceleași semne de punctuație.

6. Elimină intrusul din seriile de cuvinte.

poveste	istorisire, relatare, povestire, poezie, basm
iscusit	îndemânatic, nervos, ingenios, priceput, învățat

7. Cufărul cu ortograme
Construiește propoziții cu următoarele ortograme.

Să fim creativi!

8. De ce crezi că Gheorghiță și-a schimbat părerea despre cărți?

9. Joc. *Pro sau contra?*
Elevii se poziționează în două părți ale sălii de clasă după răspunsul la întrebarea: „Este bine să arunci cărțile pe care le-ai citit?” Își prezintă argumentele, scriind esențialul la tablă.

Lucrați în echipe!

10. Cadranele. Elevii clasei, împărțiți în patru echipe, vor completa cadranele de mai jos. Un reprezentant al clasei va prezenta textul final.

I. Ce fel de copil era Gheorghiță?	**III.** Ce părere aveți despre foaia de hârtie?
II. Ce sentimente v-a produs citirea poveștii?	**IV.** Ce ați învățat din text?

11. Masa rotundă. Elevii lucrează în grupe în jurul unei mese. Fiecare elev scrie pe aceeași foaie o regulă de utilizare a cărților. Toți elevii își vor prezenta opiniile și vor alege cele mai interesante idei.

POVESTIREA ORALĂ A UNOR ÎNTÂMPLĂRI CITITE

Să descoperim!

1. Citește textul „Povestea cărții de povești”, de Emilia Căldăraru.
Urmărește pașii care te vor ajuta să povestești altor persoane întâmplări pe care le-ai citit.

REGULI	EXEMPLE
• Identifică fragmentul din text în care se află întâmplările pe care dorești să le povestești. • Citește ideea principală. • Adaugă ce este mai interesant. • Povestește întâmplările în ordinea desfășurării lor. • Transformă dialogul în povestire. • Înlocuiește cuvintele care se repetă.	• **Ultimul fragment** • **Ideea principală:** *Gheorghiță a înțeles importanța cărților.* Gheorghiță și-a dat seama cât sunt de importante cărțile după ce a ascultat povestea cărții. Foaia de hârtie l-a felicitat. Băiatul a promis că se va comporta frumos cu cărțile. El a lipit foaia la locul ei în carte.

Să exersăm!

2. Povestește oral cel de-al doilea fragment din textul „Povestea cărții de povești”, de Emilia Căldăraru.

Lucrați în perechi!

3. **Joc.** *Meseria ilustrată*
Un elev alege o imagine pe care o descrie în cuvinte, iar celălalt trebuie să recunoască despre ce meserie este vorba.

4. **Joc.** *Pasiunile noastre*
Fiecare elev scrie pe o coală indicii despre pasiunea lui. Lucrările se amestecă și se împart elevilor. După ce fiecare citește cu atenție, va povesti ce a citit, iar pasiunea trebuie să fie recunoscută de elevul corespunzător.

LECTURĂM, COMUNICĂM

- **Audiază textul și rezolvă cerințele.**

Mâinile

după Victor Sivetidis

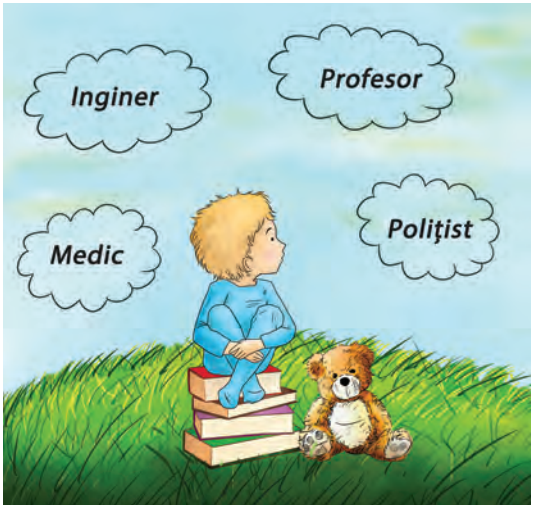

Într-una din zile, pe când David se afla împreună cu familia sa la un concert, băiatul a fost surprins privind la un violonist, care făcea să vibreze coardele viorii, înălțător: când liniștit, când **tumultuos**. Copilul le-a spus părinților:

— Ce mult îmi place muzica! Cum aș vrea să devin violonist, să pot și eu fascina cu degetele mele minunate!

— Am să te ajut să-ți **înfăptuiești** această dorință, i-a spus tatăl său cu duioșie.

Într-o altă zi, băiatul a văzut un sculptor care **a făurit** cu mâinile sale **dibace** un om din lut, ce părea real.

— Cât de frumoasă este sculptura! Cum aș dori să devin sculptor, să realizez și eu lucruri care par adevărate, deși nu au viață!

— Am să te ajut să devii sculptor, dacă aceasta este dorința ta, i-a răspuns tatăl cu blândețe.

Când a ajuns într-o fabrică și a văzut cum se construiesc avioanele, cu mintea **ageră**, copilul a exclamat:

— Grozavă **născocire** este avionul! Cum aș vrea să devin constructor de avioane, să realizez și eu un astfel de aparat zburător!

— Când ai să te faci mare, am să te ajut să-ți îndeplinești dorința aceasta, i-a răspuns tatăl cu calmitate.

După un timp, un medic a reușit să-l uimească pe băiat cu o operație prin care a redat vederea unui om. Se gândea ce fapte mari poate realiza ca doctor.

— Cum aș vrea să devin și eu chirurg! a spus copilul. Ar fi grozav să pot ajuta oamenii, să le readuc zâmbetul pe buze celor aflați în suferință!

— Dacă vrei cu adevărat, vei reuși, dragul meu, a adăugat mama, surprinsă și ea de dorințele mărețe ale fiului său.

Când l-au luat pe David de la școală, acesta a spus fascinat:

— Profesor... ce meserie frumoasă! Aș fi mândru de mine dacă aș ajunge dascăl și aș putea oferi cu dăruire din experiența mea copiilor!

— Îmi place cum gândești! l-a încurajat mama. Sunt sigură că vei fi un profesor renumit!

Cum stătea liniștit pe bancheta din spate, adăugă:

— Este greu să conduci o mașină? Mi-ar plăcea să devin șofer, să pot transporta persoane!

— E o responsabilitate foarte mare, însă tu ai putea fi un șofer priceput! Am mare încredere în tine! spuse cu vocea suavă mama.

Pe drum au fost opriți de un echipaj de poliție pentru o investigație de rutină.

Vocabular

tumultuos: zgomotos;
a înfăptui: a realiza;
a făuri: a crea;
dibace: priceput;
ager: isteț;
născocire: invenție.

— Cum de nu m-am gândit până acum la această meserie? Aș vrea să devin polițist!

— Este o meserie pe cât de grea, pe atât de frumoasă! Te vom susține în alegerile tale.

Atunci tatăl a zâmbit și a spus:

— Până acum ai dorit să fii violonist, sculptor, constructor de avioane, medic, profesor, șofer și polițist. Toate aceste meserii sunt foarte importante! Aceste minuni, care te-au impresionat, sunt realizate de mâini îndemânatice și de o minte antrenată zilnic.

1. Formulează întrebări potrivite pentru fiecare răspuns din careu.

1.				**M**	E	S	E	R	I	E
2.	D	I	B	**A**	C	E				
3.	M	U	Z	**I**	C	A				
4.		M	I	**N**	T	E	A			
5.	M	E	D	**I**	C					
6.		Z	I	**L**	N	I	C			
7.	V	E	D	**E**	R	E	A			

2. Scrie în ordine meseriile pe care și le dorea copilul.

3. Completează **harta povestirii**.

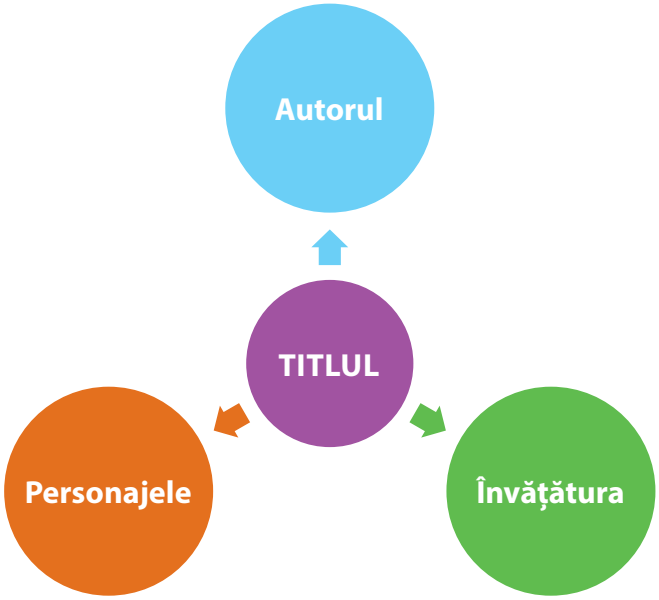

4. Ce presupune *o minte antrenată zilnic*?

5. Asociază cuvintelor subliniate în coloana din stânga cuvinte cu același sens din coloana din dreapta.

A ajuns medic.	am prins
A ajuns repede la magazin.	ai îmbogățit
De la nivelul 4, am ajuns la 7.	a devenit
Te-am ajuns din urmă.	a venit
Te-ai ajuns!	s-a răspândit
	am avansat

Lucrați în echipe!

6. **Discută cu colegii!** Care credeți că este mesajul proverbului „Meseria este brățară de aur”?

RECAPITULARE

Jocuri pe calculator

după Mircea Cărtărescu

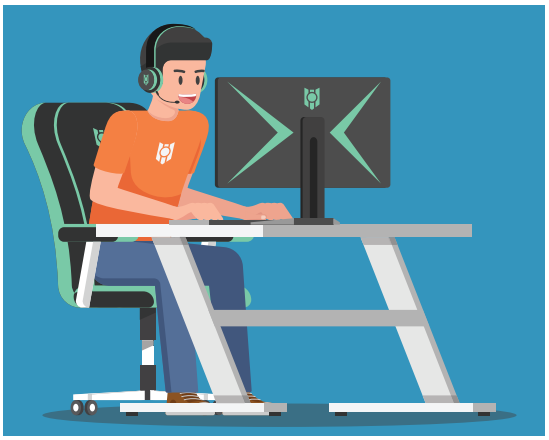

În urmă cu ceva timp, căutând prin **multitudinea** de CD-uri, am dat de niște jocuțe interesante, frumos colorate, care îți **captau** atenția. Unul se numea „Cine sunt eu?” și îți testa felul propriu de a fi. Pașii pe care îi urmai nu erau complicați: trebuia să realizezi un peisaj, alegând câte un element din cele șase existente, din diferite categorii: case, garduri, copaci, lacuri, soare, nori, toate după preferință. În fine, punctul de atracție al imaginii era un șarpe, ales și el dintre cei șase șerpălăi, mai mult sau mai puțin încolăciți.

M-am apucat să fac un peisaj drăguț, în care toate elementele să se potrivească. Foarte mândru de **isprava** mea, am dat un F4 și, pe loc, mi-a apărut cu litere albe pe fond negru: „Ești un conformist!”, adică o persoană care acceptă mecanic, necritic părerile altora, chiar dacă nu este convins de ele. Cariera cea mai potrivită? Contabil.

M-am supărat rău și m-am dus să mă privesc în oglinda de la baie. Părul negru, ochii negri, gura... habar n-am cum, nasul...

M-am repezit la computer și am deschis iar programul:

— De-acum între noi doi!

Am făcut alegerile cele mai **țicnite**: o casă aplecată, un pom numai crengi uscate, un soare micuț și un nor imens, un lac în ușă. Te apuca jalea. Am dat din nou F4 și am citit mândru: „Ești un artist, un minunat visător!”. Eram sortit unei cariere de star, poate de mare actor sau poate de pictor **celebru**.

— Vezi că se poate? i-am aruncat programului și apoi l-am dezinstalat pentru totdeauna.

Mintea umană se arătase încă o dată **triumfătoare** în fața unei mașinării. Cine sunt eu cel adevărat? Și acum mă tot caut. Important este că mă gândesc la acest lucru.

Să înțelegem textul!

1. Citește textul și răspunde la întrebări.

a) Din câte elemente se putea face alegerea, astfel încât să se realizeze un peisaj?

b) Care era punctul de atracție al imaginii?

c) Ce carieră i-a fost sugerată băiatului după prima încercare? Dar după a doua?

d) De ce crezi că a dezinstalat băiatul programul?

Vocabular

multitudine: mulțime;
a capta: a atrage;
ispravă: faptă îndeplinită cu succes;
țicnită: zăpăcită;
celebru: renumit;
triumfătoare: învingătoare.

2. Citește enunțul în care apare o enumerare.
3. Transcrie enunțul în care este descris băiatul.

Să exersăm!

4. Transcrie din text: o propoziție enunțiativă, una exclamativă și una interogativă.
5. Scrie cuvinte cu înțeles opus celor subliniate în text.
6. Găsește în text cuvinte cu sens asemănător pentru următoarele cuvinte: *vreme, mulțumit, cunoscut.*
7. **Joc.** *Un/Doi/Toți!*
   Copiază tabelul pe caiet și completează după model.

UN	DOI	TOȚI
pas	pași	pașii
copil		
	șerpi	
		norii

Să fim creativi!

8. **Joc.** *Cine sunt eu?*
   Imaginează-ți că participi la jocul prezentat în text. Ce ai alege din fiecare categorie? Realizează un desen în care să încadrezi toate elementele jocului. Ce crezi că ar apărea atunci când ai apăsa F4?
9. Explică expresiile: *îți captau atenția, punctul de atracție, eram sortit unei cariere de star.*
10. Descrie care este poziția corectă de stat la calculator.
11. Spune-ți părerea! Cât timp este indicat să petrecem la calculator?

Lucrați în echipe!

12. **Joc pe calculator**
    Fiecare echipă va prezenta un joc pe calculator, pe care îl va explica pas cu pas.

EVALUARE

- **Citește cu atenție textul și rezolvă cerințele.**

Într-o zi, trei colegi stăteau de vorbă.

— Tatăl meu este inginer, el construiește clădiri în care locuiesc oamenii. Vă dați seama ce răspundere are? Este cea mai de cinste meserie.

— Tatăl meu este medic, a spus al doilea copil. El se ocupă de sănătatea oamenilor. Nu există meserie mai de preț.

Al treilea tăcea.

— Ce meserie are tatăl tău?

— Fără munca tatălui meu, inginerul și doctorul n-ar avea cu ce lucra, n-ar avea nici măcar pâinea cea atât de prețuită.

— Cu ce se ocupă tatăl tău? au întrebat băieții.

— E muncitor. Acesta e lucrul cel mai de seamă. Cine face mașinile și instrumentele pe care le folosesc inginerii și medicii? Muncitorii le fac!

Când i-a auzit, un bătrân le-a spus:

— Nu vă contraziceți! Toate meseriile sunt importante. Munca, de orice fel, este o cinste.

(*Cea mai de cinste meserie*, Victor Sivetidis)

1. Despre ce meserii se vorbește în text? Alege variantele corecte.
   doctor *avocat* *muncitor* *polițist* *inginer* *pictor*
2. Scrie întrebări pentru următoarele răspunsuri:
   a) Cei trei colegi vorbeau.
   b) Tatăl său era medic.
   c) Bătrânul le-a spus că fiecare meserie este importantă.
3. Scrie cuvinte cu sens asemănător pentru cuvintele subliniate în text.
4. Găsește în text cuvinte cu înțeles opus pentru: *tânăr, neapreciată, a tăcut.*
5. Cea mai de cinste meserie este _____ . Scrie trei motive pentru alegerea făcută.

Descriptori de performanță

	Suficient	Bine	Foarte bine
1	Un răspuns corect	Două răspunsuri corecte	Trei răspunsuri corecte
2	O întrebare corectă	Două întrebări corecte	Trei întrebări corecte
3	Un cuvânt corect	Două cuvinte corecte	Trei cuvinte corecte
4	Un cuvânt corect	Două cuvinte corecte	Trei cuvinte corecte
5	Un motiv	Două motive	Trei motive

EXERSĂM, NE DEZVOLTĂM ȘI PRIN JOC RECUPERĂM

1. **Joc.** *Mima.* Un elev mimează o meserie. Ceilalți trebuie să ghicească despre ce meserie este vorba. Cel care a răspuns corect continuă jocul.
2. **Joc.** *Ce vrei să devii?* Elevii se așază în cerc și fiecare spune ce vrea să devină, motivându-și alegerea.
3. **Concurs.** Se împarte clasa în grupe de elevi. Un elev zice alfabetul în gând. La un moment dat este oprit. Întregul grup va scrie într-un minut cât mai multe meserii, ale căror denumiri încep cu litera respectivă. Câștigă grupul care a scris cele mai multe cuvinte corecte.
4. Scrie fiecare literă la locul potrivit, pentru a afla parola de trecere prin Labirintul cunoașterii.

1 A	2 B	3 C	4 D	5 E
6 F	7 G	8 H	9 I	10 J
11 K	12 L	13 M	14 N	15 O
16 P	17 Q	18 R	19 S	20 T
21 U	22 V	23 W	24 X	24 Z

4	9	14

22	9	1	20	1

4	1	3	9	12	15	18

5. **Ghici, ghicitoarea mea!**

Cu arome îmbietoare
Pâinea rumenă apare.
Din cuptorul dogorit
El o scoate mulțumit.
(Brutarul)

→

Replici multe și mișcări
Îi învață pe actori.
Mască, personaje, rol
Este marele (_____)

→

Când îi ceri să te ajute
Îți oferă sfaturi multe
Și vorbește pentru tine
Legile le știe bine.
(_____)

Pune pușca pe spinare
Și pornește pe cărare,
Prin păduri el hoinărește,
Animale urmărește.
(_____)

→

Este meșter priceput,
Din lut multe lucruri face,
Farfurii, căni sau ulcele,
Pictate cu multe modele.
(_____)

→

Pe mine mă întâlnești
Când urezi sau poruncești,
Când te miri sau minunezi,
Tot pe mine mă pictezi.
(_____)

- După ce ai scris răspunsurile, scrie literele inițiale în ordinea indicată de săgeți și vei descoperi o surpriză, pentru că te-ai descurcat minunat!

B					

Unitatea tematică 4

POPAS ÎN ȚARA MEA

În țara noastră poposim, despre trecut o să vorbim.

În locul cernelii din călimară, se folosea dragostea de țară. Condeiele erau săgeți, ce au cruțat mai multe vieți. În horă unite, cele trei flori ne amintesc cu drag de cele trei culori. Strămoșii noștri s-au străduit să vadă visul împlinit.

Mare ne este mândria, că trăim în România!

***Din viața dacilor*, după Alexandru Vlahuță**
Textul nonliterar
Proiect – La pas prin țara mea
Lecturăm, comunicăm
Recapitulare

Evaluare
Exersăm, ne dezvoltăm și prin joc recuperăm
Texte-suport: *Condeiele lui Vodă*, după Dumitru Almaș; *Am trei flori*, de Vasile Romanciuc.

Competențe specifice: 1.1; 1.2; 1.4; 1.5; 2.1; 2.2; 2.3; 2.4; 3.1; 3.2; 3.3; 3.4; 4.1; 4.4; 4.5.

Din viața dacilor

după Alexandru Vlahuță

Vocabular

ițari: pantaloni țărănești lungi specifici portului popular românesc;
galeș: drăgăstos, duios;
broboadă: basma mare și groasă;
holdă: câmp, lan;
măciucă: bâtă lungă îngroșată la un capăt.

Demult, cu câteva mii de ani în urmă, trăia prin locurile acestea minunate un neam de oameni harnici, pricepuți, mândri și viteji. Aceștia erau dacii, strămoșii noștri, de care vorbim cu drag și pe care îi admirăm. Ei nu aveau frică de nimic, însă, cu toate acestea, era nelipsită teama de cer.

Stăpâni pe un pământ frumos și bogat, și-au întemeiat o țară puternică, Dacia, condusă de regi drepți, înțelepți și neînfricați.

Dacii erau oameni voinici, bine legați, de statură potrivită. Purtau părul lung, lăsat în plete pe umeri și pe spate, retezat în dreptul frunții, barbă mare și stufoasă care le oferea o înfățișare aspră și posomorâtă. Erau cinstiți și corecți, nu suportau minciuna, lașitatea și lauda.

Îmbrăcămintea lor era o cămașă de in, lungă până la genunchi, strânsă cu un brâu peste mijloc. Purtau **ițari** largi și lungi pe care îi legau cu o sfoară împletită de glezne sau îi vârau în opinci, pe deasupra o manta lungă fără mâneci, prinsă pe umăr. Cei mai de frunte purtau căciulă, iar cei de rând umblau cu capul descoperit.

Femeile erau înalte, mândre la port, cu multă blândețe și duioșie pe chipul lor frumos. Aveau ochii mari, **galeși**, umbriți de gene lungi. Ele se îngrijeau de casă: torceau, țeseau, croiau, coseau, creșteau copii, preparau bucatele și se ocupau de muncile agricole.

Purtau o rochie ușoară până-n călcâie, pe deasupra o haină până la genunchi, strânsă la brâu. Pe cap aveau o **broboadă** de in sau de cânepă, mărgele la gât și flori în cosițe.

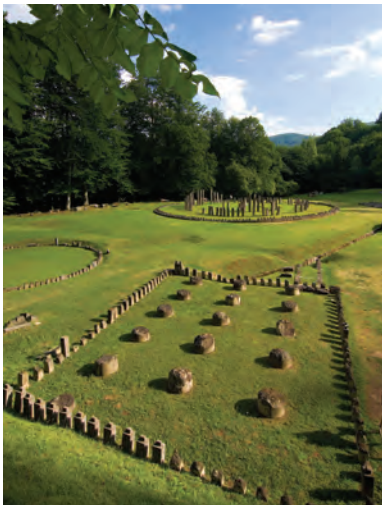

Bărbații, când nu erau în război, duceau la pășune hergheliile de cai, cirezile de vite și turmele de oi. Semănau, în câmpiile roditoare de la poalele Carpaților, grâu pentru negoț și mei pentru hrana lor – străvechea mămăligă. În luminișurile din mijlocul pădurilor dese, creșteau albine pentru miere și ceară, iar cei din munți scoteau cu iscusință aurul mult prețuit.

Toamna, coborau la mare belșugul **holdelor**, aurul munților, cai, lână, miere și ceară. De la negustorii greci aduceau arme, stofe alese, vase de bronz, scule și podoabe de care n-aveau ei. În anotimpul friguros, în schimb, adunați pe lângă foc, în căsuțele mici și sărăcăcioase, își povesteau isprăvile, luptele și primejdiile prin care au trecut sau câte au auzit și văzut prin locurile îndepărtate pe unde au umblat.

Știindu-și țara dorită de dușmani lacomi și vicleni, nu uitau să-și pregătească și armele de luptă: săbii, scuturi și arcuri cu săgeți. Ori de câte ori era nevoie, dacii mai foloseau obiecte din gospodărie, precum: **măciuci**, coase și topoare.

Dorința lor arzătoare de a-și apăra țara și traiul liber îi făcea neînfricați în războaie. Despre vitejia strămoșilor noștri vorbesc istoricii vremii. Iar noi citim cu interes, ne minunăm și ne mândrim cu un asemenea neam de frunte.

Să înțelegem textul!

1. Citește fragmentul în care:
   a) se prezintă ocupațiile dacilor în vreme de pace;
   b) se descrie portul bărbaților daci;
   c) se menționează înfățișarea femeilor dace.
2. Răspunde la întrebări, după ce ai citit cu atenție textul.
   a) Cine au fost dacii?
   b) Cum se numea țara lor?
   c) Cu ce se ocupau femeile? Dar bărbații?
   d) Ce arme foloseau dacii în războaie?
   e) Care era cea mai aprigă dorință a lor?
3. Identifică în text și transcrie enunțul care ne arată că strămoșii noștri se temeau doar de puterea zeilor.

Să exersăm!

4. Rescrie enunțurile următoare în ordinea în care apar în text.
   a) Femeile aveau chip frumos și se îmbrăcau în haine confecționate de ele.
   b) Pentru că își iubeau țara, dacii își pregăteau armele de luptă.

Știai că...

- Îmbrăcămintea dacilor era destul de simplă și semăna întrucâtva cu portul popular românesc actual?
- Dacii considerau că aurul aduce ghinion și, din acest motiv, purtau doar podoabe din argint?

c) Demult, pe aceste pământuri au trăit dacii.
d) Bărbații daci purtau părul lung și aveau îmbrăcăminte din in.
e) Ei se ocupau cu păstoritul, creșterea albinelor, agricultura sau făceau schimb de mărfuri.

5. Găsește în text cuvinte cu înțeles opus pentru: *necinstiți, scurtă, scunde, pace, urcau.*

6. Selectează cuvintele care arată sentimentele autorului față de strămoșii noștri.
- admirație
- ură
- mândrie
- revoltă

7. **Cufărul cu ortograme**

a) Alege din coloana din partea dreaptă înțelesul cuvintelor evidențiate în propoziții.

Pisica și râsul fac parte din același **neam**.	**popor**
Am mers în vizită la un **neam** din Craiova.	**specie/familie**
Noi ne tragem dintr-un **neam** de oameni harnici și viteji.	**patrie**
	rudă

b) Transcrie enunțurile în caiet, completând cu ***neam*** sau ***ne-am***.

Astăzi _____ amintit despre daci. _____ pregătit caietele și manualele. Ei proveneau dintr-un _____ de traci. Am aflat că erau un _____ de oameni harnici și curajoși și _____ mândrit cu acest lucru.

8. Citește în text propozițiile în care apar cuvintele: *ceară, Dacia* și *port*. Formulează și tu propoziții în care să folosești, cu un alt înțeles, cuvintele menționate.

Să fim creativi!

9. Lucrați în perechi! Creați un cvintet despre **daci**.

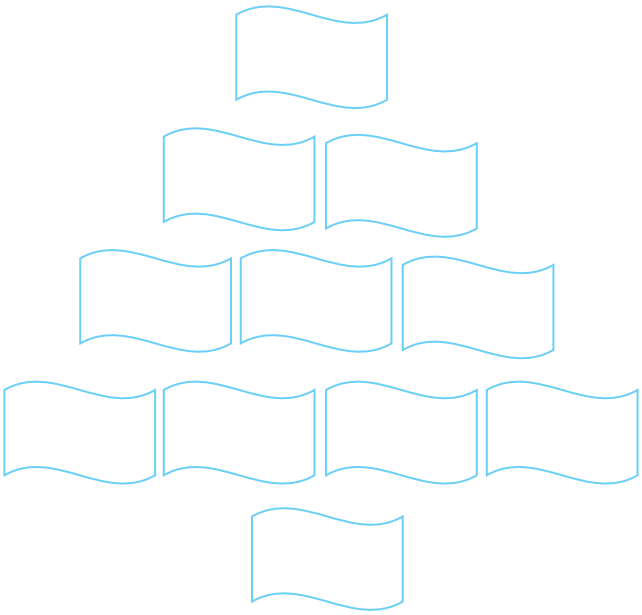

Lucrați în echipe!

10. **Joc.** *Cuvinte, cuvinte*

Formați echipe de câte patru elevi. Găsiți cuvinte noi prin schimbarea primului sunet al cuvântului ***daci***. Câștigă echipa care a format cele mai multe cuvinte în două minute.

TEXTUL NONLITERAR

Lucrați în perechi!

1. Recitiți textul „Din viața dacilor”, după Alexandru Vlahuță, apoi realizați în caiete un tabel asemănător celui de mai jos.

ȘTIU	VREAU SĂ ȘTIU	AM ÎNVĂȚAT
au fost strămoșii noștri; erau harnici, mândri și viteji;	Care era originea acestora? Ce credință aveau dacii?	

a) Completați prima coloană cu informații pe care le cunoașteți despre ***daci***.
b) Scrieți în a doua coloană întrebări despre ce ați dori să mai aflați despre ei.

Să descoperim!

- Citește cu atenție textul următor:

„Geții sau dacii făceau parte din neamul tracilor și locuiau pe teritoriul dintre Carpați, Dunăre și Marea Neagră. Țara lor se numea Dacia și avea capitala la Sarmizegetusa.

Romanii au trăit în Peninsula Italică, în cetatea Roma, în câmpia îngustă de pe malul Tibrului, numită Latium. Vorbeau limba latină.

Dacii se ocupau cu agricultura, creșterea animalelor, apicultura, mineritul (extrăgeau din munți aur, argint, sare), olăritul. Făceau comerț cu grecii și cu romanii.

Romanii se ocupau cu agricultura și creșterea animalelor, cu meșteșugurile și comerțul.

Atât dacii, cât și romanii erau politeiști. Zeul suprem al dacilor era Zamolxis. Împărații romani erau divinizați precum zeii. În cinstea lor se organizau ceremonii religioase și serbări.

Portul dacilor era asemănător cu cel al țăranilor noștri. Romanii purtau o mantie albă și umblau încălțați cu sandale.

Romanii au întemeiat cetăți-orașe, iar teritoriile cucerite le-au transformat în provincii. Au construit arcuri de triumf, temple, ferme, biblioteci, străzi pietruite, piețe publice.”

(„Dacii și romanii”, *Manual de istorie*, clasa a IV-a)

Să reținem!

- **Textul nonliterar** prezintă realitatea așa cum este, oferind informații clare.
- Articolul, anunțul, instrucțiunile, legile, prospectul, reclama, rețetele, știrile etc. sunt texte nonliterare.

2. Răspunde la întrebări.
   a) Din ce neam făceau parte dacii?
   b) Care era capitala dacilor? Dar a romanilor?
   c) Cui se închinau dacii și romanii?
   d) Cum se îmbrăcau romanii și dacii?
   e) Ce informații transmite textul de mai sus?

3. Caută în „Dicționarul explicativ al limbii române” explicația cuvântului *politeiști*. Notează ce ai aflat.

Să exersăm!

4. Completează ultima coloană a tabelului de la exercițiul **1** cu informațiile noi, aflate din text.

5. Scrie propozițiile următoare, eliminând varianta incorectă.
„Dacii și romanii” este un text *literar/nonliterar*.
„Din viața dacilor” este un text *nonliterar/literar*.

6. Compară textul literar „Din viața dacilor”, după Alexandru Vlahuță, cu textul nonliterar „Dacii și romanii”. Realizează în caiet un tabel asemănător și bifează trăsăturile pe care le consideri specifice fiecărui text.

	TEXTUL LITERAR	TEXTUL NONLITERAR
Se referă la aspecte din realitate.		
Este creația imaginației unui autor.		
Transmite către cititor gânduri, idei, trăiri, emoții și sentimente.		
Prezintă informații care pot fi verificate.		
Poate conține dialog.		
Folosește un limbaj artistic.		

Lucrați în echipe!

7. Organizați un concurs de texte ce conțin informații despre trecutul patriei noastre (de exemplu: domnitori, evenimente istorice).

PROIECT – LA PAS PRIN ȚARA MEA

Ce veți face?

- Veți realiza un ghid turistic cu informații exacte despre locuri și obiective, dar și cu anumite întâmplări ale oamenilor despre ele.
- Veți scrie/crea un text literar care să prezinte o întâmplare imaginară petrecută în locul respectiv.

De ce veți face?

- Veți cunoaște mai bine țara, oamenii de lângă voi.

Cum veți face?

- Căutați informații științifice despre un obiectiv turistic/un monument.
- Organizați informațiile într-un text nonliterar.
- Scrieți o întâmplare imaginară petrecută în locul respectiv.
- Scrieți pe o foaie de hârtie cele două texte.
- Lipiți o ilustrație potrivită sau realizați un desen sugestiv.
- Așezați paginile în ordine, pentru a obține ghidul clasei.
- Realizați o copertă.

Cum veți ști dacă ați reușit?

- Prezentați ghidul altor elevi, părinților voștri, persoanelor care doresc să ne viziteze țara.
- Expuneți ghidul la colțul de creație al clasei sau pe pagina de internet a școlii.

Secretele reușitei

Pentru scrierea textului în care veți prezenta informații:

- Căutați informații despre obiectivul ales în cărți, reviste sau pe internet.
- Vizitați împreună cu familia locul/obiectivul selectat.
- Selectați amănunte interesante, pe care le înțelegeți.
- Introduceți informațiile în enunțuri formulate clar și corect.

Pentru scrierea textului în care veți prezenta întâmplări imaginate:

- Gândiți-vă la anumite aspecte deosebite, specifice destinației.
- Imaginați-vă o întâmplare prin care să oferiți o explicație surprinzătoare pentru ceea ce este specific locului (modul cum a apărut, forma pe care o are).
- Așezați în pagină cele două texte și ilustrațiile, într-un mod cât mai interesant.

Model:

Monument al naturii din anul 1924, *Vulcanii noroioși* sunt situați pe teritoriul localităților Berca și Scorțoasa din județul Buzău.

Ei reprezintă formațiuni create de gazele naturale provenite de la peste 3 000 de metri adâncime, care împing apele subterane la suprafață, iar acestea înmagazinează argilă din rocile pe care le întâlnesc în cale. Astfel, se creează noroi care generează erupții permanente și care, în final, formează conuri și cratere.

Conurile vulcanilor nu depășesc 8 metri, iar craterele acestora prezintă în vârf mici lacuri care, datorită gazelor, par a clocoti, ajungând uneori să se unească cu cele învecinate.

Vulcanii noroioși sunt cei mai reprezentativi din țară prin activitatea și formele lor, situându-se, datorită dimensiunilor, pe locul al doilea în Europa.

Vara trecută, alături de părinți și câinele nostru, Max, am vizitat Vulcanii noroioși. Am plecat la drum în zori, când soarele nu era pregătit să ne mângâie cu lacrimile sale fierbinți.

Ajunși la destinație, mi s-a părut că am pășit pe Lună. Șuvoaie de noroi urcau și coboarau până ce rămâneau nemișcate în depărtare. Pustiul din jur întărea senzația de tărâm selenar.

În timp ce priveam fascinat peisajul, Max, curios cum îl știu, s-a îndreptat fulgerător către unul din cratere, dorind parcă să guste din laptele cu ciocolată al vulcanului. L-am urmat speriat. Când am ajuns aproape de vârf, Max plutea prin noroi ca într-o oală uriașă ce fierbe la foc mic. Cu puțin efort, dar și cu ajutor din partea paznicului, micul monstru a fost salvat. Spre surprinderea mea, era rece ca gheața, ca și privirea părinților mei.

Ne-am continuat vizita, bucuroși că totul se terminase cu bine, iar de atunci am promis că nu îl voi mai scăpa din ochi pe Max.

LECTURĂM, COMUNICĂM

Condeiele lui Vodă

după Dumitru Almaș

Am să vă povestesc ceva din istorie, ceva care s-a întâmplat demult, demult, când țara era amenințată de puterea cea mare a sultanului, adică a împăratului turcilor. El cucerise multe țări și **râvnea** să supună și țara noastră. Se numea Baiazid. Și pentru că năvălea ca o vijelie, lumea l-a poreclit Fulgerul. În vremea aceea, voievod în Țara Românească era Mircea, căruia noi îi zicem Mircea cel Bătrân.

Când a auzit că sultanul Baiazid Fulgerul se apropie de Dunăre, gata să năvălească în țară, Mircea Vodă a dat poruncă: „Toți bărbații să se gătească de oaste! Fiecare să aibă cal, tolbă plină cu săgeți, suliță, ghioagă și scut. Care au topoare și săbii, să vină cu ele la locul de adunare a oștirii. Că asupra țării vine mare primejdie turcească!”

Ia o pauză de la lectură și spune cum crezi că au reacționat oamenii. Argumentează-ți părerea! Citește mai departe, pentru a observa dacă predicția ta a fost corectă.

Oamenii, ce să facă? Au lăsat toate celelalte treburi și s-au pregătit de luptă. Fierarii **au făurit** săbii; lemnarii au încordat arcuri și **au strujit** suliți din lemn tare; ba, le-au și pârlit în foc, anume ca să fie și mai tari. Dar dacă suliți, săbii, scuturi, arcuri, topoare ori săbii trebuiau câte unul sau câte una de fiecare oștean, săgeți trebuiau multe, de două-trei ori mai multe decât soldați avea Baiazid. De aceea, toți românii care aveau cât de cât îndemânare la cioplit, s-au apucat, în grabă, să facă săgeți. Băieții și fetele, flăcăii și bătrânii, toți ciopleau cu cuțitele, mii și mii de săgeți.

Acum, Mircea cel Bătrân umbla prin țară, să vadă cum împlinesc oamenii porunca și cum se pregătesc să-și apere țara. Ca să nu-l cunoască lumea, îmbrăcase **strai** țărănesc, ca un drumeț oarecare. Așa ajunse într-un sat, Boiștea. În mijlocul lui, pe pajiște, zeci și zeci de săteni, ce făceau? Jucau hora? Nu: ciopleau săgeți și, din când în când, aruncau câte o glumă, ca să se înveselească și să li se pară munca mai ușoară.

Mircea Vodă se bucură văzând hărnicia și voia bună a oamenilor lui. Întrebă pe un băiețandru:

— Ce faci aici, flăcăule?

— Păi, ce să fac? Condeie!

— Condeie?… Parcă seamănă cu săgețile.

— Noi le spunem condeiele lui Vodă.

— De ce le spuneți așa?

— Pentru că, la porunca lui Vodă, cu ele vom scrie pe spatele dușmanilor dorința noastră de libertate.

— Frumos, flăcăule, l-a lăudat Măria Sa. Dar… cerneală aveți?

Băiețandrul s-a gândit o clipă și a zis răspicat:

— Avem: dragostea de țară care izvorăște din călimara inimii noastre.

Mult s-a bucurat Mircea cel Bătrân de asemenea vorbă; l-a sărutat pe acel flăcău și l-a întrebat:

— Cum te cheamă?

— Mă cheamă Stroe… Dar Domnia Ta cine ești și de unde vii?

— Ai să afli tu, când vom porni lupta, a surâs voievodul, cu bunătate.

Apoi a luat cuțitul din mâna băiețandrului și **a încrustat** pe o săgeată litera „S”, iar pe alta „M”. I le-a pus în tolbă și a zis:

— Pe astea să le folosești numai la mare primejdie!

L-a țintit cu privirea pe Stroe, a zâmbit, a urat tuturor „spor la treabă” și a plecat. Înțelegeți: nu dorea să știe satul că el, Vodă însuși, a venit în cercetare.

Rămas între ai săi, Stroe a privit cu luare-aminte săgețile încrustate cu litere și le-a așezat în tolbă, să le folosească așa cum a zis acel drumeț tainic.

Vocabular

a râvni: a dori, a pofti;
a făuri: a crea, a fabrica;
a struji: a ciopli;
strai: haină, îmbrăcăminte;
a încrusta: a scrie, a decora.

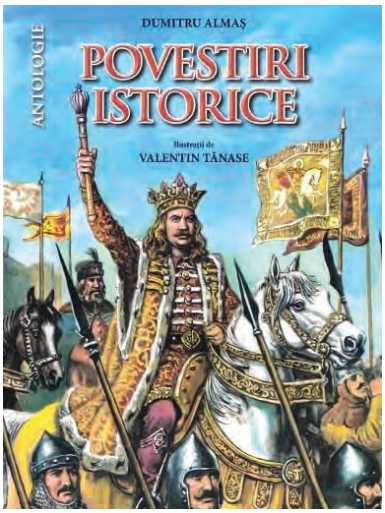

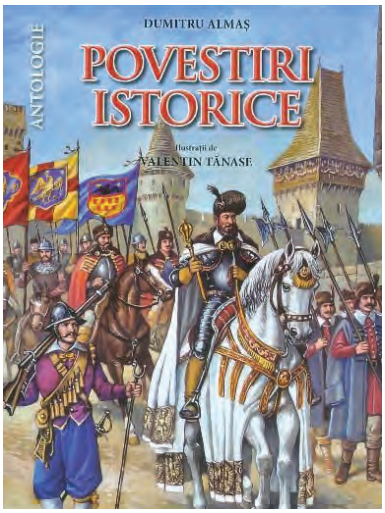

- Citește și alte povești din volumele „Povestiri istorice”, de Dumitru Almaș. Vei face, astfel, o minunată călătorie în trecutul poporului nostru.

1. Realizează o etichetă de forma unei săgeți, pe care să notezi ce fel de cerneală foloseau pentru condeie sătenii din Boiștea.
2. Completează pe caiet ***Scheletul de recenzie*** al textului. Acesta trebuie să conțină:
   - într-o propoziție – la ce se referă textul;
   - într-o expresie – ceea ce conține textul;
   - un cuvânt-cheie pentru conținutul textului;
   - o culoare pe care o asociezi conținutului textului;
   - cea mai importantă idee din text;
   - un desen care să surprindă ceea ce este important în text.
3. Cum crezi că s-a încheiat lupta dintre oastea condusă de Mircea cel Bătrân și turci? Motivează-ți răspunsul.

4. **Joc.** *Mingea călătoare*

Pe rând, un elev aruncă mingea unui coleg, în timp ce formulează o întrebare pe baza textului „Condeiele lui Vodă”. Cel care prinde/la care este aruncată mingea trebuie să formuleze răspunsul. Dacă nu știe, va fi ajutat de cel care a întrebat, însă va părăsi jocul. Mingea este aruncată, apoi, mai departe, formulând o nouă întrebare.

Este foarte important ca mingea să ajungă la cât mai mulți elevi din clasă.

RECAPITULARE

Am trei flori

de Vasile Romanciuc

Am trei flori alese
Floare lângă floare...
Datu-mi-le-a mie
Neamul spre păstrare.

Dulce, preacurată,
Floarea cea albastră
Ține cer de pace
Peste casa noastră.

Foc nestins în **vatră**,
Galbenă cea floare,
Graiu-mi luminează,
Ruptă ca din soare.

Iară floarea sfântă
Cu petale roșii
Din vecii mi-aduce-n
Inimă strămoșii.

Cresc pe-o rădăcină,
Un pământ adună,
Vii sunt și frumoase
Numai împreună.

Am trei flori alese –
Cresc, din **veac**, pe lume
În același suflet,
În același nume.

1. Caută în dicționar înțelesul cuvintelor marcate în text și notează-le pe caiet.
2. Citește strofele în care poetul arată semnificația fiecărei culori.
3. Completează pe caiet un tabel asemănător, alegând din poezie cuvintele potrivite.

o silabă	două silabe	trei silabe

4. Completează jurnalul cu dublă intrare.

	OPINII PERSONALE
Strofa preferată este ...	
Am ales acest fragment, deoarece ...	
Când citesc poezia, mă gândesc la ...	

5. Scrie câte două enunțuri în care să folosești sensurile diferite ale cuvintelor: *neam, cer, roșii*.
6. De ce crezi că titlul poeziei este „Am trei flori”? Găsește și tu alte titluri potrivite.
7. Explică ce înțelegi prin versul *Cresc pe-o rădăcină*.

Lucrați în echipe!

8. Căutați informații noi despre simbolurile țării noastre (drapel, stemă, imn). Realizați un text nonliterar și prezentați-l în fața clasei, apoi afișați-l la panoul clasei.

EVALUARE

- **Citește cu atenție textele de mai jos:**

A

Lucrările Marii Adunări Naționale s-au desfășurat în ziua de 1 decembrie 1918 în incinta Casei Armatei, viitoarea Sală a Unirii din Alba Iulia. Cei 1228 de delegați ai românilor au hotărât unirea românilor din Transilvania și a teritoriilor locuite de aceștia cu România.

Rezoluția Unirii a fost citită de Vasile Goldiș în prezența celor peste 100 000 de participanți, veniți din toate părțile țării locuite de români.

Singurele fotografii care s-au păstrat de la această adunare au fost realizate de către un țăran român, pentru că fotograful oficial al Marii Adunări Naționale nu s-a prezentat la manifestări.

(*Enciclopedia României*)

B

Vestea a străbătut ca fulgerul satele și orașele. Se anunțase Adunarea Națională de la Alba Iulia, unde s-a hotărât unirea Transilvaniei cu România. Pentru visul de veacuri al poporului român sosise clipa împlinirii, fiindcă trupul țării se întregea și cu Transilvania. În dimineața aceea de 1 Decembrie 1918, ca la un semnal, lumea românească a pornit spre Alba Iulia.

Era o agitație de necrezut. Cum pe vremea aceea nu erau microfoane, cei care vorbeau mulțimii adunate, oratorii, se mutau de la o tribună la alta.

(*Visul împlinit*, Lucian Blaga)

1. Răspunde la următoarele întrebări.
   - Care este evenimentul istoric despre care se vorbește în cele două texte?
   - Când se petrece evenimentul prezentat?
   - Unde se petrece acest eveniment?
   - Ce reprezintă pentru noi, astăzi, data de 1 Decembrie?
   - Ce tip de text este fragmentul notat cu **B**?
2. Selectează trei informații din textul notat cu **A**.
3. Completează:

   a) cu *neam* sau *ne-am*:

   Dacii au fost un _____ de oameni harnici.
   _____ întâlnit în excursie cu un _____ de la Arad.
   _____ văzut cu toții la Cetatea Neamțului.

   b) cu un singur cuvânt:

   ne-am _____
   neam _____
   neam _____
   ne-am _____
4. Formulează propoziții în care să folosești, cu un alt înțeles, cuvintele subliniate în textul **B**.
5. Precizează care dintre cele două texte de mai sus este nonliterar. Motivează alegerea făcută, oferind două argumente.

Descriptori de performanță

	Suficient	Bine	Foarte bine
1	Un răspuns corect	Două-patru răspunsuri corecte	Cinci răspunsuri corecte
2	O informație	Două informații	Trei informații
3	Două-trei situații	Patru-șase situații	Șapte-opt situații
4	O propoziție	Două propoziții	Trei propoziții
5	Textul corect	Textul corect și un argument	Textul corect și două argumente

EXERSĂM, NE DEZVOLTĂM ȘI PRIN JOC RECUPERĂM

1. Joc. *Mesajul ascuns*

Descoperă în grila alăturată cuvintele ascunse. Alcătuiește cu ele un enunț și scrie-l caligrafic pe caiet.

(2; a) (5; b) (4; e) (4; a) (5; c) (1; c) (2; e)
(4; e) (4; a) (5; c) (1; e) (2; d) (1; d)
(2; c) (4; d)
(3; b) (1; d) (5; c) (1; a)
(4; e) (4; d) (5; a)

	a	b	c	d	e
1	T	P	I	U	D
2	R	Ț	D	R	A
3	Z	S	F	L	G
4	Â	X	V	E	M
5	A	O	N	I	C

2. Completează diagrama următoare, așezând etichetele în locul potrivit:

prezintă întâmplări imaginate	transmite informații reale	folosește un limbaj artistic
conține date exacte ce pot fi verificate	transmite emoție, gânduri, idei, trăiri, sentimente	este clar

Lucrați în perechi!

3. Completați spațiile libere, formând expresii cu înțeles deosebit, surprinzător.

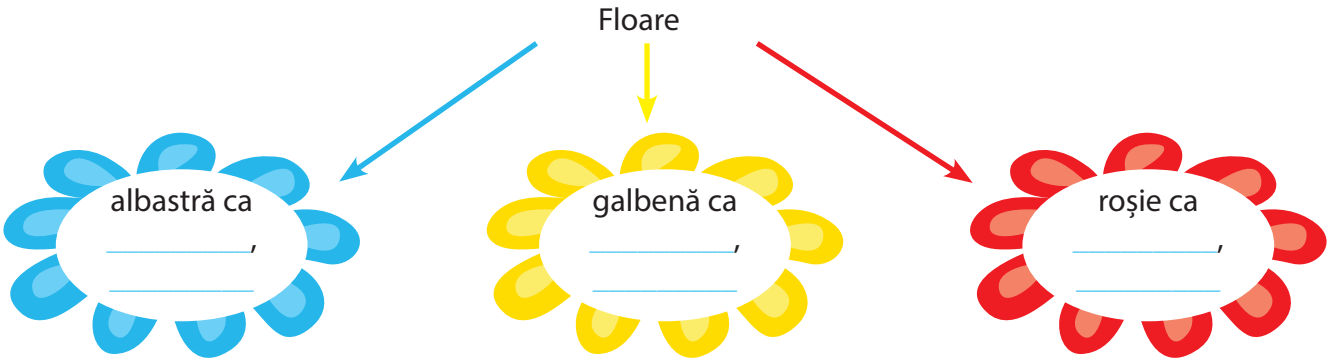

4. Joc. *Instrucțiuni de utilizare amuzante*

Imaginează/inventează o utilitate amuzantă și neobișnuită pentu *săgeată*. Scrie în câteva rânduri noile instrucțiuni de utilizare și prezintă-le în fața clasei.
Propune și tu colegilor obiecte cu valoare națională, pentru a inventa utilizări neobișnuite și amuzante.

5. Pentru a te deplasa mai departe prin Labirintul cunoașterii, încercuiește literele cu numărul 2, 5, 6, 9, 12 și 14.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
M	T	V	J	R	O	Ă	S	I	U	P	A	B	N	X

Unitatea tematică 5

PRINTRE TROIENE

Acum, mândra țară se gătește, după cum se știe, cu mantia ei argintie. Priviți cum umblă, încolo și-ncoace, Iarna cu cele zece cojoace! Printre troiene face derdeluș, să mergem toți la săniuș!

Moș Crăciun, când va veni, despre nașterea lui Isus ne va vorbi. Tradiții și obiceiuri străbune, până în ajun de Anul Nou vom spune!

***La săniuș*, după Ion Agârbiceanu**
Cuvântul, parte de vorbire
Substantivul – Numărul și genul
Afișul
***Moș Crăciun*, de Otilia Cazimir**
Lecturăm, comunicăm

Recapitulare
Evaluare
Exersăm, ne dezvoltăm și prin joc recuperăm
Texte-suport: *Colindătorii*, de George Coșbuc;
În ajun de Anul Nou, după Fănuș Neagu;
Iarna pe uliță, de George Coșbuc.

Competențe specifice: 1.1; 1.2; 1.3; 2.3; 2.4; 2.5; 3.1; 3.2; 3.4; 3.5; 4.1; 4.2; 4.5.

La săniuș

după Ion Agârbiceanu

Vocabular

coastă: suprafață înclinată a unei înălțimi (deal);
poale: partea de jos a unei înălțimi (deal);
cârmă: (aici) conducere;
tindă: încăpere mică la intrarea caselor țărănești, servind, adesea, și ca bucătărie.

Odată cu încetarea ninsorii, cerul s-a înseninat și s-a pus un pui de ger să li se lipească degetele pe clanța de fier a ușii. După câteva zile, gerul se mai potoli și covorul de nea sclipea în soare.

Copiii se bucurară mai întâi de încetarea frigului și de drumul săniilor făcut pe uliță. Ieșiră și ei în grabă cu săniuțele. Unele erau făcute de meșteri buni, cioplite frumos, încheiate temeinic, altele erau mai din topor, dovedind fiecare priceperea părintelui sau a unui frate mai mare. Întâi se iviră mai puține, cu băieți mai mărișori; apoi tot mai multe, cu copii și copile și mai mărunței. Se umplură ulițele cu căciuli de toate formele, cele mai multe prea mari pentru ei, le cădeau peste ochi și mereu trebuiau să le ridice cu mâna. Căciula nu se face pentru un an-doi și trebuia s-o croiască mai mare – credeau părinții – să-i fie bună copilului și când va crește. […] Copiii mai mari și chiar cei mai mărișori porneau cu săniuțele pe ***coasta*** din capul satului din sus, către răsărit, și veneau ca trăsnetul până la ***poalele*** ei.

Doi băieți vecini, Niculiță și Vasilică, trebuiră să se roage zile în șir până să-i lase părinții să se ducă la săniușul de pe coastă.

— Dacă pățiți ceva, nici să nu mai veniți acasă. Să plecați în lume! Cine a mai văzut așa copii neascultători?

Plecară supărați, până ce ieșiră din curte. Mergeau cu sania lui Vasilică. Era mai tare și mai frumoasă. Se făcură amândoi cai și porniră în fugă către coasta săniușului.

Când se apropiară, stătură cu răsuflarea oprită; nu de alergare, ci de mirare cum veneau, ca din praștie, săniuțele pe coastă, la vale. Cinci, șase, opt, în zece rânduri, drepte, linie, coborau și-ntr-o clipă erau la poale. La coborâș nu se prea vedeau bine cei din săniuțe.

Priviră o vreme cum coboară zburând și săniile mari și cele mici, apoi începură să urce coasta în rând cu alți copii care ajunseseră cu săniuțele jos.

Ajunși în vârf, se mai sfătuiră care să șadă înainte. Vorbeau tare și cam înfricați.

— Șezi tu înainte, Vasilică, pe mine mă sperie coasta!

— Ba șezi tu!

— Să șadă cel care știe sania mai bine, zise un băiat de alături.

Până la urmă se așeză Vasilică în față. Apoi ceru să conducă și Niculiță.

Sania se răsturnă de două ori, doborî cei doi copii, însă aceștia nu se dădură bătuți. Trecu la **cârmă** iar Vasilică. Și tot așa, nici nu știau cum fuge timpul.

Se înseră când copiii intrară în curte.

— Acum se vine? le strigă din ușa **tinzii** mama lui Vasilică. Așteptați de-acum să vă mai lăsăm! Sunteți niște copii care nu au nicio măsură. Ați pățit ceva?

— N-am pățit.

Și copiii intrară bucuroși în casă, cu gândul că a doua zi vor merge iar la săniuș.

Să înțelegem textul!

1. Scrie întrebările corespunzătoare următoarelor răspunsuri, folosind cuvântul din paranteză.
   a) Iarna s-a înstăpânit peste lume. (**cine?**)
   b) Copiii au pornit cu săniuțele pe coastă. (**unde?**)
   c) Vasile și Niculiță s-au rugat de părinți. (**de cine?**)
   d) Copiii au intrat bucuroși în casă. (**cum?**)
2. Transcrie dialogul dintre mamă și cei doi copii.
3. Ordonează ideile principale.
   - Vasilică și Niculiță se roagă de părinți.
   - Copiii satului pleacă la săniuș.
   - Seara, copiii se întorc acasă.
   - După zăpadă, vine gerul.
   - Cei doi băieți se dau cu sania.
4. Povestește oral al patrulea fragment.

Știai că...

- Sania a fost modalitatea de transport preferat de regi, episcopi și boieri?
- Săniile trase de câini au apărut în Alaska și erau făcute din lemn, legate cu tendoane de ren și acoperite cu piei impermeabile de focă?

Să exersăm!

5. **Joc.** *Fulgul de nea*
   Iarna a acoperit cu fulgi de nea grupurile de sunete din cuvintele următoare. Descoperă aceste cuvinte.

   c❄stă **n❄** **do❄** **șt❄**

6. Găsește în text cuvinte:

a) cu sens asemănător pentru:
zăpadă
se mai domoli
apărură
ogradă

b) cu sens opus pentru:
se bucurară
căldură
apus
urcau

7. Alcătuiește enunțuri în care cuvintele scrise înclinat să aibă alte sensuri decât cele din text.

8. **Cufărul cu ortograme**

Alege varianta corectă. Transcrie enunțurile.

Nea/Ne-a Ion scutură crengile bradului de *nea/ne-a*. (nea = nenea/omăt, ne-a = pe noi ne-a …)

Bunicii *să-i/săi* vor *să-i/săi* cumpere o sanie. (săi = lui/ei, să-i = să îi)

9. Rescrie corect enunțurile de mai jos.

a) Copii sunt fericiți cînd merg la săniuși.

b) Sănile coboară neîncetat în chiotele copiilor înbujorați.

c) Alina și dorin au loat împreună cinșpe căzături.

Să fim creativi!

10. În fragmentul al patrulea sunt subliniate anumite cuvinte. Ce au ele în comun? Există vreo diferență între acestea? Ai descoperit? Scrie și tu câte două cuvinte pentru fiecare situație.

11. Realizează un **ciorchine** în care să notezi la ce te gândești când auzi cuvântul *iarna*.

Lucrați în perechi!

12. *Cuvântul interzis.* Scrie trei propoziții despre anotimpul **iarna**, fără să folosești acest cuvânt. Schimbă caietul cu un coleg și verifică dacă cerința a fost respectată.

CUVÂNTUL, PARTE DE VORBIRE

Să descoperim!

1. Citește cu atenție propoziția de mai jos. Transcrie apoi, pe caiet, câte un cuvânt care indică: ființe, lucruri, fenomene ale naturii, însușiri, acțiuni.

   Copiii mici și mari se bucurară mai întâi de ninsoare și de drumul săniilor făcut pe uliță.

2. Transcrie enunțurile, apoi subliniază cuvintele care denumesc:
   a) ființe → *Copiii, părinții și bunicii privesc fascinați jocul cățelușilor prin zăpadă.*
   b) lucruri → *Bradul de Crăciun este împodobit cu globulețe, beteală și luminițe multicolore.*
   c) fenomene ale naturii → *Viscolul și gerul țin copiii departe de derdeluș.*
   d) însușiri → *Frumusețea iernii se oglindește în ochii rotunzi și curioși ai copiilor.*
   e) acțiuni → *Fulgii de nea plutesc, se rotesc și apoi cad alene pe pământul înghețat.*

Să reținem!

- Cuvintele fac parte din vorbirea noastră, de aceea se numesc **părți de vorbire.** Ele pot denumi: **ființe, lucruri, fenomene ale naturii, însușiri, acțiuni.**

3. Găsește intrusul!
   - *alb, mic, fricos, scrie, rece;*
   - *creion, bancă, penar, cadou, urs;*
   - *citește, desenează, râde, se leagănă, scrisoarea.*
   - *veveriță, soră, roz, vrabie, elev;*
   - *brumă, corn, ceață, rouă, ploaie;*

Să fim creativi!

4. Scrie un scurt text despre un sport de iarnă preferat. Subliniază cuvintele, respectând codurile: ființele → ●, lucrurile → ●, fenomenele naturii → ●, însușirile → ●, acțiunile → ●.

Lucrați în perechi!

5. *Jocul proverbelor*

   Completați pe caiet cuvintele lipsă din proverbele de mai jos și precizați ce denumește fiecare. Faceți schimb de caiet cu un coleg și corectați-vă reciproc!
   - Cine aleargă după doi _____ nu prinde niciunul.
     Lupul își schimbă _____, dar năravul ba.
   - Cine seamănă vânt culege _____ .
   - Buturuga _____ răstoarnă carul _____ .
   - Paza bună _____ primejdia rea.

SUBSTANTIVUL – NUMĂRUL ȘI GENUL

Să descoperim!

1. Citește cu atenție fragmentul și răspunde cerințelor.

Odată cu încetarea ninsorii, cerul s-a înseninat și s-a pus un pui de ger să se lipească degetele pe clanța de fier a ușii. […]

Doi băieți vecini trebuiră să se roage zile în șir până să-i lase părinții să se ducă la săniușul de pe coastă.

(*La săniuș*, Ion Agârbiceanu)

- Cuvintele care denumesc numai lucruri aparțin seriei:
  a) *clanță, degete, părinți, ușă;*
  b) *degete, clanță, fier, ușă;*
  c) *vecini, ușă, fier, clanță;*
  d) *clanță, fier, ușă, băieți.*
- Ce fenomene ale naturii apar în fragment?
- Ce denumesc cuvintele *băieți, vecini, părinți?*

Să aplicăm!

2. Grupează substantivele următoare după ceea ce denumesc ele (ființe, lucruri, fenomene ale naturii): *fulger, vulpe, portocală, Maria, masă, carte, tunet, bunic.* Alcătuiește o propoziție cu substantivul propriu din șir.

3. Asociază fiecare substantiv propriu cu ceea ce exprimă. Scrie și tu încă un exemplu pentru fiecare nume.

Europa	nume de țară
România	nume de fluviu
Carpați	nume de oraș
Dunărea	nume de continent
Timișoara	nume de persoană
Mihai	nume de munți

Să reținem!

- Partea de vorbire care denumește ființe, lucruri, fenomene ale naturii se numește **substantiv**.
  Acesta poate fi:
  – **comun** (de același fel) – exemple: *copil, sanie, zăpadă*;
  – **propriu** (denumit în mod special pentru a-l deosebi de altele) – exemple: *Andrei, București, România*.
- Substantivele proprii se scriu cu literă inițială mare, indiferent de locul lor în enunț.

Să descoperim!

4. Citește cu atenție fragmentul:

Câinelui i-au crescut aripi. Niște aripi mari, mari de tot. În loc de două urechi are trei, toate așezate pe năsuc, ce se rotesc ca o elice de avion. Capul îi păcăne, parcă-i motor. Nu se aseamănă cu alți câini.

- Scrie substantivele care denumesc o singură ființă sau un obiect, apoi pe cele care denumesc mai multe ființe sau mai multe obiecte.

Să aplicăm!

5. Scrie la plural substantivele: *vagon, grădină, bloc, prieten, girafă, fulger*.

6. Scrie la singular substantivele: *mingi, caişi, gâşte, oi, ninsori, alei*.

7. Transcrie pe caiet următoarele propoziţii şi subliniază substantivele. Rescrie propoziţiile, schimbând numărul substantivelor.
   a) Bradul din faţa casei este acoperit de zăpadă.
   b) Pe străzile oraşelor se aud colindele.
   c) Pe derdeluşul de la marginea satului alunecă uşor sania copilului.
   d) Pomii de Crăciun din case bucură familiile noastre.

Să reţinem!

- Substantivele au două numere: **singular** şi **plural**.

Să descoperim!

8. Scrie pe trei coloane următoarele substantive: *fată, cană, băiat, penar, carte, câine, bucătar, tren şi palton*, în funcţie de modul în care se pot număra (o – două, un – doi, un – două).

Să reţinem!

- Substantivul are trei genuri: **feminin**, **masculin** şi **neutru**, după modul cum se numără.

FEMININ	MASCULIN	NEUTRU
singular – **o** elevă plural – **două** eleve	singular – **un** elev plural – **doi** elevi	singular – **un** caiet plural – **două** caiete

Să aplicăm!

9. Scrie genul substantivelor din ultimul fragment al textului „La săniuş”, după Ion Agârbiceanu.

Să exersăm!

10. Descoperă cuvintele care lipsesc şi precizează genul şi numărul lor.
    a) _____ la nevoie se cunoaşte.
    b) Cine se scoală de _____ departe ajunge.
    c) După _____ mulţi viteji se arată.

Lucraţi în echipe!

11. **Joc.** *Schimbaţi litera!*
    Se dau cuvintele: la**d**ă, **p**od, **m**are, co**t**, vi**l**ă, **p**ar, **p**ilă, tu**r**.
    Fiecare echipă va alege câte două cuvinte şi va scrie cât mai multe substantive, schimbând litera indicată. Câştigă echipa care a scris cele mai multe substantive, în cinci minute.

AFIȘUL

Să descoperim!

Elevii claselor a III-a organizează serata muzicală

CRĂCIUNUL – SĂRBĂTOAREA TUTUROR

Joi, 22 decembrie 2021,
ora 18:00,
în sala de festivități a școlii.

Să reținem!

- Pentru a promova un eveniment, cea mai bună cale de a oferi detalii este **afișul** (posterul). Acesta se tipărește pe o foaie de mari dimensiuni și se expune în locuri publice. Afișul se realizează în jurul unei **imagini** (al unui desen) și conține următoarele informații:
  – **organizatorii**;
  – **titlul evenimentului**;
  – **data**;
  – **ora**;
  – **locul**.

Să aplicăm!

1. Apreciază cu adevărat (**A**) sau fals (**F**) următoarele afirmații:
   a) Afișul promovează un eveniment. ☐
   b) Afișul are aceleași dimensiuni ca și invitația. ☐
   c) Un afiș se expune în locuri publice. ☐
   d) Afișul poate să conțină imagini. ☐
   e) Pe afiș nu este obligatoriu să se scrie data și ora când are loc evenimentul. ☐

Lucrați în perechi!

2. Realizați un **ciorchine** în care să notați la ce vă gândiți când spuneți cuvântul *afiș*.

Lucrați în echipe!

3. Împărțiți în echipe, realizați câte un afiș pentru promovarea lansării revistei clasei.

Moș Crăciun

de Otilia Cazimir

Eu l-am văzut pe Moș Crăciun, e un moșneag
Cu barbă albă, cu cojoc și cu **toiag**,
Ca toți moșnegii care trec pe drum.

Departe, într-o țară fermecată
În care nimeni n-a ajuns vreodată,
Stă singur cuc într-un **bordei** de fum.

.....

Și într-o sară, Dumnezeu cel Sfânt
Întinde mâna-i bună spre pământ
Și-anină-n cer, de-un fir de **borangic**,
Un *pui* de stea pentru Isus cel mic…

Atunci, pe nevăzute cărărui,
Pornește Moș Crăciun cu sacul lui,
Și când adoarme zvonul de colindă,
El *bate*-ncet la ușa de la tindă.

A fost, moșneagul bun, și-acum un an,
Dar tu erai prea mică și nu știi:
Ți-a pus sub perinuță jucării
Și-un cerceluș cu piatră de mărgean.

Iar când a fost să iasă din **iatac**,
Măicuța l-a pândit de după ușă,
Să nu te vâre din greșeală-n sac,
Ca pe-o păpușă!

Să înțelegem textul!

1. Scrie enunțurile pe caiet și completează spațiile libere.

   Poezia are __ strofe. Strofele au __ sau __ versuri. Cuvintele din ultimele două strofe, care rimează, sunt _____ .

2. Transcrie strofa care ți-a plăcut cel mai mult.

Vocabular

toiag: băț lung și drept de care se sprijină cineva la mers;
bordei: locuință săpată pe jumătate în pământ;
borangic: fir de mătase;
iatac: dormitor.

3. Realizează corespondența dintre strofă și ideea principală.

strofa I	Moș Crăciun locuiește într-o țară fermecată.
strofa a II-a	Moș Crăciun seamănă cu un moșneag.
strofa a III-a	Mama are grijă de fetiță.
strofa a IV-a	Moșul pornește pe cărări invizibile.
strofa a V-a	Pe cer apare steaua lui Isus.
strofa a VI-a	Fetița a primit cadoul de la Moș Crăciun.
	Moș Crăciun trăia într-un palat.

Să exersăm!

4. **Joc.** *Cuvinte alintate*
Transcrie din poezie substantivele „alintate". Alege alte patru substantive și „alintă-le".

5. Găsește cuvinte:
a) cu sens asemănător celor din text pentru: *țară*, *cărărui*, *să vâre*;
b) cu sens opus celor din text pentru: *departe*, *încet*, *să iasă*.

6. Alcătuiește câte două enunțuri în care cuvintele scrise înclinat în poezie să aibă alte sensuri.

7. **Cufărul cu ortograme**
Alege varianta corectă și transcrie enunțul.
Bunica spunea *ca/c-a* fost și ea cândva *ca/c-a* tine. (ca = precum, c-a = că a ...)

Știai că...

- Deși cele mai multe țări ale lumii consideră că mâncarea preferată a lui Moș Crăciun este laptele cu biscuiți sau fursecuri, unele regiuni au alte păreri? În Suedia, copiii așază budincă de orez lângă brad, pentru a-l ospăta pe Moș.

Să fim creativi!

8. Alcătuiește enunțuri cu următoarele expresii: *barbă albă, băieți cuminți, nevăzute cărări.*

9. Ce sentimente te încearcă atunci când citești această poezie?

10. **Portofoliu.** Adaugă la portofoliul tău informații, imagini, ilustrații legate de sărbătoarea Crăciunului în alte țări.

Lucrați în perechi!

11. **Cvintetul.** Fiecare pereche de elevi va realiza câte un cvintet, pornind de la sărbătoarea Crăciunului.

LECTURĂM, COMUNICĂM

Colindătorii

de George Coșbuc

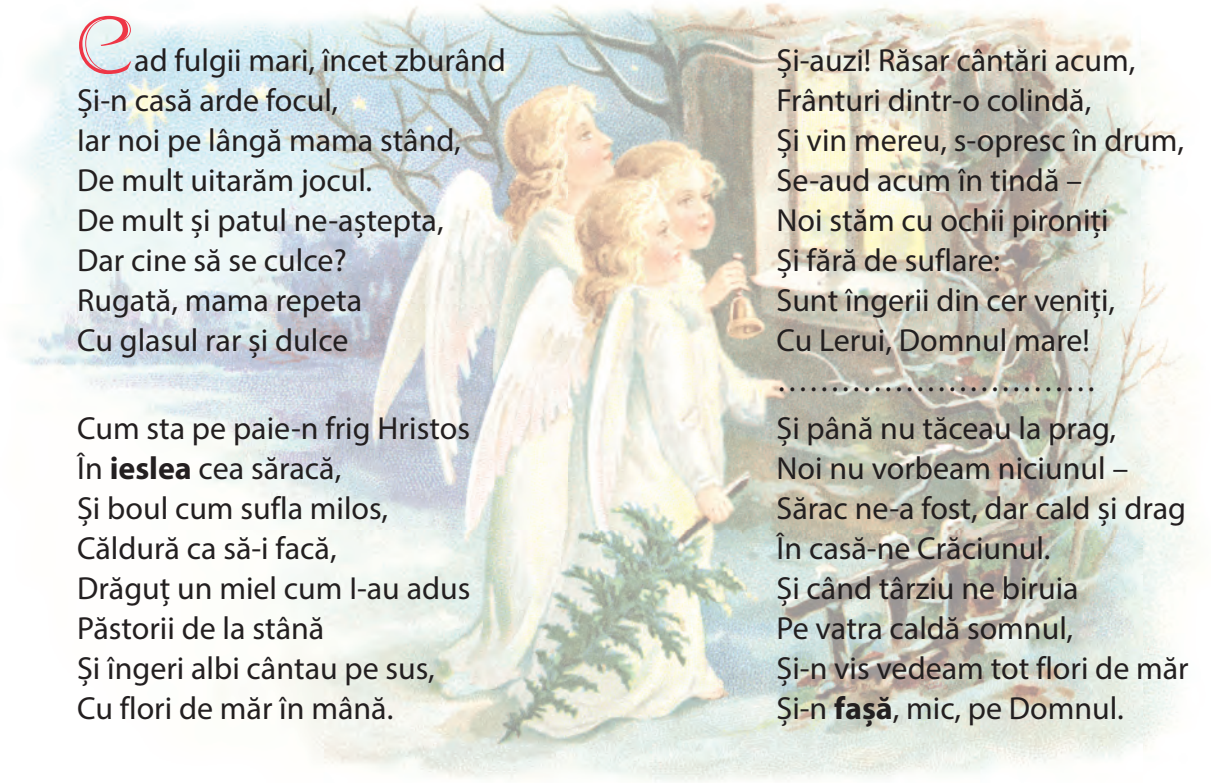

Cad fulgii mari, încet zburând
Și-n casă arde focul,
Iar noi pe lângă mama stând,
De mult uitarăm jocul.
De mult și patul ne-aștepta,
Dar cine să se culce?
Rugată, mama repeta
Cu glasul rar și dulce

Cum sta pe paie-n frig Hristos
În **ieslea** cea săracă,
Și boul cum sufla milos,
Căldură ca să-i facă,
Drăguț un miel cum l-au adus
Păstorii de la stână
Și îngeri albi cântau pe sus,
Cu flori de măr în mână.

Și-auzi! Răsar cântări acum,
Frânturi dintr-o colindă,
Și vin mereu, s-opresc în drum,
Se-aud acum în tindă –
Noi stăm cu ochii pironiți
Și fără de suflare:
Sunt îngerii din cer veniți,
Cu Lerui, Domnul mare!
.....
Și până nu tăceau la prag,
Noi nu vorbeam niciunul –
Sărac ne-a fost, dar cald și drag
În casă-ne Crăciunul.
Și când târziu ne biruia
Pe vatra caldă somnul,
Și-n vis vedeam tot flori de măr
Și-n **fașă**, mic, pe Domnul.

1. Dă un titlu fiecărei strofe.
2. Cu ajutorul cuvintelor „Cine?”, „Ce?”, „Când?”, „Unde?”, „Cum?”, formulează cât mai multe întrebări ce au legătură cu poezia de mai sus.
3. Ce obiceiuri de iarnă cunoști? Care este obiceiul tău preferat? Prezintă-l în câteva enunțuri.

Vocabular

iesle: jgheab din lemn în care se dă mâncare vitelor (în grajd);
fașă: pânză îngustă și lungă folosită la înfășatul unui copil, peste scutece.

Lucrați în echipe!

4. *Metoda cadranelor*

I. Citind prima strofă, ce tablou aveți în fața ochilor?	**II.** Ce sentimente vă încearcă citind strofa a doua?
III. Ce colinde cunoașteți?	**IV.** Realizați un desen adecvat unei strofe.

RECAPITULARE

În ajun de Anul Nou

după Fănuș Neagu

Ce e zăpada? Lacrimi înghețate... cânta mama, de cu seară, în timp ce frământa aluatul și-n casă mirosea a vanilie și-a scorțișoară, iar afară se pornise să ningă îndesat. [...]

— Ce e zăpada?... murmură Bănică și râse ușor, pentru că i se păruse că ninsoarea capătă culoarea albastră și asta nu poate să fie adevărat.

S-a întors cu tot trupul și a întâlnit ochii mamei care-l priveau blând. Atunci el a întins pumnul și mama l-a mângâiat pe frunte. Mâna mirosea frumos a vanilie.

— Culcă-te! i-a spus ea. Mâine-i ajunul Anului Nou și vrei să mergi cu uratul, cu George și cu Radu.

Se strecură sub plapumă și adormi cu gândul la colacul ca un porumbel pe care mama îl făcuse anume pentru el. La căpătâiul lui, dincolo de peretele de cărămidă, începea câmpia și el o auzea în fiecare noapte cum se leagănă tăcută, aspră, închisă, simțea neliniștea vântului și grava aplecare a buruienilor frânte sub viscol și toate-i plăceau. „I-auzi ce largă-i, să tot zboare cucuvelele."

Spuse ceva prin somn și zâmbi, visa. În vis se făcea că el are un munte de colaci și doi saci cu nuci poleite și-au venit să-i cânte sub geam o căprioară și patru iepuri.

Să înțelegem textul!

1. Răspunde la întrebări.
- **a)** A ce mirosea mâna mamei?
- **b)** Cu cine va pleca Bănică la urat?
- **c)** Cine îl vizitează, în vis, pe băiat?
- **d)** Care este data exactă când se petrece întâmplarea?

Să exersăm!

2. Alcătuiește enunțuri cu substantivele proprii care apar în text.

3. Găsește în text câte un substantiv la:
- genul feminin, numărul plural;
- genul neutru, numărul singular;
- genul masculin, numărul singular.

Să fim creativi!

4. Ce animale ți-ar plăcea să te colinde? Motivează-ți răspunsul.

EVALUARE

- **Citește poezia și rezolvă cerințele.**

Iarna pe uliță

de George Coșbuc

A-nceput de ieri să cadă
Câte-un **fulg**, acum a stat,
Norii s-au mai răzbunat
Spre apus, dar stau grămadă
Peste **sat**.

Nu e soare, dar e bine,
Și pe râu e numai fum.
Vântu-i liniștit acum,
Dar năvalnic vuiet vine
De pe drum.

Sunt copii. Cu multe **sănii**,
De pe coastă vin țipând
Și se-mping și sar râzând;
Prin zăpadă fac mătănii;
Vrând-nevrând.

Gură fac ca roata morii;
Și de-a valma se pornesc,
Cum prin gard se gâlcevesc
Vrăbii gureșe, când norii
Ploi vestesc.
.....

1. Apreciază cu adevărat (**A**) sau fals (**F**) următoarele afirmații:
   a) Peste sat a căzut ploaia. ☐
   b) Copiii gălăgioși sunt pe derdeluș. ☐
   c) Pe drum este liniște. ☐
2. Găsește în poezie câte două substantive ce denumesc:
   a) ființe; b) lucruri; c) fenomene ale naturii.
3. a) Scrie forma de plural a substantivelor: *moară*, *apus*, *roată*.
   b) Scrie forma de singular a substantivelor: *sănii*, *ploi*, *norii*.
4. Precizează genul substantivelor marcate în poezie.
5. Ce informații lipsesc din afișul alăturat?
   - _____
   - _____
   - _____

Mă evaluez singur!

	❄	❄ ❄	❄ ❄ ❄
1	Un răspuns corect	Două răspunsuri corecte	Trei răspunsuri corecte
2	Două cuvinte	Patru cuvinte	Șase cuvinte
3	Două cuvinte corecte	Patru cuvinte corecte	Șase cuvinte corecte
4	Un răspuns corect	Două răspunsuri corecte	Trei răspunsuri corecte
5	•	• •	• • •

- Câți fulgi de zăpadă ai adunat? Ce calificativ ai obținut? (1-5 ❄ = Suficient, 6-10 ❄ = Bine, 11-15 ❄ = Foarte bine)

EXERSĂM, NE DEZVOLTĂM ȘI PRIN JOC RECUPERĂM

1. Jocul cuvintelor. Concurs

- Descoperă cât mai multe substantive ascunse în grilă, în cel mult cinci minute.

Z	C	R	A	C	I	U	N	G	O	R	E	N	J	K
A	O	R	A	R	L	I	S	T	I	L	O	U	C	A
R	L	U	M	I	N	A	F	L	B	L	B	L	O	C
W	I	O	J	N	Z	O	P	E	N	A	R	L	P	A
D	N	M	T	V	A	C	A	N	T	A	I	F	I	L
J	D	I	R	O	P	I	C	T	O	R	N	U	L	T
O	E	D	E	C	A	N	A	L	E	D	G	L	I	A
C	R	A	I	E	D	A	R	O	A	E	I	G	A	R
S	A	N	I	E	A	L	A	J	U	N	O	I	L	M

2. Jocul comparațiilor

Exemple: alb ca neaua

roșu ca _____ galben ca _____ negru ca _____

înalt ca _____ bun ca _____ blând ca _____

portocaliu ca _____ darnic ca _____ iubitor ca _____

3. Joc. *Oraș/țară – locuitor*

- Transformă substantivele proprii în substantive comune, ca în model.

Suceava* ⟶ *sucevean

București, România, Constanța, Galați, Brașov, Spania, Pitești, Franța, Italia

- Propune și tu colegilor alte nume de orașe sau țări, pe care să le transforme în substantive comune.

Lucrați în perechi!

4. Jocul numelor. În careul de la exercițiul **1,** pe ultimul rând, veți descoperi un cuvânt tare drag vouă, copiilor. Cu literele care compun acest cuvânt (fără a le repeta și fără diacritice) completați un tabel asemănător celui de mai jos. Câștigă perechea care va termina prima de completat întregul tabel.

PERSOANE	ȚARĂ	ORAȘ	ANIMAL
Sorin	Spania	Sighișoara	salamandră

Unitatea tematică 6

ÎN TIMP ȘI SPAȚIU

În timp și spațiu vom face o călătorie, printr-un portal magic intrarea o să fie.

Planeta pitică o vom ajuta să-și găsească orbita sa. Extraterestrul de îl vom vedea, lui Ionel crezare îi vom da.

Invenții sunt pe lume fel de fel, însă multe rămân un real mister.

***Planeta pitică*, după Adina Popescu**
Adjectivul
Descrierea unui obiect
***Extraterestrul*, de Emilia Plugaru**
Adjectivul – Numărul și genul
Descrierea unei persoane
Scrierea unor instrucțiuni
Lecturăm, comunicăm

Recapitulare
Evaluare
Exersăm, ne dezvoltăm și prin joc recuperăm
Texte-suport: *Portalul magic. Dinozaurii vin spre seară*, de Mary Pope Osborne; *George și cheia secretă a Universului*, de Lucy și Steven Hawking; *Aventurile lui Habarnam și ale prietenilor săi*, de Nikolai Nosov.

Competențe specifice: 1.1; 1.2; 1.3; 2.1; 2.4; 2.5; 3.1; 3.3; 3.4; 3.5; 4.1; 4.3; 4.5.

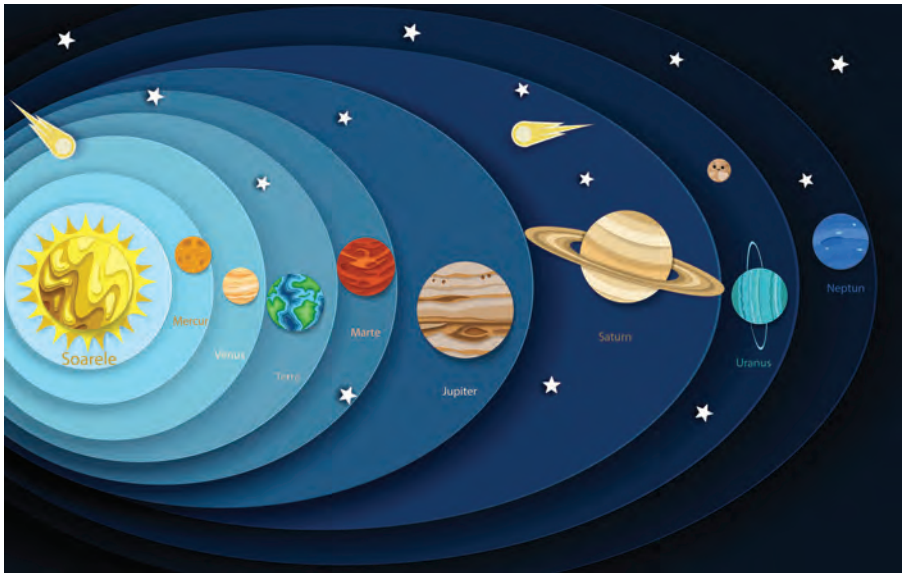

Planeta pitică

după Adina Popescu

Vocabular

astronom: om de știință care studiază aștrii, universul, galaxiile;
traiectorie: drum parcurs, în spațiu, de un corp în mișcare;
cometă: corp ceresc alcătuit dintr-un nucleu luminos înconjurat de gaze și de pulberi, care, uneori, se prelungește sub forma unei cozi;
a aborda: a începe o discuție.

A fost odată o planetă pitică ce s-a rătăcit din întâmplare în sistemul nostru solar, fiindcă nu avea o orbită a sa. Nu știa nici cum o cheamă pentru că nu o botezase niciun **astronom**. Cât despre orbită, acea **traiectorie** în jurul Soarelui pe care o urmează orice planetă care se respectă, Pitica nu-și amintea să se fi învârtit vreodată pe vreuna.

Odată ajunsă aici, planeta pitică a fost foarte încântată de ce a văzut.

— Îmi place. Nu sunt decât câteva planete, nu e mare înghesuială. Iar Soarele lor pare unul prietenos... bănuiesc că n-ar avea nimic împotrivă să mă învârt și eu în jurul lui! gândi planeta pitică cu voce tare, dar n-o auzi decât o **cometă** grăbită, care trecu pe lângă ea, fără să-i acorde prea multă atenție.

Apoi, ea își dădu seama că ar fi frumos să le ceară mai întâi voie planetelor. Așa că se hotărî să stea de vorbă cu Jupiter, cea mai mare planetă dintre toate. Își luă inima în dinți și o **abordă** cu timiditate.

— Vă salut cu respect! îndrăzni Pitica. Eu m-am rătăcit prin spațiul cosmic. Ați fi de acord să mă primiți și pe mine în mica voastră familie?

— Ce-ai spus că ești? o întrebă plină de uimire Jupiter, după care izbucni în râs. Eu care credeam că ești un meteorit! Adică o bucată desprinsă dintr-o planetă. Și chiar mă așteptam să te faci praf, lovindu-te de mine...

Pitica plecă cu coada între picioare... vorba vine! Încă încrezătoare în steaua ei, se gândi să-și încerce norocul la Saturn.

— Bine v-am găsit, măreață planetă cu inele reci! Cât de frumoasă sunteți! își schimbă micuța tactica. Îmi permiteți să mă alătur vouă în acest spațiu?

— Știi ceva? îi spuse Saturn. Suntem prea multe aici. Dacă ar fi după mine, ar trebui să rămânem doar eu și cu Jupiter, cele mai puternice planete. De la Mercur n-am vești niciodată pentru că e prea departe, Terra mă enervează că e locuită de niște creaturi numite oameni ce trimit tot felul de aparate care bâzâie în jurul meu și-mi fac poze, Venus e prea înfumurată, Marte suferă că e pustie, Uranus prea vorbăreață, iar Neptun este prea liniștită. Ce ne mai trebuie încă o planetă ? Eu zic să te duci de unde ai venit!

Pitica era așa de supărată, încât trecu valvârtej pe lângă Venus pe care nu o mai întrebă nimic. Știa că n-o să aibă succes nici cu ea.

Pe măsură ce se apropia de Pământ, observa că era diferită față de celelalte.

— De ce ești albastră? a fost prima întrebare adresată Pământului.

— Pentru că am mări și oceane, îi răspunse amabilă Terra. Datorită apei există și viață. Știi, eu sunt o planetă locuită. Tu nu ești?

— Nuuu. Eu sunt doar o planetă pitică și nu am astfel de pretenții exagerate, îi mărturisi micuța. Cum arată oamenii? mai întrebă ea curioasă.

— Cine mai știe? oftă Pământul, care era la rândul ei o planetă destul de în vârstă. Îi port de atâta amar de vreme în spinare și sinceră să fiu nici măcar nu mai știu cu ce se ocupă. De multe ori simt niște înțepături, iar asta înseamnă că sapă după bogății naturale. Altă dată mă ustură pielea, pardon, scoarța terestră, și cred că e din cauza poluării. Dar tu ce cauți în sistemul nostru solar? își aminti Terra de prezența celeilalte surate.

— Sunt o planetă rătăcită și mi-aș dori să mă stabilesc aici.

— Poți rămâne cu mine.

Așa și-a găsit planeta pitică locul potrivit în sistemul solar.

Să înțelegem textul!

1. Citește enunțurile în care:
- **a)** sunt explicate cuvintele *orbită* și *meteorit*;
- **b)** sunt enumerate planetele sistemului solar;
- **c)** Terra explică de ce este albastră.

2. Realizează corespondența dintre întrebări și cuvintele din rebus. Pe coloana marcată vei afla sensul opus al cuvântului *mare*. (**Exemplu: ▲ ⟶ b**)
- • Cum îi numește Saturn pe oameni?
- ▲ Cu ce planetă a vorbit prima dată Pitica?
- ▮ Cum i se părea Soarele planetei?
- ♥ Despre cine ar fi vrut Pitica să afle mai multe de la Pământ?
- ■ Ce simte Terra atunci când oamenii sapă după bogății?
- ◆ Cine a trecut pe lângă planeta pitică fără să îi acorde atenție?

									a.	**P**	R	I	E	T	E	N	O	S
							b.	J	U	P	**I**	T	E	R				
						c.	C	R	E	A	**T**	U	R	I				
d.	I	N	T	E	P	A	T	U	R	**I**								
									e.	**C**	O	M	E	T	A			
								f.	O	**A**	M	E	N	I				

3. Completează tabelul cu însușirile fiecărei planete, așa cum reies din text.

Jupiter	Saturn	Mercur	Terra	Venus	Marte	Uranus	Neptun
puternică							

Să exersăm!

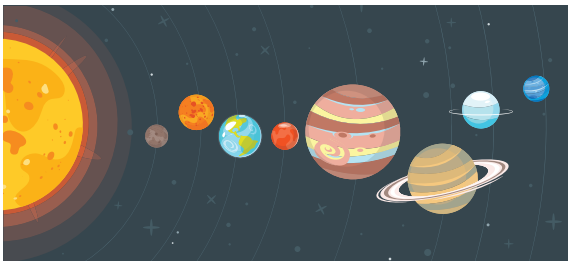

4. Scrie câte o idee principală pentru fiecare fragment al textului, continuând lista de mai jos.
a) O planetă pitică s-a rătăcit prin sistemul solar.
b) ...

5. Tu știi care este ordinea planetelor în sistemul solar? Scrie numele fiecăreia pe orbite.

6. Scrie despre stările prin care trece Pitica în călătoria ei.
Exemplu: *La început a fost încântată ...*

7. Selectează, din fragmentul marcat, un substantiv propriu și un substantiv comun, apoi formulează o singură propoziție cu acestea.

8. **Cufărul cu ortograme**
a) Observă scrierea cuvintelor înclinate.
- Bănuiesc că *n-ar (nu ar)* avea nimic împotrivă să mă învârt și eu în jurul lui!
- *N-o (Nu o)* auzi decât o cometă grăbită.

b) Înlocuiește planetele cu cuvintele potrivite.

Știa că putea să deranjeze planetele. Niciodată fi capabilă să supere pe cineva. Nici să își dea seama că trăiește și ea acolo.

Să fim creativi!

9. Imaginează-ți ce simte Pământul din cauza acțiunilor oamenilor și completează tabelul. Recitește cuvintele Terrei: *De multe ori simt niște înțepături, iar asta înseamnă că sapă după bogății naturale.*

sapă	simte înțepături

Lucrați în perechi!

10. **Joc.** *Salvați planeta*
Propuneți idei de salvare a planetei noastre, luând în considerare acțiunile negative ale oamenilor. Notați-le pe caietele voastre.

11. **Portofoliu.** Cum crezi că ar arăta planeta Pământ dacă oamenii ar fi preocupați de salvarea acesteia? Desenează pe o foaie și completează portofoliul personal.

ADJECTIVUL

Să descoperim!

1. Citește, apoi transcrie enunțurile.

Bine v-am găsit, măreață planetă cu inele reci!

Bună ziua! Aici pot locui numai corpuri strălucitoare, gigantice și puternice.

2. Subliniază substantivele comune din enunțurile transcrise.
3. Găsește cuvintele care indică însușiri ale substantivelor subliniate la exercițiul anterior.

Să aplicăm!

4. Selectează, din text, cuvintele care arată însușirile următoarelor substantive: *înghesuială, voce, pretenții, bogății*. Precizează poziția acestora față de substantive.

Să reținem!

- Partea de vorbire care arată însușirea unui substantiv se numește **adjectiv**.
- Adjectivul poate sta înainte sau după substantivul pe care îl însoțește.

Să exersăm!

5. Identifică adjectivele din următorul fragment. Citește apoi textul fără aceste cuvinte. Ce rol crezi că au acestea în comunicare?

   Într-o dimineață rece de iarnă, când frigul pătrunzător mângâia micul oraș, Tina și Andrei se îndreptau, în ritm alert, către misteriosul atelier ferit de ochii numeroșilor trecători.

   Ușile vechi și murdare ascundeau o creație rară, racheta imensă ce avea să-i ducă spre planeta roșie.

6. Găsește substantive potrivite pentru adjectivele de mai jos.

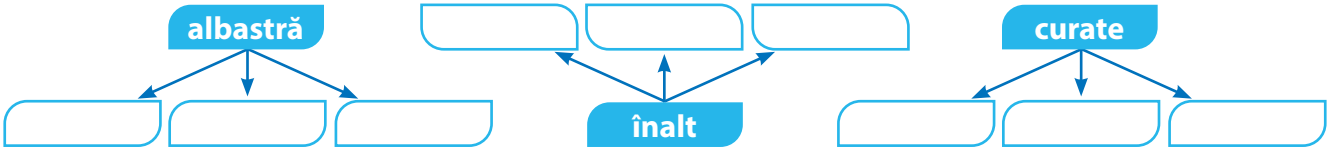

7. Completează primele două coloane ale tabelului. Pentru ultima rubrică, cere informații de la părinți, colegi sau caută-le pe internet ori în cărți. Folosește cât mai multe adjective!

MARTE		
Știu	**Vreau să știu**	**Am învățat**

Lucrați în echipe

8. **Joc.** *Lanțul adjectivelor*

   Într-o cutiuță vor fi puse bilețele pe care sunt scrise substantive (de exemplu: rachetă, planetă, lună, stea, astronom). Fiecare echipă extrage câte un bilețel, iar membrii acesteia vor asocia însușiri potrivite substantivului extras. Câștigă echipa care găsește cele mai multe adjective.

DESCRIEREA UNUI OBIECT

Să descoperim!

- Tina și Andrei merg la expoziția de rachete.

1. **Exprimă-ți părerea!** Pe cine ai alege să te însoțească la expoziția de rachete? De ce?
2. Identifică adjectivele din replicile de mai sus și precizează rolul acestora.

Să aplicăm!

3. Realizează, în 5-7 rânduri, descrierea jucăriei preferate. Vei avea în vedere: forma, culoarea, materialul din care este confecționată, dimensiunea, numele, cum ai obținut-o, de ce îți place, cum te joci cu ea.

Să reținem!

- Pentru descrierea unui obiect, a unui lucru, a unei activități, a unui joc, a unui loc, vom preciza trăsăturile caracteristice (forma, mărimea, culoarea, aspectul, mișcarea, sunetul, gustul, întrebuințarea, modul în care a apărut, desfășurarea, materiale etc.).

Să exersăm!

4. Alege un obiect din ghiozdanul tău. Descrie-l colegilor, fără să îl numești, pentru a vedea dacă îl recunosc.
5. Inventează un nou joc pe care îl poți desfășura la ora de limba și literatura română. Prezintă în fața clasei regulile și modul de desfășurare, materialele necesare și scopul acestuia.
6. **Joc.** *Ghicește ce este!*
   Un elev iese din clasă, ceilalți stabilesc un obiect aflat la vedere în clasă, pe care colegul lor trebuie să îl ghicească. Acesta are dreptul să formuleze cel mult cinci întrebări despre obiect, la care se poate răspunde afirmativ sau negativ.
   Exemple: *E mare?, Folosește la scris?, E ușor?, E din lemn?* Dacă nu va ghici obiectul, elevul poate primi o sarcină amuzantă, iar dacă îl va recunoaște, el va alege următorul concurent.

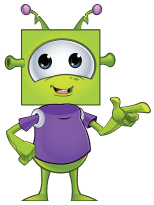

EXTRATERESTRUL

de Emilia Plugaru

Stăm cu gurile căscate
Când Ion ne povestește
Despre un extraterestru,
Oare iarăși **născocește**?

— Ochi rotunzi cât două cepe,
Gură mică, nas turtit,
Capul mare și pătrat –
L-am văzut și am mușit.

Căci pe cap avea antene
Multe, multe, lungi, subțiri,
Prin aceste sârmulițe
Transmitea în cosmos știri.

M-a privit și s-a oprit
Lângă mine, chiar în stradă,
Și mi-a zis că nimeni, nimeni
Nu mai poate să îl vadă.

M-a ales din toți și-îndată,
M-a chemat să plec cu el
Să văd stelele și Luna –
Ne tot spune Ionel.

— Nu mă credeți? Dar, băieți,
Ăsta-i adevăr curat,
Să vă zic sau nu ce-a fost?
Totul cum s-a întâmplat?

Ne prefacem că îl credem,
Căci și noi avem de gând
Să zburăm cândva în Cosmos,
Să ne-ntoarcem pe Pământ…

Și să zicem că niciunde
Viața nu e mai frumoasă,
Nici pe Lună, nici pe stele,
Ca aici, la noi acasă…

Vocabular

a născoci: a inventa, a scorni.

Știai că...

- Există legi pentru spațiul extraterestru? Omul nu are voie să lase urme ale trecerii sale prin spațiul cosmic.

Să înțelegem textul!

1. Formulează răspunsuri:
   a) Cine s-a oprit lângă Ionel?
   b) Unde a avut loc întâlnirea dintre cei doi?
   c) Cum a reacționat băiatul la întâlnirea cu extraterestrul?

2. Scrie motivul pentru care:
   a) Ionel este invitat de extraterestru să plece cu el;
   b) copiii se prefăceau că îl cred pe Ionel.

Să exersăm!

3. Completează versurile următoare, folosind adjective cu înțeles opus celor din text.
   Stăm cu gurile _____ *Gură* _____, *nas turtit*

4. **Exprimă-ți părerea!** Crezi că ceea ce povestește Ionel este adevărat? Alege numai una dintre variante și motivează.
   - **Nu,** pentru că …
   - **Da,** pentru că …

5. Desenează și tu extraterestrul, așa cum reiese din versurile poeziei.

Lucrați în perechi!

6. **Joc.** *Transformarea.* Un elev spune un substantiv, iar celălalt îl transformă în adjectiv.
   Exemple: *pământ – pământesc, pământiu; stea – înstelat.*

ADJECTIVUL – NUMĂRUL ȘI GENUL

Să descoperim!

1. Transcrie a doua strofă din poezia „Extraterestrul”, de Emilia Plugaru. Subliniază adjectivele împreună cu substantivele pe lângă care stau.
2. Scrie genul și numărul substantivelor găsite la exercițiul anterior.
3. Transformă oral versurile din a doua strofă, schimbând numărul substantivelor. Ce se întâmplă cu adjectivele? Își schimbă forma?

Să aplicăm!

4. Schimbă numărul următoarelor perechi de substantive și adjective: *rachetă galbenă, cosmonaut mic, extratereștri verzi, știri interesante.*
5. Modifică formele adjectivelor din paranteze după substantivele pe care le însoțesc, pentru a obține propoziții corecte.
   - Luna (*albe*) se află la o (*apreciabil*) distanță de Pământ.
   - Antenele (*lung*) ale extratereștrilor transmit știri (*falsă*).

Să reținem!

- Adjectivul păstrează același **număr** și același **gen** cu substantivul pe care îl însoțește.

Să exersăm!

6. Realizează în caiet un tabel asemănător. Completează și tu după model.

SUBSTANTIV	ADJECTIV	GEN			NUMĂR	
		feminin	masculin	neutru	singular	plural
băiat	inteligent		☑		☑	
viață	frumoasă					
tablouri	cosmice					
antene	subțiri	☑				☑
			☑			☑
				☑	☑	

Lucrați în perechi!

7. Transformați, după model, următoarele părți de vorbire: *nor cenușiu, pantof vișiniu, lună argintie, planetă arămie.*

urs cafeniu – urși cafenii – cafeniii urși
stea aurie – stele aurii – auriile stele

DESCRIEREA UNEI PERSOANE

Să descoperim!

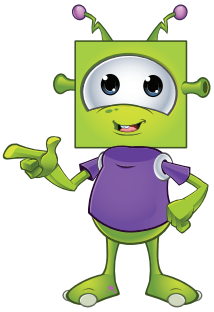

- Recitește a doua și a treia strofă din poezia „Extraterestrul”, de Emilia Plugaru.
- Cuvintele: *ochi rotunzi, gură mică, nas turtit, capul mare și pătrat, antene lungi, subțiri* ne arată (ne descriu) cum este extraterestrul. Ele prezintă **trăsăturile fizice** ale extraterestrului.
- Ce trăsături crezi că lipsesc, dar ar fi necesare pentru a cunoaște mai bine extraterestrul?

CE DORESC SĂ AFLU?	AM AFLAT CĂ...
Descrierea unei ființe	prezintă trăsăturile fizice și morale ale acesteia, preocupările
Trăsături fizice	înfățișarea, aspectul fizic, ceea ce este vizibil
Trăsături morale	însușiri sufletești, intelectuale

Să aplicăm!

1. Grupează în două coloane următoarele însușiri:

slab **isteț** **blond** **înalt** **harnic** **blând** **sincer** **frumos**

Trăsături fizice	Trăsături morale

Să exersăm!

2. Descrie, în 5-7 enunțuri, o ființă dragă, prezentând trăsăturile fizice și morale, ce îi place să facă și motivele pentru care ai ales-o.

3. Folosește organizatorul grafic alăturat pentru a descrie cel mai bun prieten sau cea mai bună prietenă.

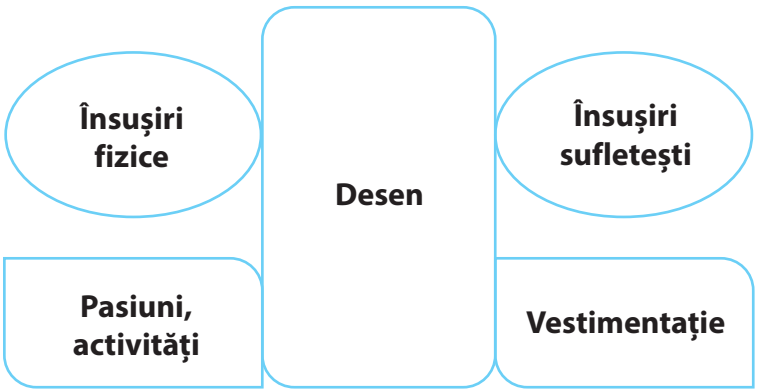

4. **Joc.** *Eu sunt!*
Gândește-te la un coleg/o colegă pe care îl/o cunoști foarte bine. Enumeră trăsăturile lui/ei fizice, însușirile sufletești, obiectele de vestimentație, mâncarea preferată, preocupările. Acesta/Aceasta se va ridica și va striga: „Eu sunt!” când se va recunoaște.

SCRIEREA UNOR INSTRUCȚIUNI

Să descoperim!

Cosmonautul – activitate practică

Materiale:

- carton colorat (negru, albastru, verde)
- hârtie albă
- creioane colorate
- foarfecă
- lipici

Instrucțiuni:

1. Decupează din carton colorat (albastru, negru) cercuri de diferite mărimi și formele continentelor (verde).
2. Pentru picioarele și brațele cosmonautului, vei avea nevoie de câte 4 benzi de hârtie (de 25 cm × 2 cm, respectiv 18 cm × 2 cm), pe care le vei îndoi una peste cealaltă, ca la „scara pisicii”.
3. Decupează cerculețe reprezentând tălpile și palmele, pe care le vei atașa picioarelor și brațelor.
4. Pentru cască ai nevoie de două benzi de hârtie (15 cm × 2 cm și 10 cm × 2 cm). Creează un inel din cea lungă și aplic-o pe cea scurtă ca pe o toartă, ușor înclinată.
5. Trupul cosmonautului presupune o bandă (15 cm × 4 cm) lipită sub formă de cerc, iar pentru cap ai nevoie de un disc mic pe care vei desena gura și ochii.

Asamblare:

Pe cercul mare negru lipește cercul albastru și formele verzi, aplică apoi trupul cosmonautului, capul și casca acestuia. Lipește picioarele de trup și repetă cu brațele, lipindu-le de marginea corpului.

1. Ai reușit? Răspunde la întrebare, alegând numai o variantă și motivează.
   - **Nu**, pentru că …
   - **Da**, pentru că …

Să aplicăm!

2. Ce poți face cu un pahar de plastic? Scrie cât mai multe întrebuințări.
   Exemple: *vază de flori, rachetă*. Alege o idee și realizează ceea ce ai propus.

Lucrați în perechi!

3. Observați imaginile alăturate. Recunoașteți obiectele și scrieți instrucțiuni pentru utilizarea acestora într-un mod surprinzător.
4. **Portofoliu**
   Citește fragmentul de mai jos și desenează un creion personalizat pe care să-l atașezi la portofoliu.

   Un creion, rudă bună a unui pom, s-a cocoțat în buzunarul unui om. L-a însoțit la școală, în târg și cu sârg, tot ce a văzut a păstrat ca într-un aparat de fotografiat.

(*Lecție de desen*, Lucia Olteanu)

LECTURĂM, COMUNICĂM

Portalul magic. Dinozaurii vin spre seară

(fragment)

de Mary Pope Osborne

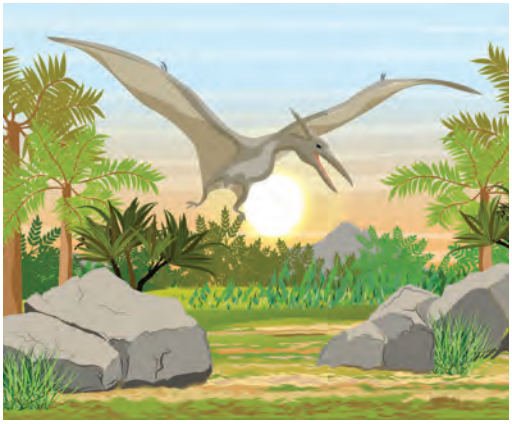

Jack se strecură înăuntru în patru labe, printr-o **trapă** deschisă în podeaua căsuței din copac.

Uau! Căsuța din copac era într-adevăr **ticsită** cu cărți. Cărți foarte vechi, cu coperte prăfuite. Cărți noi, cu coperte lucioase și în culori aprinse.

— Uite! Se vede până departe, departe de tot, spuse Annie, aplecată pe fereastra căsuței.

Jack se uită și el pe fereastră. Sub ei se vedeau vârfurile celorlalți copaci. În depărtare se întrezăreau biblioteca din Frog Creek, școala lor și parcul.

Annie făcu un semn în direcția opusă.

— Uite casa noastră!

Lucru hotărât, era casa lor albă, din lemn, cu verandă verde. Alături era câinele cel negru al vecinului. Părea foarte micuț.

— Bună, Henry! strigă Annie.

— Ssst! făcu Jack. Taci! Să nu ne audă cineva!

Băiatul își roti din nou privirea prin căsuță.

— Mă întreb ale cui sunt toate cărțile astea, **murmură** el.

Observase că din multe dintre ele ieșeau semne de carte.

— Mie îmi place asta! declară Annie și ridică o carte cu un castel pe copertă.

— Și asta e despre regiunea noastră! exclamă Jack și o deschise la pagina cu semnul de carte.

— Hei, în fotografia asta e chiar pădurea noastră din Frog Creek!

— A, uite o carte pentru tine, spuse Annie.

Ridicase o carte despre dinozauri. Din ea ieșea un semn de carte din mătase albastră.

— Lasă-mă să văd!

Jack puse rucsacul jos și luă cartea. Era pasionat de aceste animale dispărute!

— Tu uită-te în asta și eu o să mă uit în cea despre castele, spuse Annie.

— Nu, mai bine nu. Nu știm ale cui sunt cărțile astea.

Însă chiar când rostea aceste cuvinte, Jack o deschise pe cea despre dinozauri la pagina la care era pus semnul de carte. Nu reușise să se abțină.

Dădu peste imaginea unei reptile zburătoare preistorice, un pteranodon.

Jack se uită fascinat. Își trecu degetul peste desenul aripilor mari, asemănătoare cu ale liliecilor și suspină:

— Uau! Ce-aș mai vrea să văd un pteranodon adevărat!

Jack studie apoi imaginea creaturii ciudate, ridicându-se spre cer.

— Ahh! țipă Annie.

— Ce este?

— Un monstru! strigă fetița. Și îi arătă ceva cu degetul pe fereastra căsuței din copac.

— Încetează să-ți mai imaginezi tot felul de lucruri, Annie! Nu e momentul!

— Zău, crede-mă pe cuvânt!

Jack privi pe fereastră.

O ființă uriașă plutea peste vârfurile copacilor! Avea o creastă lungă și ciudată, un cioc subțire și aripi imense, ca de liliac! Era un pteranodon adevărat! Creatura se roti pe cer. Porni apoi drept spre căsuța din copac, ca un **deltaplan** gigantic!

Brusc, se stârni vântul. Frunzele fremătară. Deodată, ființa se înălță sus de tot pe cer. Jack fu cât pe ce să cadă pe fereastră, încercând să o urmărească.

Vântul se întețise, începuse să șuiere. Căsuța din copac se rotea.

— Ce se întâmplă? strigă Jack.

— Vino jos! strigă Annie.

Îl trase din fața ferestrei.

Căsuța din copac se învârtea. Din ce în ce mai repede.

Jack închise ochii cât putu de strâns. O prinse în brațe și pe urmă, totul rămase nemișcat.

Nimic nu se mai clintea.

Jack deschise ochii. Pe fereastră pătrundea lumina soarelui.

Annie era lângă el. Cărțile. Rucsacul.

Căsuța din copac era la locul ei, sus de tot, în stejar.

Doar că... nu mai era același stejar.

- Citește și alte volume din seria „Portalul magic", de Mary Pope Osborne. Vei călători în timp și spațiu alături de Jack și sora lui mai mică, Annie, dintr-o căsuță secretă, plină cu cărți, descoperită într-un copac fabulos.

1. Răspunde oral la întrebări despre textul lecturat.
   - Unde se află Jack și Annie?
   - Ce cărți le-au atras atenția celor doi copii?
   - Cum crezi că a apărut pteranodonul?
2. Identifică în al doilea alineat însușirile cărților.
3. Descrie pteranodonul în 5-7 rânduri.

Lucrați în perechi!

4. Așezați-vă pe scaune, față în față. Povestiți textul citit astfel: primul elev citește 10 alineate, cel de-al doilea le povestește, apoi fac schimb de roluri la fiecare 10 alineate.

Lucrați în echipe!

5. Inventați denumiri de dinozauri. La final, alegeți cea mai bună denumire și încercați să desenați un dinozaur pe măsură.

Vocabular

trapă: deschidere în podea sau tavan, ușă orizontală;
ticsită: plină, umplută peste măsură;
a murmura: a șopti;
deltaplan: aparat de zbor foarte ușor.

Știai că...

- Cei mai mari dinozauri aveau peste 30 de metri lungime și 15 metri înălțime?
- Până în prezent au fost identificate și numite peste 1000 de specii de dinozauri?

RECAPITULARE

George și cheia secretă a Universului

(fragment)

de Lucy și Steven Hawking

George remarcă o gaură suspectă, de mărimea unui porc, în gardul care le separa grădina de curtea vecinilor. Clar, ieri gaura nu fusese acolo, dar ieri Freddy stătuse bine închis în coteț. Iar acum, ia-l de unde nu-i. Asta nu putea însemna decât un singur lucru: că Freddy, în goana lui către aventură, se năpustise afară din grădina protejată și ajunsese într-un loc în care nu trebuia nicicum să ajungă.

„La Vecini" era un loc misterios, unde nu locuia nimeni de când se știa George. Acolo însă, nimic nu era la fel. Tufișurile lăsate până în pământ ofereau ascunzători ademenitoare, iar copacii aveau ramuri aplecate și noduroase, perfecte pentru un băiețel care vrea să-i escaladeze. Murii creșteau în grupuri uriașe, iar brațele lor țepoase atârnau ca niște fire stranii și unduitoare, încrucișându-se aidoma liniilor de cale ferată dintr-o gară. Vara, tulpinile șerpuitoare de rochița-rândunicii se încolăceau pe fiecare plantă din grădină, ca o pânză **verde** de păianjen; păpădii aurii răsăreau de peste tot; tulpini gigantice și otrăvitoare de crucea-pământului se conturau ca niște arătări venite de pe altă planetă, în timp ce floricelele albastre de nu-mă-uita făceau cochet cu ochiul din talmeș-balmeșul verde al grădinii de „La Vecini".

Dar și „La Vecini" era un teritoriu interzis. [...]

Să înțelegem textul!

1. **a)** Transcrie textul următor pe caiet. Completează spațiile libere, folosind cuvintele din text.

„La Vecini" era un loc _____, unde nu locuia nimeni de când se știa George. Acolo însă, nimic nu era la fel. Tufișurile lăsate până în pământ ofereau ascunzători _____, iar copacii aveau ramuri _____ și _____, perfecte pentru un băiețel care vrea să-i escaladeze.

b) Ce părți de vorbire sunt cuvintele scrise de tine?

2. Scrie o idee principală corespunzătoare fragmentului citit sau audiat.

Să exersăm!

3. Identifică în text trei substantive, însoțite de câte două adjective. Precizează numărul și genul acestora.

4. Scrie două enunțuri în care cuvântul marcat în text să fie pe rând substantiv, apoi adjectiv.

Să fim creativi!

5. Alege două obiecte și completează pe caiet un tabel asemănător.

Denumirea obiectului	Utilizare	Utilizare neobișnuită

6. Ce animal crezi că este Freddy? Găsește în text două indicii care te-au ajutat să ghicești, apoi descrie-l în câteva rânduri.

Lucrați în perechi!

7. **Joc.** *Descrierea*
Scrieți timp de trei minute, pe baza imaginilor, cât mai multe perechi (substantiv și adjectiv).

8. **Joc.** *Adjective cu… emoții*

Identifică în grilă cuvintele cu sens opus celor date și scrie-le în caietul tău.

bucuroasă – _____

egoist – _____

curios – _____

timidă – _____

agitat – _____

a	W	A	L	T	R	U	I	S	T	K
b	A	E	C	A	L	M	B	I	T	Ă
c	L	C	U	R	A	J	O	A	S	Ă
d	M	I	T	R	I	S	T	Ă	Ț	I
e	I	N	D	I	F	E	R	E	N	T
	1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**	**9**	**10**

Ordonează literele după codul: (b, 1) (b, 7) (d, 5) (c, 1). Ai mai descoperit un adjectiv!

EVALUARE

- **Citește cu atenție textul de mai jos.**

Mecanicul Șurubel și ajutorul lui, Piuliță, erau niște meșteri buni.

Semănau unul cu celălalt, doar că Șurubel era nițeluș mai înalt, iar Piuliță nițeluș mai scund de statură. Amândoi purtau vestoane negre din piele groasă.

În largile buzunare ale vestoanelor aveau întotdeauna chei pentru piulițe, clești, pile ascuțite și alte instrumente vechi.

(*Aventurile lui Habarnam și ale prietenilor săi*, Nikolai Nosov)

1. Răspunde corect și complet la întrebări.
   - Care sunt personajele fragmentului?
   - Ce deosebire există între cei doi meșteri?
   - Din ce motiv cei doi aveau buzunare largi?
2. Scrie din text adjectivele care însoțesc substantivele următoare: *meșteri, vestoane, piele, instrumente.*
3. Identifică în text și formulează propoziții cu:
   - un adjectiv așezat înaintea substantivului;
   - un adjectiv, gen neutru, numărul plural;
   - o pereche de adjective cu înțeles opus.
4. Ajută-i pe Șurubel și Piuliță! Formulează cel puțin trei instrucțiuni de construire a unui automobil.
   - _____
   - _____
   - _____

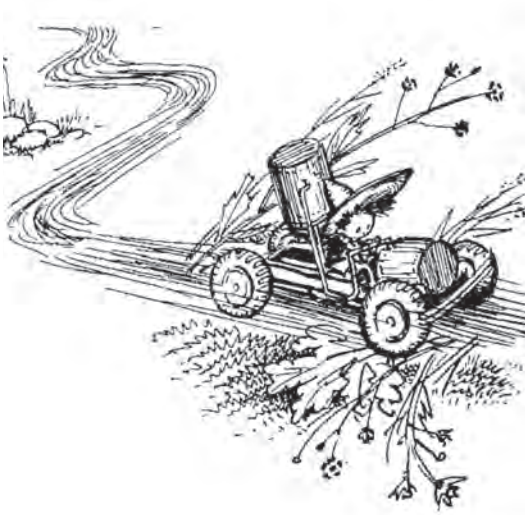

5. Descrie-l, într-un text de cinci enunțuri, pe Șurubel sau pe Piuliță. Precizează: de unde îi provine numele, cum arată, ce preferă să facă, ce știe să facă cel mai bine, cum se îmbracă?

Descriptori de performanță

	Suficient	Bine	Foarte bine
1.	♦	♦ ♦	♦ ♦ ♦
2.	Două adjective	Trei adjective	Patru adjective
3.	O propoziție corectă	Două propoziții corecte	Trei propoziții corecte
4.	O instrucțiune	Două instrucțiuni	Trei instrucțiuni
5.	Două-trei enunțuri corecte	Patru enunțuri corecte	Cinci enunțuri corecte

EXERSĂM, NE DEZVOLTĂM ȘI PRIN JOC RECUPERĂM

1. Grupează cuvintele *planete, Ionel, frumoasă, frumusețe, albă, Pământ, extraterestru, rachete, Uranus, comete, George, Nistru, argintie, lung, navă, stea* în:
- substantive proprii;
- substantive comune;
- adjective.

2. Scrie câte un enunț în care adjectivele *zglobii* și *maronii* să fie așezate după substantivele pe care le însoțesc. Schimbă, apoi, locul adjectivelor și rescrie enunțurile.

3. Stabilește legătura dintre substantivele din prima coloană și adjectivele din coloana a doua:

obraji	*nins*
vocea	*blânzi*
păr	*îmbujorați*
ochii	*calmă*
privire	*ageră*

4. Creează o scurtă descriere cu titlul „Cea mai dragă persoană din viața mea”, în care să utilizezi perechile de substantive și adjective descoperite la exercițiul anterior.

5. Portofoliu
Realizează o rachetă, utilizând pătratul TANGRAM și completează-ți portofoliul.
Scrie instrucțiunile de realizare.

6. Joc. *Descoperă mesajul*
Pentru a înainta prin Labirintul cunoașterii descifrează mesajul lăsat de navele extraterestre. Înlocuiește fiecare număr cu litera pe care o ocupă poziția lui în alfabet (de exemplu: 1 – a, 2 – ă, 3 – â, 4 – b, ...).

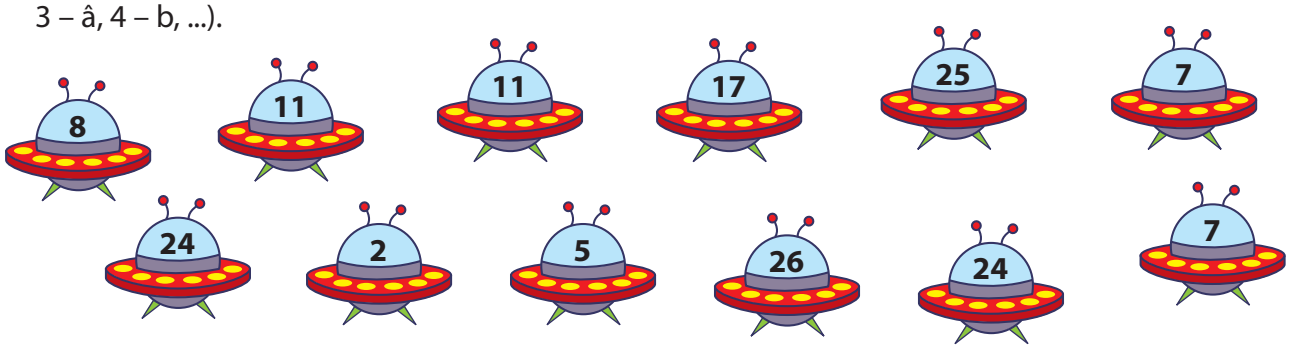

Unitatea tematică 7

PRINTRE NECUVÂNTĂTOARE

Mergând acum printre necuvântătoare, aveți grijă, să nu călcați vreun miriapod în picioare, în timp ce citiți despre fluturașul publicitar sau discutați despre pronumele personal.

Vedeți cum cerul a început în picături s-alunece? Insectele, ploaia vor s-o adulmece. În afara unei albine, toate o vor face pe buburuză să suspine, însă băiatul, cu pensule fine, îi va desena niște buline.

***Un miriapod hoinar*, după Adina Popescu**
Pronumele personal
Numărul pronumelui personal
Proiect. Bărcuța
Fluturașul
***Buburuza fără buline*, de Claudia Groza**

Lecturăm, comunicăm
Recapitulare
Evaluare
Exersăm, ne dezvoltăm și prin joc recuperăm
Texte-suport: *Melc, melc, codobelc*, de Passionaria Stoicescu.

Competențe specifice: 1.1; 1.2; 1.3; 2.2; 2.3; 3.3; 3.4; 3.5; 4.1; 4.2.

Un miriapod hoinar

(fragment)

după Adina Popescu

Vocabular

miriapod: insectă cu multe picioare;
hoinar: care umblă mult, fără țintă;
taifas: sfat, pălăvrăgeală;
umbrar: adăpost oferit de crengile copacilor.

Știai că...

- Un miriapod poate trăi de la 1 an până la 6 ani, ascunzându-se pe timpul iernii în zonele umede și întunecate?

Într-o seară liniștită de vară, **Miriapodul** stătea la **taifas** cu prietenii săi, Melcul și Omida, sub **umbrarul** din grădina de la țară. Vorbeau despre călătorii fantastice pe meleagurile îndepărtate, de peste mări și țări, despre piscurile celor mai înalți munți din lume și despre deșerturile arzătoare din Africa. La un moment dat, Melcul a tăcut, cuprins de tristețe.

— Stăm aici și tot povestim despre ținuturi aflate la mii de kilometri depărtare și nici măcar unul dintre noi nu a părăsit vreodată această grădină! a spus Melcul.

— Nici măcar nu am ajuns până la orașul din vale, ca să vedem cum trăiesc oamenii de acolo, a adăugat și Omida.

— Ar trebui să mergem! s-a înfierbântat Miriapodul.

Cei trei prieteni s-au uitat unii la alții. Melcul a recunoscut că el se deplasează foarte încet și că i-ar trebui ani întregi ca să ajungă la oraș. Omida a zis că ea, una, nu poate să părăsească grădina prea curând, căci așteaptă de la o zi la alta să se transforme în fluture.

— Singurul care ar putea într-adevăr să plece ești tu, Miriapodule! a mai spus ea cu ceva melancolie. În fond, ai atâtea picioare, care te-ar putea ajuta să călătorești oriunde prin lume...

— Du-te până la oraș și întoarce-te sănătos, ca să ne povestești cum e pe-acolo! l-a îndemnat Melcul. [...]

— Hai să mergem până la el acasă! a propus Omida. Aici nu-ți poți părăsi casa nici cinci minute fără să te temi de cineva.

Zis și făcut! Cei doi prieteni s-au îndreptat spre casa Miriapodului călător de unde se auzeau niște bufnituri înfundate. Se gândeau că trebuie să fie cineva înăuntru, deoarece zgomotele erau neobișnuite.

Au dat buzna în casă, și spre mirarea lor, l-au găsit pe Miriapod în mijlocul sufrageriei, lac de transpirație, înconjurat de o grămadă de pantofi.

— N-ai mai plecat!? s-a mirat Melcul.

— Mai am două picioare de încălțat și plec! i-a răspuns bombănind Miriapodul, chinuindu-se să încalțe un bocanc.

Peste încă două zile, echipat cu vreo sută de bocanci, Miriapodul era, în sfârșit, gata de drum. Abia acum și-a luat cu adevărat rămas-bun de la cei doi prieteni ai săi.

Cred că vă închipuiți deja cât de lungă a fost călătoria Miriapodului spre oraș! Au trecut zilele, lunile, vara era pe sfârșite, apăruseră primele frunze galbene ale toamnei, iar el încă mai avea destul de mers! Noroc cu o căruță în care a reușit la un moment dat să se urce și cu care a parcurs o bună bucată de drum. A renunțat să se mai tot încalțe și descalțe, deoarece aceasta era preocuparea lui permanentă. Își dorea atât de mult să vadă orașul, încât uitase cu totul de durere și de efortul depus. Bocancii săi fuseseră o adevărată pacoste.

Să înțelegem textul!

1. Citiți textul pe roluri.
2. Realizează corespondența dintre întrebări și cuvintele din rebus. Pe coloana marcată vei afla cu ce a călătorit miriapodul o bună bucată de drum.

Exemplu: • ⟶ e)

- • În ce urma să se transforme Omida?
- ▲ Ce își doreau să facă cei trei prieteni?
- ▮ Câte picioare mai avea Miriapodul de încălțat după câteva zile?
- ♥ Cu cine vorbeau Melcul și Omida?
- ■ Ce și-a pus Miriapodul în picioare?
- ◆ Sub ce stăteau ei?

a.					C	A	L	A	T	O	R	I	I
b.	M	I	R	I	A	P	O	D	U	L			
c.	U	M	B	R	A	R							
d.	D	O	B	U	A								
e.	F	L	U	T	U	R	E						
f.	B	O	C	A	N	C	I						

3. Transcrie enunțul din care afli unde doreau să călătorească personajele.

4. Desenează următorul tabel în caiet și colorează caseta corespunzătoare ordinii corecte a ideilor textului, astfel: 1 → ●, 2 → ●, 3 → ●, 4 → ●.

Miriapodul și-a luat rămas-bun de la prietenii săi și a plecat în lunga călătorie.	
Ei au hotărât că Miriapodul este singurul care poate călători cu picioarele sale multe.	
Melcul și Omida au descoperit că prietenul lor nu plecase încă, deoarece nu își încălțase toate picioarele.	
Trei prieteni își doreau să călătorească, pentru că nu făcuseră acest lucru niciodată.	

Să exersăm!

5. Găsește, în text, cuvântul cu sens asemănător pentru *melancolie*.

6. **Cufărul cu ortograme**
Observă scrierea corectă a cuvintelor marcate și alcătuiește alte enunțuri cu acestea.
Miriapodul a vorbit cu prietena sa. (lui)
La oraș a călătorit doar unul. (arată locul)

7. Crezi că Miriapodul a reușit să își îndeplinească visul de a ajunge la oraș? Justifică.

Să fim creativi!

8. Compune două versuri din care să reiasă învățătura textului.

9. Alcătuiește un traseu pentru melcul din poezie și desenează o hartă așa cum ți-o imaginezi tu. Oferă-i indicații pe unde să călătorească.
Exemplu: Pornești de pe frunza ruginie și te oprești în fața mușuroiului de furnici. Apoi…

Știai că...

- Melcii sunt animale nocturne?
- Melcul uriaș african se hrănește cu peste 500 de specii de plante locale, licheni, alge, ciuperci și chiar unele resturi animale?
- Unii iubitori de animale exotice țin acești melci gigantici pe post de animale de companie?

PRONUMELE PERSONAL

- Citește sau ascultă fragmentul de mai jos.

Omida a zis că ea, una, nu poate să părăsească grădina prea curând, căci așteaptă de la o zi la alta să se transforme în fluture.

— Singurul care ar putea într-adevăr să plece ești tu, Miriapodule! a mai spus ea cu ceva melancolie.

(*Un miriapod hoinar*, Adina Popescu)

Să descoperim!

1. Răspunde la întrebări.
   a) Ce cuvânt este subliniat în primul alineat? Ce parte de vorbire este?
   b) Cu ce alt cuvânt se poate înlocui acesta?
   c) Cu ce cuvânt se poate înlocui substantivul *Miriapodule*?

Să reținem!

- Partea de vorbire care ține locul unui substantiv se numește **pronume personal**.
- *Eu, tu, el, ea, noi, voi, ei, ele* sunt **pronume personale**.

Să aplicăm!

2. Înlocuiește substantivele subliniate în textul următor cu alte cuvinte potrivite.

Peste vreo două zile, Miriapodul era echipat cu bocanci. Miriapodul putea să plece. Omida și Melcul au venit să îl vadă. Omida și Melcul și-au luat rămas-bun.

Să exersăm!

3. Completează spațiile libere cu pronume personale. Transcrie enunțurile.

Când a văzut primele case ale orașului, __ și-a dat seama că scopul călătoriei fusese atins.
În căsuța sa locuiau __ .
— __ ești cel mai potrivit să pleci într-o drumeție.
— Vin și __ .

4. Subliniază pronumele personale din următorul fragment.

Fluturașul a ieșit dis-de-dimineață la plimbare printre flori. El căuta un prieten. A întâlnit o albină morocănoasă într-o poieniță multicoloră. Ea a văzut gâza și a mers spre aceasta cu sacoșa plină de polen. A aflat că florile de acolo sunt ale albinuței, iar, ei, fluturii, să facă bine să găsească alt loc.

Imediat, florile au închis cupele parfumate. Ele erau revoltate de comportamentul albinei.

— Și voi, fluturii, sunteți prieteni cu noi ca și ele, albinele.

5. **Joc.** *Lanțul pronumelor*

Alcătuiește un enunț în care să existe un pronume personal și cere-i unui coleg să îl găsească. La rândul lui, acesta va formula un enunț pentru altcineva. Jocul continuă și cu alți elevi.

Exemplu: „Îmi cumpăr și eu ghete pentru drumeție.”

Să fim creativi!

6. Joc. *Ghicește personajul*
Descrie un personaj din textul „Un miriapod hoinar”, după Adina Popescu, apoi cere-le colegilor să îi identifice numele. Folosește minimum două pronume personale.

NUMĂRUL PRONUMELUI PERSONAL

Să descoperim!

1. Observă tabelul alăturat. Ce număr au substantivele din fiecare coloană?

omida (**ea**)	omizile (**ele**)
melcul (**el**)	melcii (**ei**)

Să aplicăm!

2. Completează spațiile goale numai cu pronume personale la numărul plural.
__ doresc să câștige concursul de istorie.
Dacă __ veți ști poeziile, veți fi lăudați.
Nu știați că __ am putea să vă ajutăm.

CE DORESC SĂ AFLU?	AM AFLAT CĂ...
Ce număr au pronumele personale?	– singular și plural
Ce indică numărul **singular**?	– o singură persoană (*eu*, *tu*, *el*, *ea*)
Ce indică numărul **plural**?	– mai multe persoane (*noi*, *voi*, *ei*, *ele*)

Să exersăm!

3. Citește enunțurile. Înlocuiește substantivele subliniate cu pronumele personale potrivite.

Mihai a ales să meargă la bunici luna aceasta. El e nerăbdător să ajungă acolo. Bunica pregătește masa de fiecare dată pentru nepot. Ea știe ce preferă el.

— Dragule, tu știi să întinzi masa? întreabă femeia.

— Am văzut când făcea mama acest lucru. Ea e un exemplu pentru toți.

4. Joc. *Pronumele ascunse*
Descoperă pronumele personale. Identifică numărul fiecăruia:
VIS**EA**ZĂ, LALELE, ELEFANT, VOINIC, CONTUR, CERCEI, BEA.

Lucrați în echipe!

5. Scrieți propoziții în care să folosiți pronume personale. Schimbați numărul pronumelor și faceți modificările necesare în propoziție.
Exemplu: *Tu* povestești de zor. *Voi* povestiți de zor.

PROIECT. BĂRCUȚA

Ce vei face? 1. Vei căuta informații despre diferite tipuri de bărci. 2. Vei alege tipul de barcă pe care vrei să îl realizezi.	**Unde le găsești?** – atlase, enciclopedii, cărți de desen, reviste, ziare. **Cum vei alege?** – în funcție de mărime, materialele utilizate, dificultatea modului de realizare.
Cum vei obține produsul? 1. Vei identifica materialele necesare realizării bărcii.	– două cofraje de ouă; – bețe de frigărui sau paie (pentru catarg); – hârtie de formă pătrată și acuarele (pentru două vele); – sfoară sau panglică; – perforator; – foarfecă; – pensule, acuarele.
2. Îți vei organiza spațiul de lucru (liber, spațiu suficient).	– pe o masă întinsă/pe un placaj/pe iarbă.
3. Vei realiza elementele componente ale bărcii și le vei asambla. Sugestie pentru realizarea proiectului: 	– pictează fiecare cofraj; – decorează velele, care au formă pătrată; – perforează fiecare velă pe verticală, sus și jos; – introdu un bețișor prin orificiile create, realizând, astfel, catargul; – catargul se înfige în vârful din mijloc al cofrajului, prin orificiile existente; – leagă sfoara la mijloc, de vârful catargului, apoi petrece fiecare capăt pe câte o margine a cofrajului; – înnoadă cele două capete dedesubt; – taie niște pătrățele din hârtie pentru steguleț; – îndoaie-le pe diagonală și lipește-le pe sfoară.
De ce vei face?	– pentru a-ți putea îmbogăți cunoștințele cu informații dintr-un domeniu nou; – pentru a-ți dezvolta/exersa abilitățile artistice.
Cum vei ști dacă ai reușit?	– vei expune lucrarea ta alături de cele ale colegilor.

FLUTURAȘUL

Să descoperim!

- Privește imaginea de mai jos și citește mesajul.
- Ce crezi că reprezintă?
- Cui îi este adresat mesajul scris cu roșu?
- Ce indică mesajul scris cu litere mari?

Participă la activitatea noastră!

CONSTRUIM CEA MAI BUNĂ BARCĂ PENTRU MIRIAPODUL HOINAR!

Implică-te și tu și vei deveni cunoscut!

Elevii clasei a III-a B

CE DORESC SĂ AFLU?	AM AFLAT CĂ...
Ce este **fluturașul**?	– o hârtie/un cartonaș
Ce **dimensiuni** are?	– cât un plic
Ce **conține**?	– informații despre o activitate ce urmează să se desfășoare și imagini
Care este **scopul** lui?	– de a promova, de a informa

Să aplicăm!

1. Apreciază cu adevărat (**A**) sau fals (**F**) următoarele afirmații.

a) Un fluturaș conține informații despre un eveniment ce urmează să se desfășoare. ☐

b) Poți realiza un fluturaș pe o bucată de hârtie sau carton. ☐

c) Scopul fluturașului este de a promova o activitate. ☐

d) Într-un fluturaș nu există imagini. ☐

2. Alcătuiește o propoziție cu un sens al cuvântului *fluturaș*, altul decât cel menționat mai sus.

Lucrați în echipe!

3. Creați un fluturaș pentru promovarea unei activități de donare a unor cărți despre animale, pentru biblioteca din clasă. Dați fluturașul unei alte echipe, care să verifice dacă ați respectat cerințele următoare:

1.	Fluturașul este de dimensiunea unui plic.	da/nu
2.	Mesajul despre activitatea ce urmează să se desfășoare este formulat clar.	da/nu
3.	Conține imagini.	da/nu
4.	Ați notat organizatorii evenimentului.	da/nu

Buburuza fără buline

(fragment)

de Claudia Groza

Începe să plouă printre raze. În scurt timp apare mândrul curcubeu. Natura se liniștește. Insectele ies dintre frunze și își scutură aripile.

— Credeam că nu se mai oprește ploaia! spuse o libelulă, cu aripile puțin șifonate.

— Dacă norilor le arde de joacă și de **hârjoneală**, șopti musca udă pe firele din cap.

— Hai că nu s-a întâmplat nimic. Nu vă mai plângeți atâta! Are și ploaia rostul ei. Cât să mai ude și agricultorii cu furtunul suprafețe întinse de culturi, grăi o buburuză.

— Da, tu vorbești. Uită-te la tine cum arăți. Ploaia ți-a spălat bulinele de pe aripi. Ești de nerecunoscut.

Râsete **zglobii** și răutăcioase se aud din toate părțile. Insectele se adună în jurul buburuzei.

— Vai, ești așa caraghioasă! Ești roșie precum o legumă, să spunem, un ardei capia.

— Sau mai bine un gogoșar.

— Cel mai sigur, arăți ca o roșie coaptă.

Of, biata buburuză este tristă. A zburat pe o frunză de **brusture**, să se privească într-o picătură de ploaie. **Suratele** ei nu glumeau. Petele negre de pe aripi dispăruseră.

— Ce mă fac acum? Cine sunt? […]

O albină care venise să culeagă nectar, văzând-o fără nădejde, îi spuse:

— Te rog, nu mai plânge! Am găsit o soluție pentru tine. Îți dau o dungă neagră de pe abdomenul meu și îți vei reface bulinele.

Cu glas stins, fără curaj, biata buburuză întrebă:

— Faci tu asta pentru mine?

— Bineînțeles că fac asta pentru tine. Prietenul la nevoie se cunoaște. Nu poți rămâne fără pete, pe când eu pot trăi liniștită cu o dungă în minus.

— Mulțumesc. Îți rămân veșnic recunoscătoare. Dar stai puțin, strigă buburuza.

— Stau, ce mai este acum?

— Cine îmi va picta bulinele?

— Ai dreptate. La asta nu m-am gândit. […]

În apropiata vecinătate se auzi un fluierat vesel. Nu se vedea nimic încă, căci plantele erau înalte și acopereau zona de unde se îndrepta sunetul. După câteva minute bune, apăru un băiat, cu un bloc de desen și câteva pensule.

— El este salvarea noastră! șopti bâzâind vesel și prelung albina. […]

Vocabular

hârjoneală: încăierare, joacă;
zglobiu: vesel;
brusture: plantă cu frunze mari și late, cu flori roșii sau violete;
surată: prietenă, amică.

Albina roi în jurul pensulelor, după care se îndreptă spre chipul băiatului.

— Cred că te pot ajuta, gărgăriță-riță. Mi-a venit o idee. De fapt, am fost inspirată de prietena albină. Am să-ți desenez bulinele cu vopsea. […]

Acestea fiind zise, copilul nu a mai stat pe gânduri și s-a pus pe treabă. A scos vopselele din rucsac, pensulele și a pictat o mândrețe de buline pe aripile roșii ale buburuzei. Pe măsură ce treaba era aproape de final, inima insectei revenea la loc. […]

— Gata! Ești ca nouă! Privește-te, spuse micul pictor, întinzând un ciob dintr-o oglindă.

Albina și gărgărița cu buline noi de toată splendoarea și-au unit aripile și au început a dansa în văzduhul însorit și plăcut mirositor după ploaia ce a șters orice firicel de praf.

Să înțelegem textul!

1. Formulează un enunț în care să precizezi locul și timpul desfășurării întâmplării.

2. Alege răspunsul corect.
   - Norilor le ardea de hârjoneală și de:
     a) râs; **b)** joacă; **c)** glumit.
   - Cea care s-a oferit să o ajute pe buburuză era:
     a) albina; **b)** libelula; **c)** musca.

3. Unește personajul cu replica sa.

— *Ce mă fac acum?*	pictorul
— *El este salvarea noastră!*	albina
— *Ești ca nouă!*	miriapodul
	buburuza

4. Ordonează cuvintele și rescrie propozițiile:
   a) *insectele, în, după, natură, ploaie, ieșit, au;*
   b) *bulinele, buburuza, pierduse, își;*
   c) *a, să, o, albina, decis, ajute;*
   d) *negre, pictat, pensulele, pictorul, a, cu, sale, petele.*

Să exersăm!

5. Precizează ce parte de vorbire este cuvântul subliniat în text. Alcătuiește un enunț în care acesta să fie o altă parte de vorbire, pe care să o menționezi în paranteză.

6. Alcătuiește enunțuri în care cuvântul *roșii* să fie părți de vorbire diferite. Precizează-le.

7. **Joc.** Completează un **cvintet**, pornind de la termenul *buburuză*.

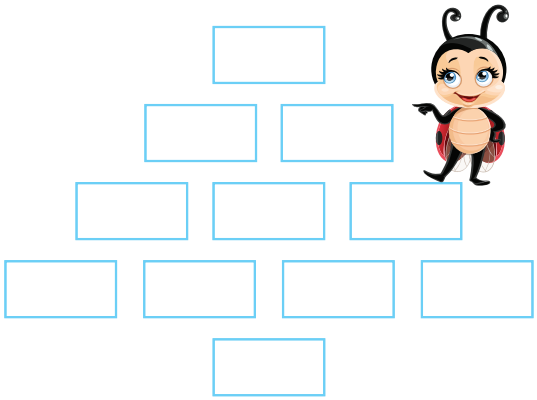

Să fim creativi!

8. Imaginează-ți un alt final al întâmplării, pornind de la enunțul: *Privește-te, spuse micul pictor, întinzând un ciob dintr-o oglindă.*

FIȘA DE OBSERVARE SISTEMATICĂ A ACTIVITĂȚII:

1.	A pornit de la enunțul din cerință și am creat un alt final.	da/nu
2.	A scris enunțuri clare, legate prin înțeles.	da/nu
3.	A respectat regulile de scriere corectă a cuvintelor și am folosit semnele de punctuație potrivite.	da/nu

LECTURĂM, COMUNICĂM

- **Audiază textul și rezolvă cerințele.**

Melc, melc, codobelc

de Passionaria Stoicescu

Melcului, ca el să iasă
din căsuța **calcaroasă**
și cu talpa să se prindă
de o frunză, de o **grindă**,
îi tot cânți și îi descânți:
— Melc, melc, codobelc,
Melc, melc, codobelc...
„Melc” îl strigi, fiindcă e melc,
dar de unde... „codobelc”?
Pentru cine stă să-l vadă,
melcul n-are nicio coadă,
doar un corp, o talpă lată
cu-o căsuță spiralată.

Cam atât... Păi, frate melc,
Tu cam ești de ... „coadă **berc**”!
„Coadăberc” spus împreună,
„codoberc” aproape sună.
Ca să iasă-un cântecel
și c-o rimă prinsă-n el,
îl schimbăm pe „berc” în „belc”...
Așadar, melc, codobelc,
scoate coarne boureşti,
singur **să te dumirești**,
pentru ce din „coadăberc”
ai ajuns un „codobelc”!

Vocabular

calcaroasă: făcută din calcar, var;
grindă: obiect din lemn sau alt material, folosit pentru a asigura rezistența unei construcții;
berc: fără coadă;
a se dumiri: a pricepe, a-și da seama.

1. Recită versurile care precizează din ce este format melcul.
2. Citește versurile corespunzătoare imaginilor:

3. Care este mesajul poeziei?
4. **Joc.** *Micul recitator*
   Recitați poezia și organizați un concurs cu juriu pentru a decide cea mai bună interpretare.
5. Observă modelul. Transformă și tu!

să îl vadă →	să-l vadă	să îl prindă →	nu ai →
nu are →	n-are	să îl cheme →	nu am →

6. Găsește, în poezie, perechi de cuvinte care rimează.
   Exemplu: *iasă – calcaroasă*.
7. **Portofoliu.** Desenează melcul din poezia citită și dă-i un nume. Include lucrarea ta în portofoliu.

RECAPITULARE

1. Broscuțele în lac

Ajută broscuțele să sară în lac, alegând pronumele personale după numărul lor.

numărul singular **numărul plural**

2. În vacanță

Numește trei personaje din textele citite în această unitate de învățare și alege pentru fiecare câte un loc de vacanță. Scrie în caiet două-trei enunțuri pentru fiecare alegere.

3. Cuvinte încurcate

Observă fluturașul alăturat și aranjează cuvintele. Scrie textul pe caiet și însoțește-l de un desen.

Verifică dacă ai respectat cerințele.

1.	Am scris titlul activității.	da/nu
2.	Am reconstituit mesajul.	da/nu
3.	Am notat organizatorii.	da/nu

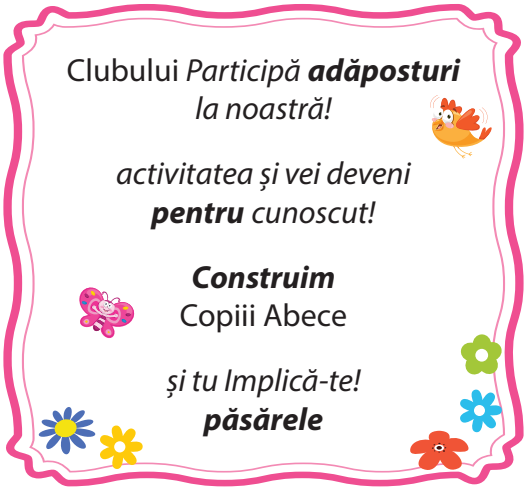

4. Ciorchinele

Realizează un ciorchine în care să introduci însușiri potrivite pentru pictorul din textul „Buburuza fără buline”, de Claudia Groza.

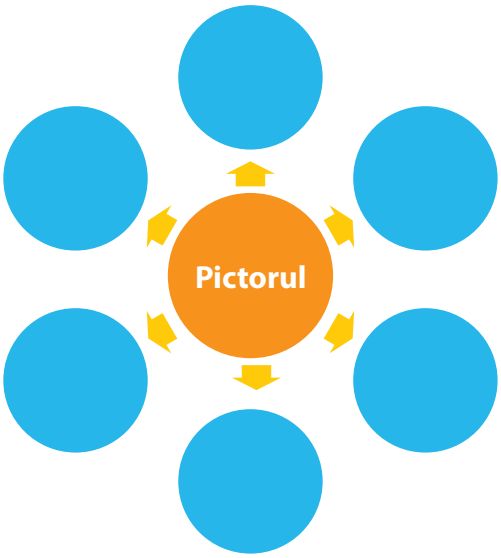

Să fim creativi!

5. Scrie un text care să înceapă astfel:

Printre razele sclipitoare se zări un fluturaș prețios, ale cărui aripi loviră din greșeală bulinele delicate ale buburuzei...

EVALUARE

- **Citește textul cu atenție și răspunde cerințelor.**

Împărăția animalelor

autor ***

În acea seară, nimeni nu ar fi bănuit că împărăția animalelor este în pericol. Nici bufnița înțeleaptă, care pândea noapte de noapte întreg ținutul, nu a putut să vadă pericolul. Printre crengile încărcate de verdele crud nu puteai observa că focul avea să se apropie cu flăcările sale roșii.

Doar melcul înțelept, târându-se încet, a văzut în spatele său cum toate animalele pădurii încercau din răsputeri să își părăsească locurile natale, plecând spre alte zări. El și hărnicuța albinuță, colindătoarea neobosită, au stat la sfat:

— Să fim noi nevoiți să părăsim pădurea... Acest lucru nu s-a mai întâmplat niciodată.

— Eu am știut că nu va mai dura mult până când oamenii ne vor distruge, spuse albina.

— Ei sunt responsabili pentru multe necazuri prin care voi ați trecut, completă melcul. Și voi, și noi suntem nevoiți să ducem o viață tristă.

Nici nu apucă să spună mai multe, că focul...

1. Răspunde la întrebări:
   a) Unde și când se petrece întâmplarea?
   b) Care sunt personajele?
   c) De ce erau animalele nevoite să plece?
2. Identifică pronumele personale din enunțurile subliniate. Scrie numărul fiecăruia.
3. Transcrie doar enunțurile adevărate.
   a) Fluturașul are rolul de a informa, de a promova o activitate.
   b) *Ea, ei, ele, el* sunt pronume personale la numărul singular.
   c) Fluturașul are dimensiunea unui plic.
   d) Înainte de a realiza un proiect tematic e nevoie să cauți informații.
4. Continuă șirul întâmplărilor prin care trec animalele din fragmentul citit cu încă 5-6 enunțuri. Găsește o soluție pentru problema lor.

Descriptori de performanță

	Suficient	Bine	Foarte bine
1.	Un răspuns corect	Două răspunsuri corecte	Trei răspunsuri corecte
2.	Un pronume și un număr corect	Două pronume și două numere corecte	Trei pronume și trei numere corecte
3.	Un enunț transcris corect	Două enunțuri transcrise corect	Trei enunțuri transcrise corect
4.	• Un enunț complet • Nu găsesc soluția • Patru-cinci greșeli de scriere și de punctuație	• Trei-patru enunțuri complete • Găsesc soluția • Trei-patru greșeli de scriere și de punctuație	• Cinci-șase enunțuri complete • Găsesc soluția • Una-două greșeli de scriere și de punctuație

EXERSĂM, NE DEZVOLTĂM ȘI PRIN JOC RECUPERĂM

- **Citește textul cu atenție și răspunde cerințelor.**

Pe la începutul primăverii anului următor, Miriapodul și-a revăzut grădina de la țară. Mergea șchiopătând cu vreo zece picioare și mai avea puțin până să-și dea duhul de osteneală. În căsuța sa locuiau deja Furnicile Roșii, cămara era devastată, așa că și-a adunat ultimele puteri ca să le alunge. Apoi, i-a căutat pe prietenii săi, nerăbdător să le povestească despre prăvălia cu pantofi de la oraș. Nu i-a găsit.

— Au plecat! i-a comunicat sec o **rădașcă** bătrână. Melcul locuiește acum în parcul din centrul orașului, iar Omida s-a transformat demult în fluture.

(*Un miriapod hoinar*, Adina Popescu)

Vocabular în imagini

rădașcă:

1. Identifică pronumele personale.
   a) *rădașcă, omida, nerăbdător, ei, noi*;
   b) *melc, eu, tu, roșii, voi*.
2. Citește fluturașul și exprimă-ți părerea cu privire la realizarea lui.

- În formularea părerii tale vei respecta următoarele cerințe:
  – identificarea componentelor fluturașului;
  – claritatea mesajului transmis;
  – existența unei ilustrații.

- Modifică informațiile din fluturaș, astfel încât acesta să promoveze un club al cititorilor de enciclopedii.

Lucrați în perechi!

3. Desenați un copac pe ale cărui ramuri să existe cuvinte-cheie descoperite în textele din această unitate de învățare. Consultați-vă cu colegul partener.

Unitatea tematică 8

REGATUL PRIMĂVERII

Haideți să vizităm Primăvara în al său regat, unde totul renaște și e minunat! Vom asculta, fără nicio scuză, legende despre rândunică și buburuză.

Să aducă fiecare câte o floare frumoasă, să punem lângă ouă, la Paști, pe masă. Vin păsările în stol, noi ne mirăm de umbra lor și într-un glas, cu voioșie, să recităm o poezie!

***Ai văzut, tu, Primăvara?*, de Elia David**
Verbul
Numărul verbului
E-mailul
***Legenda rândunicii* (Poveste populară)**
Lecturăm, comunicăm
Recapitulare
Evaluare
Exersăm, ne dezvoltăm și prin joc recuperăm
Texte-suport: *La Paști*, de George Topîrceanu; *Arpagic*, de Ana Blandiana; *Legenda buburuzei*, după Eugen Jianu.

Competențe specifice: 1.1; 1.2; 1.3; 2.3; 2.4; 3.1; 3.3; 3.4; 3.5; 4.1; 4.2; 4.5.

Ai văzut, tu, Primăvara?

de Elia David

Ai văzut, tu, Primăvara
Cum apare, ca-ntr-o **taină**?
Unii spun că vine seara,
Cu flori multe-ascunse-n haină…
……

Ghiocelul vrea în **crâng**,
Sau la margine de drum,
Când căsuțele se strâng
Una-n alta și scot fum…

Toporașii, pe oriunde
E rost și de-o buturugă,
Mai puțin în sobă, unde
Basme **vreascurile-ndrugă**…

Mai încolo, vrea zambila,
Lângă școala din oraș,
Cu rochița ei, copila,
Toată numai volănaș…

O narcisă **mlădioasă**,
Într-o curte, vrea, la soare,
Lumea bună s-o miroasă,
Galbenă, de cum răsare…

Numai florile plăpânde
Sus în pomi, stau, prin livadă,
C-au petale scuturânde
Precum fulgii de zăpadă…

Vocabular

taină: mister, enigmă;
crâng: pădure tânără sau mică;
vreascuri: crengi subțiri, uscate;
a îndruga: a vorbi mult;
mlădioasă: care se îndoaie ușor, flexibilă, elastică.

Să înțelegem textul!

1. Răspunde la întrebări.
   a) Când vine Primăvara?
   b) Ce flori de primăvară apar în poezie?
   c) Ce flori vor să fie cât mai aproape de oameni?
   d) Cu ce sunt comparate florile din livadă?

2. Transcrie și completează în caietul tău enunțurile:
   a) Primăvara aduce florile ascunse în _____ .
   b) Toporașii nu vor în _____ .
   c) Zambila are o rochiță cu _____ .
   d) Narcisa vrea să stea la _____ .

Știai că...

- Ghioceii, gingașele plante supranumite „vestitorii primăverii", sunt foarte diferiți unii de alții? De fapt, cu toate că nouă ne par toți la fel, în lume există peste o sută de specii.
- Deși au un aspect fragil, micile flori știu să se apere foarte bine? Bulbii lor sunt otrăvitori, motiv pentru care niciun rozător nu se încumetă să îi mănânce.

Să exersăm!

3. Găsește cuvinte:
   a) cu sens asemănător pentru: *se strâng, răsare, basme, pomi*;
   b) cu sens opus pentru: *încolo, puțin, plăpânde, stau*.

4. Alcătuiește familia de cuvinte al lui *copil* și *floare*: *frunză – frunzuliță, frunzar, înfrunzit, a înfrunzi, neînfrunzit*.

5. Scrie enunțuri în care cuvântul subliniat să aibă alte sensuri decât cel din text.

6. **Cufărul cu ortograme**
   a) Alege varianta corectă și transcrie enunțul.
   Pentru *ai/a-i* spune corect răspunsurile, *ai/a-i* învățat foarte mult.
   b) Formulează câte un enunț în care cuvintele *numai* și *oriunde* să fie scrise diferit.

7. Cuvântul *haină* îl poți scrie la fel, dar îl pronunți diferit, având alte înțelesuri.
   - Eu am o *haină* călduroasă. (obiect de îmbrăcăminte)
   - Mă voi feri de această femeie *haină*. (rea)

   Alcătuiește câte două enunțuri cu sensurile diferite ale cuvintelor: *umbrele*, *veselă* și *zări*.

Să fim creativi!

8. **Joc de rol în perechi.** *De-a florăreasa*
   În fiecare pereche vor fi o florăreasă și un cumpărător. Acesta trebuie să descrie floarea pe care ar dori să o achiziționeze, iar florăreasa să o ghicească sau să vină cu o altă ofertă, fiind convinsă că altă floare se potrivește clientului.

VERBUL

Să descoperim!

1. Citește cu atenție propozițiile și rezolvă cerințele.
   - *Ghiocelul dansează în crâng.*
     Cuvântul subliniat exprimă: **a)** acțiunea; **b)** starea; **c)** existența.
   - *Toporașii sunt pe oriunde.*
     Cuvântul subliniat exprimă: **a)** acțiunea; **b)** starea; **c)** existența.
   - *Florile plăpânde așteaptă în livadă.*
     Cuvântul subliniat exprimă: **a)** acțiunea; **b)** starea; **c)** existența.

Să aplicăm!

2. Alege dintre următoarele cuvinte doar verbele: *înflorește, sosește, roșia, este, mâncare, plouă, se bucură, floare, doarme, cântă, frumos*.

3. Asociază seriile verbelor cu ceea ce exprimă.

A. *stă, șade, tace, așteaptă*	**1.** acțiunea;
B. *este, suntem, vor exista, se află*	**2.** starea;
C. *vorbește, se plimbă, scrie, pictează*	**3.** lucruri;
	4. existența.

4. Transcrie propozițiile următoare și completează-le cu verbele potrivite.
   a) Păsările călătoare _____ din țările calde.
   b) Ursul somnoros _____ din bârlog.
   c) Buburuzele vesele _____ la soare.
   d) Iarba _____ verde ca un smarald.

Să reținem!

- Partea de vorbire care exprimă acțiunea, starea sau existența ființelor, a lucrurilor, a fenomenelor naturii se numește **verb**.

Să exersăm!

5. Transcrie textul și subliniază verbele.
   Alături de Fram se afla o platformă învelită cu postav alb. Acolo urca el. Ridica greutățile. Făcea echilibristică într-o prăjină. Prindea în gură portocale aruncate de public.
   (*Fram, ursul polar*, după Cezar Petrescu)

6. Transformă în verbe, după model, următoarele substantive și adjective: *zâmbet, copil, cântec, trist, frumos, verde, galbenă, seară*.
   Exemple: *copil – a copilări; frumos – a înfrumuseța.*

Lucrați în perechi!

7. Unele cuvinte pot fi și substantive, și verbe. Alcătuiți enunțuri în care cuvintele: mătură și poartă să fie, pe rând, părțile de vorbire menționate.
   Exemplu: Punem *sare* pe ou. (substantiv)/ El *sare* în piscină. (verb)

NUMĂRUL VERBULUI

Să descoperim!

1. Citește propozițiile de mai jos. Ce ai observat?

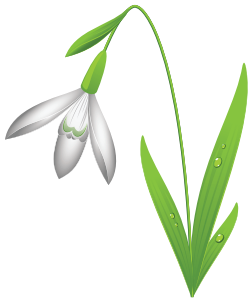

Ghiocelul **a înflorit.**

Ghioceii **au înflorit.**

Să reținem!

- Verbul poate avea două **numere**:
  – **singular** (exemple: *scrii, știu, este*);
  – **plural** (exemple: *scrieți, știm, sunt*).

Să aplicăm!

2. Grupează după număr (singular/plural), pe două coloane, verbele: *vreau, au cântat, strălucește, întrebau, pornim, rămâi, va ajunge, spuneți*.

3. Găsește intrusul din fiecare șir:
   a) *privește, citești, voi vorbi, credeau, striga, ai răspuns*;
   b) *coborați, plecăm, vor uda, dansau, deschizi, luăm*.

Să exersăm!

4. Transcrie propozițiile, schimbând numărul verbelor.
   - Admir copacii înfloriți.
   - Copiii se vor juca în parcul înverzit.
   - Rândunica și-a refăcut cuibul.
   - Voi pictați frumusețea naturii.

5. Descoperă perechea nepotrivită, justificându-ți alegerea:
   a) *transform – transformăm*;
   b) *a văzut – au văzut*;
   c) *se pregătește – se pregătesc*;
   d) *cânți – cântă*.

6. Formulează câte un enunț, folosind:
   a) verbul *a ajunge*, la numărul singular;
   b) verbul *a căuta*, la numărul plural.

Lucrați în echipe!

7. Alcătuiți propoziții în care verbul *a face* să aibă înțelesuri diferite. Câștigă echipa care găsește cele mai multe sensuri.

E-MAILUL

Să descoperim!

1. Privește cu atenție ceea ce este scris în imaginea de mai jos.
Răspunde la întrebări.

a) Cine este expeditorul acestei invitații?
b) Cine este destinatarul invitației?
c) Care este formula de adresare?
d) De ce nu se trimite invitația prin poștă?

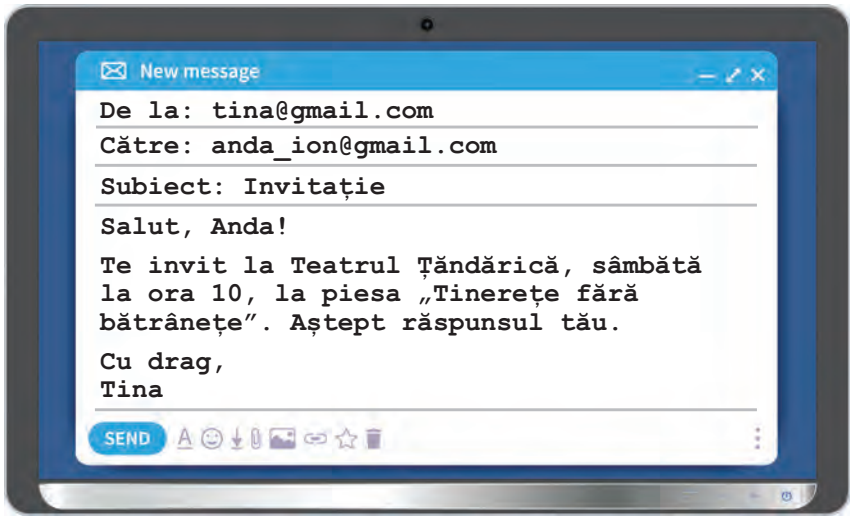

Să aplicăm!

2. Apreciază cu adevărat (**A**) sau fals (**F**) următoarele afirmații:

a) Mesajul e-mailului trebuie să fie clar. ☐
b) E-mailul nu trebuie să conțină semnătura. ☐
c) Pentru e-mail este nevoie de plic. ☐
d) E-mailul se poate trimite și de pe telefon. ☐
e) E-mailul nu ajunge repede la destinatar. ☐

3. Transcrie, utilizând cuvintele din paranteză pe spațiile libere.
Un mod rapid de a trimite sau de a primi _____ este e-mailul. Acesta trebuie să conțină: _____, _____, _____ și _____. El se trimite prin poșta _____.

(electronică, expeditorul, informații, un cadou, destinatarul, mesajul, subiectul)

4. Compune textul unui e-mail adresat verișorului/verișoarei tale, prin care îi reamintești de întâlnirea de la sfârșitul săptămânii.

Lucrați în echipe!

5. Imaginați-vă o lume fără calculatoare, tablete sau telefoane mobile. Care credeți că ar fi noile voastre preocupări din timpul liber? Argumentați răspunsurile.

Să reținem!

- **E-mailul** este un mesaj scris, trimis prin poșta electronică. Este o modalitate rapidă de transmitere a informațiilor cu ajutorul computerului, al tabletei sau al telefonului mobil.

Legenda rândunicii

(Poveste populară)

Au fost odată o babă și un moșneag care nu aveau copii. Ei doreau din tot sufletul să aibă unul măcar. Pentru aceasta, au început a se ruga, dar parcă totul era în zadar.

Într-o zi, baba s-a hotărât să ia un copil de la o femeie săracă din sat care avea mai mulți. Dar această femeie nu a vrut să îi dea niciunul, căci își iubea foarte mult copiii.

Într-o noapte însă, moșneagul visă că i-a spus cineva să se ducă pe drumul satului și ce va găsi mai întâi, să ia să crească, ca pe copilul său. Cum se sculă a doua zi, moșneagul se duse pe drumul satului și găsi o nucă. Căutând și negăsind altceva, luă să crească nuca.

Într-o duminică, baba s-a dus cu moșneagul la biserică și a lăsat nedereticat în casă, căci se sculase târziu. Când au venit, mare le-a fost mirarea pentru că au găsit aranjat totul. Nu știau ce să creadă, dar se gândiră că poate tot ei au făcut și au uitat. A doua duminică au pățit tot așa. Dar, a treia duminică, ei s-au întors foarte repede acasă. Uitându-se pe fereastră, au văzut nuca deschisă, iar o fată foarte frumoasă **deretica** în casă. Moșneagul a ascuns cojile de nucă, rugând-o pe fată să rămână cu ei.

O păzeau ca pe ochii din cap, căci era foarte frumoasă și le era tare dragă. Din cauză că flăcăii din sat începuseră să se învârtească împrejurul casei lui, moșneagul a ridicat un gard foarte înalt, ca să nu poată privi nimeni înăuntru.

Într-o seară, când bătrânii stăteau afară și se uitau la stele, fata le-a spus povestea ei: ea era fiica Soarelui și se căsătorise cu Luceafărul. Pentru că acesta era plecat tot timpul de acasă, ea fugise înapoi la Soare, dar Luceafărul o găsise. Atunci fugise pe pământ, prefăcându-se în nuca găsită de moșneag.

Luceafărul o văzu și se porni imediat după ea, transformat într-un tânăr. Când ajunse în satul ei, dădu o masă mare și spuse că fiecare părinte care va veni cu fata va mânca gratuit. Făcu și un leagăn din lemn și chemă pe fiice să se suie în el.

Bătrânii se duseseră și ei cu fata lor, pe care o chema Rândunica, iar aceasta urcă în leagăn.

Luceafărul dădu drumul leagănului și se înălță cu Rândunica. Ea îl rugă să o lase să își arunce rochia pe pământ, ca amintire bătrânilor. El **se învoi**, dar, ca să nu scape, o legă la gât cu un **brâu** roșu, însă Rândunica **se smuci** și căzu.

Rochia ei se prefăcu în frumoasele floricele ale rochiței-rândunicii, iar ea – în rândunică. De atunci, își face cuibul lângă casa oamenilor și e roșie la gât, din cauză că a fost legată cu brâul roșu al Luceafărului.

Vocabular

a deretica: a face ordine și curățenie prin casă;
a se învoi: a ajunge la o înțelegere, a cădea de acord;
brâu: cingătoare lată, din lână colorată sau piele, în portul popular țărănesc;
a se smuci: a trage brusc și cu putere pentru a se deplasa din locul unde se află.

Să înțelegem textul!

1. Răspunde la întrebări.
   a) De ce nu a vrut femeia să-i dea un copil babei?
   b) Ce a găsit moșul pe drum?
   c) De ce a ridicat moșneagul un gard înalt?
   d) Cine era tatăl fetei din nucă? Dar soțul ei?
   e) În ce s-a prefăcut rochia Rândunicii?
2. Scrie ideea principală a fiecărui fragment.
3. Povestește în scris fragmentul care ți-a plăcut cel mai mult.
4. Transcrie enunțurile, completând spațiile libere.

   La început, personajul principal trăia într-o _____, apoi, preschimbată în fată, locuia în casa _____ iar în final, s-a transformat într-o _____ .

Să exersăm!

5. Găsește în primele patru fragmente cuvinte:
   a) cu sens asemănător pentru: *s-a decis, se trezi, uimirea, să se rotească*;
   b) cu sens opus pentru: *devreme, alungă, bogată, va pierde, devreme, înăuntru*.

Știai că...

- Rândunica este numită pasărea libertății, dar și vestitoarea primăverii?
- Rândunica poate zbura cu peste 160 km pe oră?
- Puii de rândunică mănâncă de 400 de ori pe zi?
- În Estonia, din 1960, rândunica este considerată simbol național, așa cum la americani este vulturul?

6. Alcătuiește enunțuri cu verbele explicate la vocabular.
7. Scrie enunțuri în care cuvintele *a se învoi* și *brâu* să aibă alte sensuri decât cele din text.
8. **Cufărul cu ortograme**
   Alege varianta corectă și transcrie enunțul.
   Iar/I-ar trebui mult timp să reînvețe această poezie și cred că *iar/i-ar* ar uita-o.
9. Formulează câte un enunț în care cuvintele *odată* și *cineva* să fie scrise diferit.

Să fim creativi!

10. Explică expresia *o păzeau ca pe ochii din cap*.
11. **Portofoliu.** Scrie expresii care conțin cuvântul *ochi*. Citește-le colegilor. Notează și alte expresii găsite de ceilalți colegi, pe care să le adaugi la portofoliu.

Lucrați în echipe!

12. Găsiți un alt final acestei legende. Redați-l și printr-un desen.

LECTURĂM, COMUNICĂM

LA PAȘTI

de George Topîrceanu

Astăzi, în sufragerie,
Dormitau pe-o farfurie,
Necăjite și mânjite,
Zece ouă înroșite.
Un ou alb, abia ouat,
Cu mirare le-a-ntrebat:
— Ce vă este, frățioare,
Ce vă doare?
Nu vă ninge, nu vă plouă,
Stați gătite-n haină nouă,
Parcă, Dumnezeu mă ierte,
N-ați fi ouă...
— Suntem fierte!
Zise-un ou rotund și **fraise**
Lângă **pasca** cu orez.

Și schimbându-și brusc **alura**,
Toate-au început cu gura:
— Pân-la urmă tot nu scap!
— Ne gătește de **paradă**.
— Ne ciocnește cap în cap
Și ne zvârle coaja-n stradă.
— Ce rușine!
— Ce dezastru!
— Preferam să fiu omlet'.
— Eu, de m-ar fi dat la cloșcă,
Aș fi scos un pui albastru.
— Și eu unul violet.
— Eu, mai bine-ar fi să tac:
Așa galben sunt, că-mi vine
Să-mi închipui că pe mine
M-a ouat un cozonac!...

1. Răspunde la întrebări.
   a) În ce încăpere se aflau ouăle?
   b) Cum erau ele?
   c) Ce culori aveau acestea?
   d) Unde erau azvârlite cojile?
2. Scrie și tu alte întrebări legate de conținutul poeziei.
3. Găsește motivele pentru care ouăle erau supărate.
4. Ce preparate culinare întâlnești în poezie? Alcătuiește enunțuri cu acestea.

Vocabular

fraise: de culoarea fragilor;
pască: preparat alimentar dulce, din aluat de cozonac, umplut cu brânză sau cu smântână;
alură: înfățișare;
paradă: festivitate militară la care defilează trupele.

Lucrați în echipe!

5. Completați cadranele.

Ce simțiți citind poezia?	Care este culoarea voastră preferată pentru ouăle de Paști?
Ce obiceiuri de Paști cunoașteți?	Desenați ouă de Paști!

RECAPITULARE

ARPAGIC

de Ana Blandiana

Într-o zi pe când lucram
În grădină, pe sub geam,
Îngrijind un trandafir,
Văd că intră-un musafir:
Era mic c-abia-l vedeai,
Dar cu mustăți **ditamai**;
Încăpea printre **uluci**,
Dar avea blănița-n dungi;
Și-ntr-un capăt, dintr-o dungă
Îi creștea o coadă lungă;
Era numai cât o floare,
Dar avea patru picioare;
Ochii-albaștri îi clipeau
Și știa să zică „miau”.

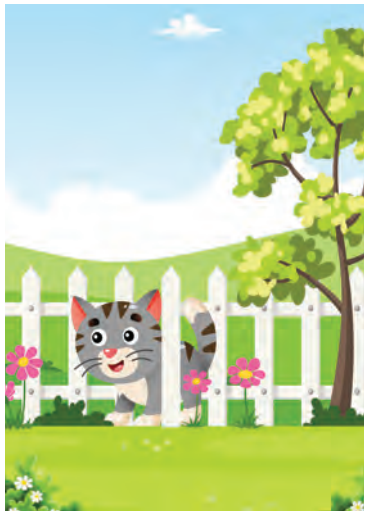

Ba să vezi și să te bucuri –
Sărea-n aer după fluturi.
Și știa chiar să se joace
Cu câteva **ghemotoace**.
Oare, ce-ați fi făcut voi
Cu-acest musafir de soi?
Eu, oaspetele important,
L-am tratat cu lapte cald;
Ca să-l conving să rămână,
I-am dat și-un pic de smântână;
Și, pentru că era mic,
L-am botezat Arpagic.

Vocabular

ditamai: mari;
ulucă: scândură groasă întrebuințată mai ales la garduri;
ghemotoc: obiect mototolit în formă de ghem.

Să înțelegem textul!

1. Răspunde la întrebări.
   a) Ce îngrijea scriitoarea în grădină?
   b) Cine era musafirul?
   c) Cu ce îl hrănește pe musafir?
   d) Ce nume îi pune?

2. Transcrie pe caiet enunțul următor, completând spațiile libere.
   Arpagic era un musafir _____, cu mustăți _____, cu blănița în _____ și o coadă _____ . Avea patru _____, ochii _____ și știa să zică _____ .

Să exersăm!

3. Găsește în poezie o pereche de cuvinte cu același înțeles.

4. Transcrie textul următor, apoi identifică verbele. Precizează numărul lor.
   O păzeau ca pe ochii din cap, căci era foarte frumoasă. Din cauză că flăcăii din sat începură să se învârtească împrejurul casei lui, moșneagul a ridicat un gard foarte înalt.
   (*Legenda rândunicii*, poveste populară)

5. Alcătuiește familia de cuvinte pentru *grădină*, incluzând și un verb.

6. Transformă următoarele cuvinte în verbe: *lungă, floare, ochi, cald*.

Lucrați în perechi!

7. **Cvintetul.** Fiecare pereche de elevi va realiza câte un **cvintet** (poezie cu cinci versuri), pornind de la **titlul** poeziei.

EVALUARE

- **Citește textul și rezolvă cerințele.**

Au ieșit ghioceii albi, brândușele galbene și toporașii albaștri. Albinele își **deretică** stupul. Mieii **zburdă** pe pajiște. În ogradă, găinile scurmă și cotcodăcesc.

Mângâiată de soare, buburuza cea mică și roșie a ieșit și ea din crăpăturile scoarței copacului, unde a stat pitită până atunci.

Și-a desfăcut larg aripile și s-a lăsat purtată de vânt. A ajuns pe prispa unei case, iar de acolo, pe mâna unui copil care se juca.

— Bunicule, s-a bucurat copilul, uite o buburuză! Ce gâză micuță și drăgălașă, i-o fi frig… Dar de acuma, gata! Nu te mai **necăji**, buburuzo! Am să te încălzesc eu!

Și copilul a ridicat încetișor mâna către soare și-a mângâiat cu drag stropul roșu care îi înflorea palma. Apoi a suflat încetișor asupră-i.

— Hai, du-te, buburuzo! Încălzește-te la soare!

S-a bucurat buburuza. A înțeles că, mică și neînsemnată cum e, are și ea un rost pe lumea asta. E cea dintâi gâză care vestește primăvara.

E, cum s-ar zice, o vestitoare curajoasă!

(*Legenda buburuzei*, după Eugen Jianu)

1. Realizează corespondențe între cuvintele scrise pe cele două rânduri, așa cum apar în textul de mai sus.

ghiocei | brândușe | buburuză | toporași | albinele | roșie

albaștri | albi | galbene | zburdă | deretică

2. Alcătuiește trei întrebări pe baza textului, folosind cuvintele: *cine, unde, cum*.

3. Găsește cuvinte cu același înțeles pentru: *a deretica, a zburda* și *a se necăji*.

4. Transcrie propozițiile, schimbând numărul verbelor.
   a) Ghiocelul vestește primăvara.
   b) Rândunelele se vor întoarce la cuiburile lor.
   c) Pisoiul este foarte jucăuș.

5. Scrie cele trei elemente care lipsesc din e-mailul alăturat.

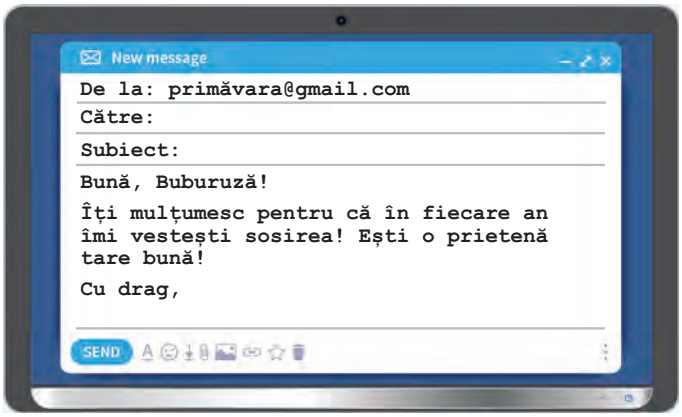

Descriptori de performanță

	Suficient	Bine	Foarte bine
1.	Două răspunsuri corecte	Patru răspunsuri corecte	Șase răspunsuri corecte
2.	O întrebare corectă	Două întrebări corecte	Trei întrebări corecte
3.	Un răspuns corect	Două răspunsuri corecte	Trei răspunsuri corecte
4.	O propoziție corectă	Două propoziții corecte	Trei propoziții corecte
5.	Un element	Două elemente	Trei elemente

EXERSĂM, NE DEZVOLTĂM ȘI PRIN JOC RECUPERĂM

1. Completează proverbele cu verbe potrivite.
- Bine _____, bine _____ .
- Vorba dulce mult _____ .
- Cu o floare _____ primăvară.
- Graba _____ treaba.

2. Scrie numărul următoarelor verbe: *aveam, a dojenit, făceau, vine, urci, aștern, începeți*.
Ce poți spune despre numărul verbului *aveam*? Găsește și tu alte două exemple.

3. Schimbă numărul substantivelor din propozițiile de mai jos.
- Câinele latră la pisica de pe gard.
- Copiii se vor plimba cu bicicletele pe alei.
- Creionului i s-a tocit vârful.
- Nepoții i-au povestit bunicii despre jucăriile lor.

Lucrați în echipe!

4. **Proiect.** *Primăvara*
Elevii se vor împărți în patru grupe. Fiecare grupă va avea o sarcină diferită, primită în urma unei trageri la sorți.
A. Fișă cu expresii deosebite despre primăvară.
B. Ghicitori despre primăvară.
C. Schimbările survenite în natură și în viața oamenilor, odată cu sosirea acestui anotimp.
D. O scurtă descriere a fiecărei sărbători din acest anotimp.

Lucrați în perechi!

5. Găsiți în grilă verbele ascunse pe orizontală. Scrieți-le în ordine, unul sub altul. Folosind litera inițială a fiecărui verb, obțineți un cuvânt cu care veți putea continua călătoria prin Labirintul cunoașterii.

B	P	L	E	A	C	A
J	K	R	A	D	E	P
I	U	B	E	S	T	E
A	B	D	E	S	T	E
L	T	U	N	D	E	M
E	F	E	C	T	U	A
N	U	M	E	S	T	I
J	I	E	R	T	A	U
E	G	A	L	A	M	P

Unitatea tematică 9

ÎN NUMELE PRIETENIEI

Prin roua dimineții continuăm a noastră călătorie. Prieteni dragi întâlnim, ca și amicul Ilie. Nici Marley nu se lasă mai prejos, este un cățeluș tare haios. El poate dormi liniștit, doar lângă stăpânul său iubit.

Să ai prieteni e un mare dar, să fii prieten e un mare har!

***Roua dimineții și prietenii săi*, după Claudia Groza**
Cum adresăm o rugăminte sau o cerere?
***Bunul meu amic, Ilie*, după Aurora Ionescu**

Lecturăm, comunicăm
Recapitulare
Evaluare
Exersăm, ne dezvoltăm și prin joc recuperăm
Texte-suport: *Eu și Marley*, după John Grogan.

Competențe specifice: 1.4; 2.3; 2.4; 2.5; 3.1; 3.2; 3.3; 4.1; 4.5.

Roua dimineții și prietenii săi

după Claudia Groza

Vocabular

bocceluță: pachețel plin cu obiecte mărunte, puse într-o pânză ale cărei capete se leagă cruciș;
talisman: obiect care aduce noroc;
a cădea în mreje: a cădea în capcană;
a scânci: a plânge înăbușit.

Dimineața de vară se anunța emoționantă. Frunzele foșneau cu o bucurie aparte. Păsările își făceau baie în roua argintie, ce acoperea firele de iarbă, strălucind în razele ghidușe ale soarelui. Fluturii își întindeau aripile pentru a se încălzi și a porni în călătorii spre florile de pe pajiște. Agitația creștea în zona lanului de maci. Șoricei, o pisicuță și un roi de albine se roteau în jurul unei **bocceluțe** multicolore. Sunetele ciudate și mișcări repetate ale pachetului aflat între tulpinile mlădioase ale grâului au făcut ca animalele să se ascundă care încotro. Când picioruțe mici, grăsune și pufoase au ieșit la iveală dintre scutecele colorate, pisicuța s-a apropiat. Ea mai văzuse pui de om prin gospodăriile din satul aflat în apropiere.

Albinele au început să danseze și să cheme ajutoare. Regina lor a sosit îndată.

— Ce s-a întâmplat?

— O copilă-bebeluș în lanul cu grâu, printre maci, are nevoie de ajutor! au rostit în cor albinele.

— Off… micuța! Are nevoie de cineva să o crească și să o protejeze. O anunț pe prietena mea, Zâna-Norilor.

Zburând iute ca gândul spre înaltul cerului acoperit cu bucăți mici de vată de zahăr, a zărit-o într-un nor mic și lăptos pe prietena sa.

— Hei! O copilă este în pericol! Are nevoie de tine! Cobori în zona lanului de maci? […]

Zâna-Norilor și-a luat mantia argintie, cu margini brodate și a pornit spre locul indicat.

— Copilă firavă și norocoasă! Bine că nu te-au mâncat animalele!

Zâna-Norilor i-a schimbat scutecul micuței și i-a pus la gât un **talisman** în formă de picătură.

— Te vei numi Roua dimineții! a murmurat Zâna.

Micuța a zâmbit și a gângurit, apoi **a căzut în mrejele** somnului, mângâiată de razele soarelui și gâdilată de adierea unui vânt blând. Zâna a așezat-o într-o scorbură și a rugat animalele să aibă grijă de ea, să o protejeze. […]

Gâzele se roteau în jurul fetiței și observau dacă avea nevoie de ceva. Dacă micuța **scâncea,** ele căutau rapid rezolvare. Fie aduceau apă din râu, fie o așezau în scorbură sau o duceau într-un loc însorit, fie chemau păsările pentru a-i cânta ceva calm, vesel și melodios.

Roua dimineții creștea ca din apă! Era un vlăstar sprinten și frumos! Ochii îi sclipeau ca două stele în întunericul nopții.

— Vă mulțumesc din suflet pentru ajutor! Vă ador! […]

— Trebuie să îi facem o rochiță elegantă din petale de flori! șopti un fluture.

— O idee minunată! au exclamat libelulele.

Fluturii au adunat petale de culori și forme diferite. Libelulele au creat modele de rochițe, iar albinele, cu acele și măiestria lor, au țesut rochii demne de un catalog de modă. Roua dimineții era în culmea fericirii. Râdea și se învârtea, de erau amețite toate gâzele.

— Prietenele mele mă vor admira! De-abia aștept să le arăt noile mele rochițe!

Să înțelegem textul!

1. Citește enunțurile care arată:
   - cum se anunța dimineața aceea de vară;
   - ce făceau păsările;
   - cum a protejat-o Zâna-Norilor pe micuță.

2. Identifică expresii frumoase în primul fragment al textului. Transcrie-le pe caiet.

3. **Lucrați în perechi.** Interpretați rolurile personajelor din ultimul fragment al textului, ținând cont de sentimentele transmise de acestea.

4. Alege învățătura textului.
   a) Prietenul la nevoie se cunoaște.
   b) Bine faci, bine găsești.
   c) Cu o floare nu se face primăvară.

Știai că...

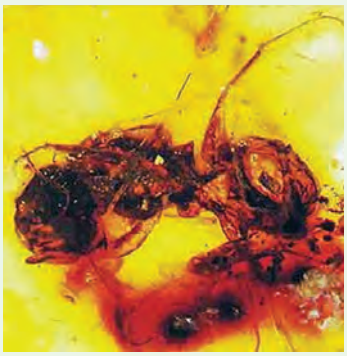

- Cea mai „bătrână” albină din lume are 100 de milioane de ani? Stă conservată într-o bucată de chihlimbar și a fost descoperită în Myanmar?

Să exersăm!

5. Realizează harta textului.

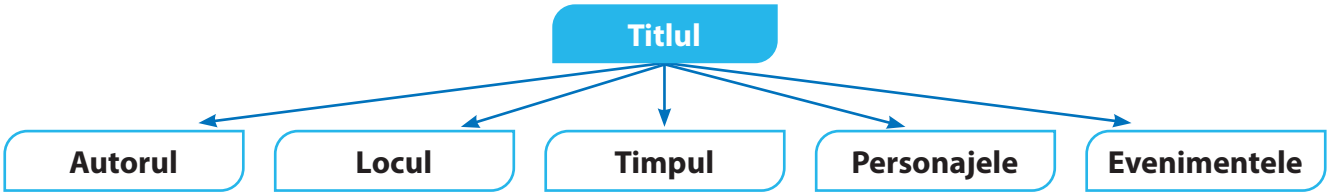

6. Povestește în scris fragmentul care ți-a plăcut cel mai mult.

7. Scrie cuvinte cu sens asemănător pentru cele notate pe cartonașele albinuțelor.

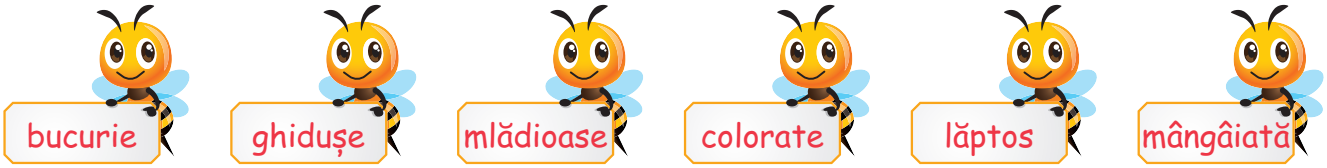

8. **Cufărul cu ortograme**

Observă scrierea cuvintelor subliniate.

Primăvara chema păsările pentru a-i (a îi) cânta ceva duios.
— Am vrut să spun că ai (a avea) o voce minunată.

Alcătuiește câte două enunțuri folosind cuvintele subliniate.

Să fim creativi!

9. Imaginează-ți ce ar putea exista în bocceluță. Atribuie câte o însușire fiecărui substantiv găsit de tine. Completează portofoliul cu un desen care să redea bocceluța și obiectele din ea.

Lucrați în echipe!

10. Imaginați-vă că Roua dimineții și Zâna-Norilor călătoresc pe Tărâmul-Prieteniei. Scrieți un text și realizați un desen cu cele două personaje.

FIȘA DE OBSERVARE SISTEMATICĂ A ACTIVITĂȚII:

Ați prezentat întâmplările prin care trec cele două personaje.	DA NU
Ați așezat corect în pagină și ați respectat alineatele.	DA NU
Ați evitat greșelile de ortografie și ați folosit semnele de punctuație corespunzătoare.	DA NU
Ați colaborat cu membrii echipei voastre.	DA NU

CUM ADRESĂM O RUGĂMINTE SAU O CERERE?

Să descoperim!

1. Observă imaginea alăturată.
2. Răspunde la întrebări.
   a) Cine vorbește?
   b) Cu cine vorbește?
   c) Cum i se adresează copilul?

CE DORESC SĂ AFLU?	AM AFLAT CĂ...	
Ce formule de salut folosesc?	„— Bună!” „— Sărut mâna, mamă!”	„— Bună ziua!” „— Bună dimineața!”
Cum formulez o rugăminte?	„Te rog!”	„Vă rog!”
Cum formulez o cerere sau cum solicit o informație?	„Îmi permiți?”, „Aș dori...”, „Aș vrea...”, „Ai putea să...?”	„Îmi permiteți?”, „Ați putea să...”, „Fiți amabil...”

Să aplicăm!

3. Ordonează cuvintele și scrie enunțurile reconstituite în caietul tău. Folosește semnele de punctuație potrivite.

a) recomanda despre îmi carte apicultori puteți o

b) însoțești vrei artiștilor clubul mă la să

Să fim creativi!

4. Include unul dintre enunțurile găsite la exercițiul **3** într-un un dialog scurt. Folosește formulele de adresare, de solicitare, de permisiune potrivite.

Bunul meu amic, Ilie

(fragment)

după Aurora Ionescu

Există printre voi, dragi copii, vreunul care să nu fi fost învățat, încă de mic, că e **musai** să aibă cel puțin un amic? În numele vostru răspund negativ și vă spun un secret: la grădiniță am avut, mai întâi, un prieten **fictiv**. Îl chema Fănuș și era, de fapt, un cățeluș de pluș. Cât a ținut grădinița, el s-a făcut vinovat de toate câte mi s-au întâmplat. Asta până ce, într-o bună zi, bunicul a insistat să i-l prezint pe amicul care, de atâta vreme, îmi face zile amare. [...] Vă întrebați dacă a fost surprins? [...] S-a comportat ca și când s-ar fi așteptat ca, în loc de un băiețel în carne și oase, să-i arăt un cățel cu năsuc de mătase. Dar eu m-am simțit vinovat și mi-am propus ca, pe viitor, să-mi fac un amic adevărat.

Gata cu vorba, că se răcește ciorba! Pe scurt, vă zic că a sosit momentul să vi-l ofer pe tavă pe bunul meu amic. [...]

Țin să vă dezvălui că amicul meu e unul foarte încrezut. Ce? Sunt rău, ați spune, și asta încă de la început. Sunt un invidios... Greșit. Nici una, nici alta, nu mă cobor atât de jos. Că sus, oricum, nu se poate, dar treceți peste această stângăcie și dați-mi voie să vă vorbesc despre... Ilie. [...]

Cum arată Ilie? E înalt, așa de înalt, încât pare că, uneori, umblă numai cu capul în nori. Iar eu, cel care vi-l descriu, o să ziceți, sunt un pitic, un pitic rău și invidios. Nicidecum. Și eu sunt un băiat înalt și, fără modestie o spun, chiar frumos. [...]

Dar să continuăm și să adăugăm că înălțimea lui e pe deplin justificată sau, mai bine spus, în strânsă legătură cu talentul pe care îl are într-o anumită artă... Ce artă? Arta scrisului, evident. Ce are arta scrisului cu înălțimea? Păi are... Cum să nu aibă? Căci, de când s-a apucat de scris, a început să crească vânjos... mai ceva ca Făt-Frumos! Cu cât scrie mai mult, cu atât se face mai înalt și capătă un aer de **savant**. [...]

Gata, am înțeles, să revenim la **caracterizare**, la amicul Ilie și să vorbim despre calitățile sale morale. Da, aici recunosc că le are pe toate, chiar și pe cele mai rare. De pildă, e foarte cinstit. Ceva ce n-ați mai întâlnit! Odată, în pauză, a dărâmat o călimară cu cerneală. Iar acea cerneală, ca orice lichid fără minte, s-a luat, cu alte cuvinte, pe picioarele năzdrăvanilor din școală. Dar Ilie, cinstit cum se știe, s-a dus singur în fața doamnei și a recunoscut, chiar și neîntrebat, că se face vinovat de o asemenea grozăvie. Evident c-a fost iertat. V-am spus eu, cine mai e ca Ilie?

Și-acum, vă rog să fiți cuminți și să nu adormiți. Vă voi enumera într-o frază prin ce alte calități se mai evidențiază. O frază? Prea puțin. Ilie este un băiat cu suflet mare, căci împarte cu ceilalți tot ce are. Și, să nu uit, mai are o mare calitate: nu-i vorbește pe ceilalți pe la spate. Fapt pentru care, vă rog să interpretați acest text ca o caracterizare a unui băiat oarecare.

Vocabular

musai: neapărat, obligatoriu;
fictiv: imaginar;
savant: învățat;
caracterizare: descriere.

Să înțelegem textul!

1. Citește primul fragment cu intonația unei persoane supărate, al doilea cu intonația unui om calm, iar pe ultimul citește-l silabisit.
Exemplu: *Și-a-cum, vă rog să fiți cu-minți.*

2. Transcrie fragmentul următor în caiet și completează spațiile libere cu informații din text.
Personajul despre care este vorba în text este __ . Este atât de __, încât umblă numai cu capul în __ . Înălțimea lui este în strânsă legătură cu __ său. Ilie, __ cum se știe, a recunoscut în fața doamnei învățătoare că a vărsat __ . Este un băiat cu suflet mare, căci __ cu ceilalți __ ce are.

3. Apreciază cu adevărat **(A)** sau fals **(F)** următoarele afirmații:

a) Prietenul fictiv din copilărie era Fănuș. ☐

b) Când Ilie s-a apucat de scris, a început să scadă în înălțime. ☐

c) Picioarele năzdrăvanilor din școală s-au murdărit cu zăpadă. ☐

d) Doamna învățătoare nu l-a iertat pe Ilie. ☐

Să exersăm!

4. Citește întrebările de mai jos. Cine pune întrebarea și cine răspunde? Ce părere ai despre acest lucru?

a) *Ce artă?* Arta scrisului, evident.

b) *Ce are arta scrisului cu înălțimea?* Păi are… Cum să nu aibă?

c) *O frază?* Prea puțin.

Dă și tu două exemple asemănătoare.

5. Grupează pe două coloane însușirile lui Ilie, urmând modelul:

Însușiri fizice	Însușiri sufletești
înalt	*talentat*

6. Găsește alte sensuri ale cuvintelor subliniate în text, alcătuind enunțuri cu acestea.

7. **Cufărul cu ortograme**

Citește enunțurile și observă cuvintele marcate.

- Evident *c-a* (că a) fost iertat.
- Este roșu *ca* (precum) racul.

Dă și tu alte exemple, folosind aceste cuvinte.

Lucrați în echipe!

8. **Joc.** *Pălăriile gânditoare*

Elevii clasei se împart în șase echipe. Membrii fiecăreia au pălării de aceeași culoare. Prima echipă poartă pălării albe, a doua, pălării negre, ca în imagine ș.a.m.d. Rezolvați cerințele de pe fiecare pălărie și, astfel, încercați să găsiți soluții pentru problema următoare:

Ilie și prietenul său nu au o relație sinceră de amiciție.

Prezentați colegilor răspunsurile voastre.

FIȘA DE OBSERVARE SISTEMATICĂ A ACTIVITĂȚII:

Ați răspuns la întrebările primite.	DA/NU
Ați notat toate informațiile pe baza textului citit.	DA/NU
Ați găsit cele mai potrivite argumente.	DA/NU
Ați colaborat cu colegii din echipă.	DA/NU

LECTURĂM, COMUNICĂM

Eu și Marley

după John Grogan

Cu o săptămână înainte să-l aducem acasă pe noul nostru cățel, sora lui Jenny, Susan, ne-a sunat din Boston. Ea, soțul ei și cei doi copii plănuiau să meargă la Disney World săptămâna următoare.

— Nu voi fi aici să-l întâmpin pe micul Marley în noua lui casă, a spus ea.

— Du-te, i-am spus eu. Iau eu cățelul și-l ajut să se acomodeze până te întorci. [...]

Când Lori l-a adus pe noul meu cățel în spatele casei, am scos un icnet de uimire. Cățelul mic și pufos pe care-l aleseserăm în urmă cu trei săptămâni se dublase în dimensiuni. S-a repezit spre mine și s-a izbit de gleznele mele, apoi mi s-a trântit la picioare și s-a rostogolit pe spate, cu lăbuțele în aer, ceea ce speram să fie un gest de surprindere. [...]

M-am aplecat spre el, l-am frecat pe burtică și am spus:

— Ești gata să mergi acasă, Marley? [...]

Când am ajuns acasă, l-am adus înăuntru și i-am scos lesa. [...]

Nu a conștientizat realitatea noii sale vieți decât când am mers la culcare.

— Marley, am spus eu vesel în timp ce-l conduceam acolo, asta e camera ta.

Împrăștiasem jucării pe-acolo, pusesem ziare pe podea, umplusem un bol cu apă și-i făcusem un pat dintr-o cutie de carton căptușită cu o pătură veche.

— Și aici o să dormi tu, am spus și l-am așezat în cutie.

Era obișnuit cu dormitul în cutie, dar, până atunci, o împărțise cu frații lui. A **inspectat** interiorul cutiei și apoi s-a uitat trist la mine. Ca să fac o probă, m-am retras în casă și am închis ușa. Am rămas acolo și am ascultat. La început, nimic. Apoi un scâncet ușor. Și imediat un schelălăit disperat, în toată puterea cuvântului. [...]

Am deschis ușa și, cum m-a văzut, s-a oprit. M-am dus la el și l-am mângâiat pentru câteva minute, apoi am plecat din nou. [...] Eram obosit, așa c-am decis că era timpul să-l las să plângă până adoarme. I-am lăsat lumina din garaj aprinsă, am închis ușa, am mers în capătul celălalt al casei și m-am cuibărit în pat. [...]

Am rezistat încă o jumătate de oră, înainte să mă ridic din pat și să merg la el. Imediat ce m-a văzut, s-a bucurat și a început să dea din coadă, lovind marginea cutiei. Părea că vrea să-mi spună: „Hai aici, lângă mine, e loc destul!” N-am făcut asta, dar l-am luat cu tot cu cutie, l-am dus în dormitor și l-am așezat pe podea lângă pat. M-am întins pe marginea saltelei, lăsându-mi mâna să atârne în cutie. Așezați așa, cu mâna mea pe burtica lui, simțindu-i coastele cum se ridicau și coborau la fiecare respirație, ne-am cufundat amândoi în somn.

Vocabular

a inspecta: a controla, a examina.

Să înțelegem textul!

1. Citește enunțurile din care reies următoarele sentimente ale stăpânului lui Marley: compasiune, uimire, bucurie, grijă.
2. Răspunde la întrebări printr-un desen.
   a) Ce purta Marley când a ajuns în noua lui casă?
   b) Ce împrăștiase stăpânul pe podea?
   c) Ce a simțit Marley după ce a inspectat interiorul cutiei?
   d) Unde l-a așezat stăpânul pe Marley după ce l-a luat din garaj?

3. Formează un cuvânt cu literele inițiale ale cuvintelor din șirul următor și vei afla ce fel de relație s-a creat între Marley și stăpânul lui.

   pufos, rostogolit, inspectat, ea, trist, el, noua, interiorul, era
4. Care este mesajul pe care îl transmite textul?

Să exersăm!

5. Scrie substantivele proprii din text. Găsește pentru fiecare câte un verb potrivit.

Să fim creativi!

6. Ce îți place mai mult: prietenia cu un animal sau prietenia cu un om? Motivează.
7. **Joc.** *Cadranele*
   Împarte o foaie în patru chenare și completează-le după cerințe.

1. Descrie-l pe Marley, folosind cât mai multe adjective.	**3.** Desenează-l pe Marley așa cum ți-l închipui.
2. Descrie locul unde stătea cățelul.	**4.** Desenează o căsuță pentru el.

8. Scrie și tu un lanț de cuvinte cu ale căror inițiale să formezi cuvântul PRIETENIE. Expune la tablă șirul tău de cuvinte și compară-l cu cele ale colegilor. Vezi modelul de la exercițiul 3.
9. Scrie în minimum zece rânduri finalul poveștii prezentate în fragmentul care îl are ca personaj principal pe Marley. Prezintă-le creația ta colegilor. Asigură-te că ai respectat cerințele următoare:
   - ai scris minimum 10 rânduri;
   - ai legat enunțurile prin înțeles;
   - ai găsit o idee originală;
   - ai aplicat regulile de ortografie și de punctuație.

RECAPITULARE

O picătură

*
* *

Toată săptămâna soarele se instalase sus, acolo, ca un împărat, fără să-i pese de bietele frunze zimțate ale copacilor sau de acele ascuțite de brad. Tonurile de aur alternau cu portocaliul razelor ce cădeau din cer spre florile leșinate.

— Nu e posibil! Te rog, soare drag, intră în împărăția ta și lasă cerul să se umple de nori! se ruga bradul de dimineața până seara.

Dar astrul părea că nici nu-l aude. Era ocupat să își plimbe trena strălucitoare și să se mândrească atât de mult cu ceea ce îi dăruise natura. Avea culoare, căldură, lumină.

— Stimate nor, poți să mă ajuți? începu bradul într-o seară.

— Cu ce te pot ajuta? întrebă pufosul abur.

— Te rog să mai zăbovești pe cer și să aduci măcar o picătură de apă pentru acele mele firave! Nu știu cât mai pot rezista.

— O picătură? Ha! Ce poți face cu o picătură? Tu ai nevoie de o ploaie zdravănă, iar eu nu am timp de tine! se răsti norul, întorcându-i spatele.

Se întâmplă să treacă pe acolo Tatăl-Norilor ca să verifice dacă fiii lui își făceau datoria. A auzit discuția aprinsă a celor doi și a intervenit:

— Îmi permiți să te ajut, falnic și prețios brad?

— Da. Avem nevoie de apă! Nu mai putem trăi așa! spuse copacul trist.

Și biciul ploii plesni atât de tare, încât stropi mari, cristalini au inundat cetinile brăduțului. Pesemne că Tatăl-Norilor a fost atât de impresionat de cererea pomului, încât nici nu a mai stat pe gânduri și i-a făcut pe plac. A avut grijă, de atunci, ca toți norii jucăuși să își facă, mai întâi, datoria.

Să înțelegem textul!

1. Transcrie un enunț care exprimă o rugăminte și altul în care se formulează o cerere.
2. Numerotează casetele conform ordinii corecte a ideilor textului.

Bradul i-a cerut norului o picătură de apă.	
Tatăl a avut grijă ca toți norii să își facă, mai întâi, datoria.	
Soarele s-a instalat pe cer și nu mai pleca de acolo.	
Tatăl-Norilor i-a îndeplinit dorința brăduțului.	

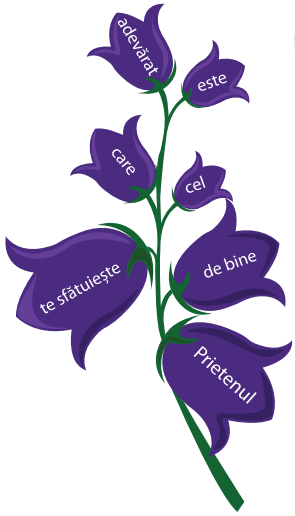

Să fim creativi!

3. **Joc.** *Florile vorbitoare*
Ajută-l pe Tatăl-Norilor să culeagă cuvintele de pe flori, pentru a alcătui enunțul. Alcătuiește un text pornind de la acesta.

EVALUARE

PROIECT. CĂRȚILE DE JOC ALE PRIETENIEI

1 Ce vei face?

a) Vei căuta informații despre cărțile de joc, dar și despre tema prieteniei.

Ce dorești să afli?
– câte cărți sunt într-un set;
– cum sunt create;
– câte sunt din fiecare fel;
– proverbe despre prietenie, jocuri pe această temă.

b) Vei alege tipul de cărți pe care vrei să le realizezi.

Cum vei alege?
– în funcție de culoare, desenele de pe ele, tema aleasă (calitățile prietenului sau pasiunile prietenilor).

2 Cum vei obține produsul?

a) Vei identifica materialele necesare realizării cărților de joc (carton colorat sau alb; carioci, acuarele, pensule, apă, pahar; hârtie autocolantă; foarfecă; imagini decupate sau xeroxate; lipici, capsator).

b) Îți vei organiza spațiul de lucru (liber, spațiu suficient) și vei realiza setul de cărți, având un plan stabilit (decupează cartonașe de mărimea telefonului mobil; dacă nu ai ales cartoane colorate, le poți picta sau desena pe cele decupate; alege un simbol pentru fiecare carte de joc; dacă alegi să formezi perechi, ai grijă să realizezi câte două cărți de același fel; asigură-te că ai notat pe ele exact ce vrei, pentru ca acestea să poată fi utilizate și de prietenii tăi; numără câte cărți de joc ai, pentru a ști dacă îți lipsește vreuna).

3 De ce vei face?
– pentru a-ți putea îmbogăți cunoștințele cu informații dintr-un domeniu nou;
– pentru a-ți dezvolta/exersa abilitățile artistice;
– pentru a putea folosi produsele în jocurile cu prietenii tăi.

4 Cum vei ști dacă ai reușit?
– vei prezenta proiectul profesorilor tăi și vei cere părerea colegilor.

FIȘA DE AUTOEVALUARE:

1.	Am realizat cărțile de joc în funcție de tema dată.	da/nu
2.	Am scris corect pe cărțile de joc.	da/nu
3.	Am introdus imagini, pentru a le face atractive și colorate.	da/nu

EXERSĂM, NE DEZVOLTĂM ȘI PRIN JOC RECUPERĂM

Lucrați în echipe!

1. Împărțiți-vă în echipe și împărtășiți experiența realizării proiectului anterior. Discutați cu colegii ce v-a plăcut, ce vi s-a părut greu și în ce măsură ați atins obiectivul urmărit.
Încercați jocul de cărți cu coechipierii voștri.
Notați, la final, într-un tabel, aspecte pe care doriți să le îmbunătățiți în proiectele viitoare.

2. **Joc.** *În oglindă*
Privește-te în oglindă și scrie pe caiet ce crezi că îți poate spune ea despre prietenie.

3. **Joc.** *Prietenul imaginar*
Imaginează-ți că ai un prieten în altă țară. Scrie-i acestuia un e-mail prin care îl anunți că vrei să îl vezi, deoarece îți este dor de el. Propune-i și o soluție în acest sens.

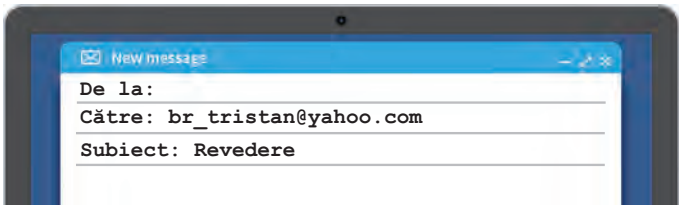

Să fim creativi!

4. Privește imaginile următoare și creează dialoguri scurte. Cere informații și adresează o rugăminte.

FIȘA DE OBSERVARE SISTEMATICĂ A ACTIVITĂȚII:

1.	A folosit două-patru replici pentru fiecare dialog.	da/nu
2.	A cerut informații și am adresat o rugăminte.	da/nu
3.	A folosit imaginile ca suport în dialogurile mele.	da/nu

Unitatea tematică 10

ȚINUTUL COPILĂRIEI

*A venit vremea să vorbim despre **Copilărie**, ținutul acesta plin de armonie. Toate filele le-am cutreierat și ne-am oprit cu Nică la scăldat.*

Ghiozdanul a înțeles că vacanța lui este la școală. El nu va trimite o carte poștală, așa cum va face Emil, când va ajunge cu trenul la Berlin.

Vacanțe, jocuri, pozne și glume...
Copilăria este o minune!

***Amintiri din copilărie*, fragment după Ion Creangă**
Enunțul
Cartea poștală
***Vacanța unui ghiozdan*, după Adina Popescu**
Lecturăm, comunicăm
Recapitulare
Evaluare
Exersăm, ne dezvoltăm și prin joc recuperăm
Texte-suport: *Emil și detectivii*, fragment după Erich Kästner; *Ce e copilăria?*, de Vali Slavu; *Puiul de bufniță*, după Jill Tomlinson.

Competențe specifice: 1.1; 1.2; 1.3; 1.4; 2.2; 2.3; 2.4; 3.1; 3.3; 3.4; 3.5; 4.1; 4.2; 4.5.

Amintiri din copilărie

– fragment –

după Ion Creangă

Vocabular

iarmaroc: târg;
a o tuli: a fugi;
tolănit: întins într-o poziție confortabilă;
prund: mal, țărm, teren acoperit cu pietriș;
tupiluș: pe furiș;
păpușoi: loc plantat cu porumb.

Într-o zi, pe aproape de Sânt-Ilie, se îngrămădise, ca mai totdeauna, o mulțime de treburi pe capul mamei. Și mă scoală mama atunci, mai dimineață decât alte dăți, și-mi zice cu toată inima:

— Nică, dragul mamei! vezi că tată-tău e dus la coasă, căci se scutură ovăzul, și eu nu-mi văd capul de treburi! Tu mai lasă drumurile și stai lângă mămuca, de leagănă copilul; c-apoi și eu ți-oi lua de la **iarmaroc** o pălăriuță cu pană și o curălușă!

— Bine, mamă! Dar în gândul meu numai eu știam.

Când auzeam de legănat copilul, nu știu cum îmi venea; căci tocmai pe mine căzuse păcatul, să fiu mai mare între frați. Însă ce era să faci, când te roagă mama?

Dar în ziua aceea, în care mă rugase ea, era un senin pe cer și așa de frumos și de cald afară, că-ți venea să te scalzi pe uscat, ca găinile. Văzând eu o vreme ca asta, am **tulit**-o la baltă.

De la o vreme, mama, crezând că-s prin livadă undeva, iese afară și începe a striga:

— Ioane! Ioane! Ioane! Ioane! Și Ion, pace!

Văzând ea că nu dau răspuns de nicăieri, lasă toate în pământ și se ia după mine la baltă, unde știa că mă duc. Mă vede **tolănit** pe nisip, apoi în picioare ținând la urechi câte o piatră fierbinte de la soare, cu argint printr-însele, și aci săream într-un picior, aci în celălalt, apoi plecam capul în dreapta și la stânga.

După aceea aruncam pietrele, pe rând, în balta unde mă scăldam și mă cufundam și eu de câteva ori, apoi mai azvârleam câteva. Toate acestea le privea biata mamă, de după un dâmb din **prund**, aproape de mine. Dar eu n-o vedeam pe dânsa, căci aveam treabă, fiind cuprins de fericire. În sfârșit,

mama își pierde răbdarea și vine, tiptil, în vârful degetelor, pe la spatele meu, îmi ia toate hainele frumușel de pe mal și se tot duce.

— Ei, ei! Ce-i de făcut, Ioane?

Plec spre casă, dar nu merg pe drum, de rușine să nu întâlnesc vreun om, ci sar în grădină la Costache, și merg **tupiluș** prin **păpușoi**. Când aproape să ies din grădină, mă simt câinii lui Trăsnea care sar la mine, să mă rupă! După ce scap de câini, sar la noi în ogradă, mă înfățișez dinaintea mamei, îi apuc mâna, o sărut și zic:

— Mamă, fă ce știi cu mine, numai dă-mi ceva de mâncare, că mor de foame!

Ea atunci, cum e mama cu bunătate, se uită la mine și zice oftând:

— Bine-ți șade, să umbli pe drumuri, în halul acesta și să mă lași la vremea asta fără ajutor! Hai de mănâncă, dar să știi că doar dacă te porți de acum tare bine o să mai fiu ceea ce am fost pentru tine!

Și, văzând că m-am pus rău cu mama, îi făgăduiesc eu că ce-am făcut n-oi mai face, umblu cu binișorul pe lângă dânsa și nu ies din cuvântul ei nici cu fapta, nici cu vorba, căci vorba dulce mult aduce.

Să înțelegem textul!

1. Citește textul cu atenție și încercuiește varianta corectă de răspuns.
   - Mama îl roagă pe Nică să:
     a) mături curtea; b) hrănească animalele;
     c) legene fratele mai mic.
   - Băiatul fuge la:
     a) baltă; b) iarmaroc; c) cireșe.
   - Întâmplarea se petrece în luna:
     a) mai; b) iulie; c) august.
2. Alege cuvintele care nu aparțin fragmentului din manual, de Ion Creangă, apoi răspunde la întrebare.

   mămuca, lupul, dimineață, pupăza, coasă, păcatul, cireșe, Ioane, grădină, iarmaroc, tei, păpușoi, mătușă, soacră, Sânt-Ilie, Smărăndița

   - Ce legătură au cuvintele selectate cu creația lui Ion Creangă?
3. Scrie pe caiet enunțurile la care se referă următoarele imagini.

Știai că...

METÓDĂ NOUĂ
DE
SCRIERE ȘI CETIRE
PENTRU USUL CLASEI I PRIMARĂ
de
Institutorii: I. Creangă, C. Grigorescu, G. Ienăchescu, N. Climescu, V. Receanu și A. Simionescu.
Aprobată și adoptată de Ministerul Instrucțiunei Publice și al Cultelor

- Ion Creangă a fost autorul unuia dintre primele abecedare (manual de limba română) care a fost foarte folosit și apreciat în toate școlile din Moldova timp de mulți ani?

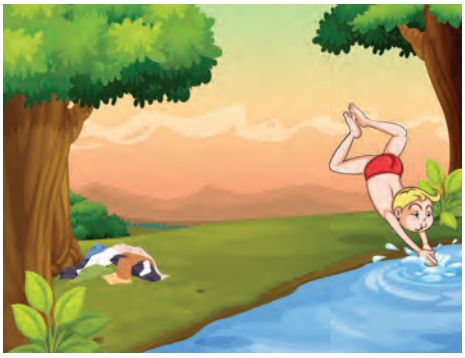

Să exersăm!

4. Scrie forma corectă și actuală a cuvintelor: *curălușă, aci*.
5. Selectează din text câte două substantive, adjective, pronume personale și verbe. Scrie-le în ordine alfabetică.
6. Delimitează textul în fragmente și apoi povestește, în scris, unul la alegere.
7. **Cufărul cu ortograme**
   Completează corespunzător și scrie în caiet enunțuri cu structurile formate.

ce-i → **interesează** _____ _____ _____ _____ _____

cei → **isteți** _____ _____ _____ _____ _____

Să fim creativi!

8. Începe sau continuă ideea:
   - ___, de-ți venea să te scalzi pe uscat.
   - Nică trebuia să stea cu fratele mai mic, pentru că ___
   - Mama vine tiptil, în vârful degetelor, deoarece ___
9. Completează cadranele:

Ce sentimente ți-a trezit citirea textului?	Ce sunete „ai auzit” când ai citit textul?
Ce întâmplări ți-ai amintit când ai citit textul?	Ce ai învățat din text?

Lucrați în perechi!

10. Alcătuiți un dialog de opt replici între Nică și mama sa, la întoarcerea acestuia acasă.

Lucrați în echipe!

11. **Joc.** *Găsiți expresii*
    Observați expresia: *nu-mi văd capul*. Oferiți explicații în legătură cu sensul acesteia.
    Formați două echipe. Găsiți cât mai multe expresii care conțin cuvântul *cap*, în patru minute.
    Procedați la fel cu unul dintre cuvintele: *inimă, mână*.

ENUNȚUL

Să descoperim!

Lucrați în grupuri de câte patru elevi!

1. Observați cuvintele următoare: *aruncă, fierbinte, el, piatra* și completați rebusul alăturat.

   1. ca parte de vorbire *aruncă* este …
   2. *piatră* este …
   3. adjectivul *fierbinte* este la numărul …
   4. *el* este ca parte de vorbire …
   5. *aruncă* exprimă o …

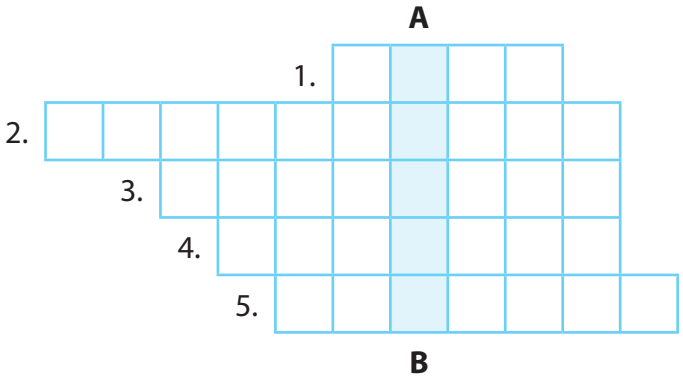

Să aplicăm!

2. Așază într-un enunț cuvintele de la exercițiul **1**.
3. Formulează enunțuri, adăugând mai multe cuvinte pe lângă următoarele: *Nică, ascunde, mama*.
4. Ordonează în moduri diferite cuvintele: *balta, pe nisip, tolănit, băiatul, privește,* pentru a obține enunțuri clare și corecte.

Să reținem!

- Așezând cuvintele într-o anumită ordine, se alcătuiesc **enunțuri**, pentru a transmite mesaje și pentru a comunica informații celorlalți.

Să exersăm!

Lucrați în perechi!

5. Refaceți enunțurile scrise pe bucățelele de hârtie, apoi așezați-le în ordinea în care s-au petrecut întâmplările în textul „La scăldat”.

6. Precizați care au fost indiciile care v-au ajutat în refacerea propozițiilor, completând enunțul:
   Pentru a reconstitui enunțurile, ne-au ajutat următoarele indicii: _____, _____, _____.
7. Scrie încă două enunțuri în care să respecți modelul de mai jos.

Noi	*mergem*	*în codrul*	*verde.*
(pronume personal +	verb +	substantiv comun +	adjectiv)

CARTEA POȘTALĂ

Să descoperim!

1. Observă cu atenție imaginile de mai jos și răspunde la întrebări.

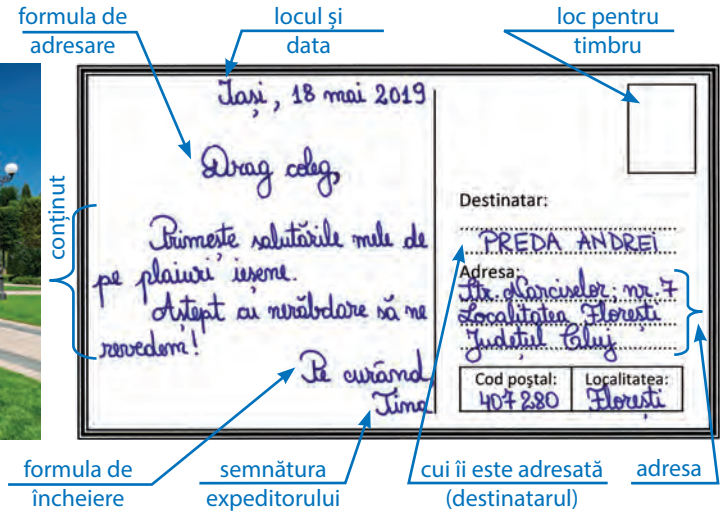

- Când a fost scrisă cartea poștală?
- De unde a fost trimisă?
- Cine a redactat-o?
- Cui îi este adresată?
- Care este formula de adresare?
- Ce informații transmite expeditorul?
- Care este formula de încheiere?

Să reținem!

- **Cartea poștală** (vederea) este folosită pentru a transmite mesaje scurte unor persoane cunoscute, aflate la distanță.
- În scrierea textului vei ține seama de persoana căreia i te adresezi.

Să aplicăm!

2. **Lucrați în perechi!** Realizați corespondența.

Dragii mei părinți,	Andrei,	Iubită doamnă învățătoare,
Aici totul este minunat. Te aștept la mare!	Vă scriu din tabăra de creație. Lucrurile merg așa cum le-am pregătit. Vă mulțumesc!	Vă salut de la Sinaia. Aici este foarte frumos! Vă pup, mi-e dor de voi!

Să exersăm!

3. Redactează textul unei cărți poștale adresate unei persoane dragi și expediaz-o prin poștă.
4. Imaginează-ți că ai ajuns și tu la Iași. Întocmește o listă cu persoanele cărora le poți trimite o carte poștală. Ce formule de adresare ai folosi?
5. **Portofoliu.** Colecționează cărți poștale care ilustrează diferite localități ale țării noastre și prezintă-le colegilor de clasă.

Vacanța unui ghiozdan

după Adina Popescu

A fost odată un ghiozdan albastru, cu buzunare și un desen cu o floarea-soarelui zâmbitoare, purtând o pereche de căști, din care ieșeau note muzicale. Un an întreg a petrecut în spatele lui Mihai, pe drumul spre și dinspre școală. A avut o viață dificilă. În fiecare dimineață era **burdușit** cu cărți, caiete, ustensile de scris și alte rechizite. El le oferea generos găzduire, dar, la ora aceea, rechizitele erau prost dispuse și se luau la **harță** și așa o țineau până la școală. Ghiozdanul nu le mai băga în seamă. Aștepta să ajungă în bancă, unde se odihnea până la prânz. În pauze, mai discuta cu sandviciurile, care erau mai amabile decât rechizitele, dar care, din păcate, dispăreau repede, lăsând în urma lor niște șervețele mototolite.

Ghiozdanul ținea la stăpânul său și nu se necăjea pe el când îl transforma în stâlp al porții de fotbal și, din greșeală, îi mai trăgea câte un șut. Se obișnuise să fie îndesat, smucit, aruncat și, câteodată, chiar uitat în bancă.

— De ce n-ai grijă de lucrurile tale? îl dojenea bunica. Uite în ce hal este ghiozdanul!

Cel mai mult îi plăcea ghiozdanului să se legene în spatele lui Mihai pe stradă, pe trecerile de pietoni și prin parc.

În primele zile ale primăverii, ghiozdanul a auzit un cuvânt care i-a plăcut foarte mult, deși nu știa prea bine ce înseamnă: „vacanță”.

— Of, de-ar veni odată vacanța de vară! îl auzea deseori pe Mihai. O să merg la mare, apoi la munte, apoi bunicul mi-a promis că mergem în deltă, la pescuit...

Treptat, ghiozdanul înțelese că vacanța este o călătorie prin locuri noi și minunate, care părea să dureze mai mult decât drumul până la școală. Și, pentru că Mihai nu se despărțea de el nici până la cursurile de înot, își închipuia, pe bună dreptate, că va pleca în vacanță împreună cu stăpânul său.

Dar a sosit și ziua cea mare. Mai întâi, bunica l-a golit de toate rechizitele, l-a scuturat, l-a șters cu un burete, apoi l-a așezat în debaraua unde se odihneau geamantane prăfuite și genți de **voiaj**.

— De ce m-ai lăsat aici! strigă disperat ghiozdanul. Trebuie să plec cu Mihai în vacanță.

Dar bunica nu l-a auzit și a închis ușa în urma sa. Ghiozdanul încercă să fie optimist.

— Poate așa începe vacanța: într-o debara! gândi el, cu voce tare.

— Aiurea! Vorbi un geamantan din dreapta sa. Știi ce e o debara? Un spațiu de depozitare. Eu n-am mai ieșit de aici de zece ani. Mai bine uită de vacanță și trage un pui de somn!

Ori de câte ori cineva deschidea ușa debaralei, ghiozdanul se trezea brusc din starea de amorțeală, făcându-și loc spre ieșire.

— Vacanța mea!

— Greșit! îi replică într-o zi o geantă de plajă. E vacanța mea! O aștept în acest loc nesuferit de mai bine de un an. Mâine, Mihai va pleca la mare. O să merg pe plajă!

— Ghiozdanele n-au ce căuta pe munte, îi spuse altădată un rucsac uriaș. Acolo e nevoie de un rucsac încăpător, așa cum sunt eu.

Într-o bună zi, bunica îl ridică și începu să-l scuture de praf.

— Bunico, nu-mi mai place ghiozdanul acesta! Vreau altul, spuse Mihai.

— Cum să nu-ți placă, nu tu ți l-ai ales? E un ghiozdan foarte bun! Lasă pretențiile și du-te să ți-l pregătești! Mâine începe școala.

Ghiozdanul răsuflă ușurat. Pericolul de a-și petrece tot restul vieții în debara trecuse. Înțelese că, pentru ghiozdane, școala însemna, de fapt, vacanță.

Vocabular

burdușit: îndesat, ticsit;
harță: ceartă, încăierare;
voiaj: călătorie.

Știai că...

- Primul ghiozdan a fost folosit în urmă cu mai mult de 5000 de ani și avea structură din lemn, fiind acoperit cu piei de animale?

Să înțelegem textul!

1. **Citire în lanț.** Fiecare elev citește un enunț și la finalul acestuia bate din palme.
2. Transcrie și completează spațiile libere, folosind cuvintele textului:
   În primele zile ale _____, ghiozdanul a auzit un cuvânt care i-a plăcut foarte mult.
   — Of, de-ar veni odată _____ de vară! îl auzea deseori pe Mihai. O să merg la _____, apoi la _____, apoi bunicul mi-a promis că mergem în _____, la _____ .
3. Identifică și scrie în coloana din dreapta cărui personaj îi aparține fiecare replică:

— *Ghiozdanele n-au ce căuta pe munte!*	
— *Poate așa începe vacanța: într-o debara!*	
— *Of, de-ar veni odată vacanța de vară!*	
— *De ce n-ai grijă de lucrurile tale?*	

Să exersăm!

4. Selectează din text:
   – două substantive comune, la genul neutru, numărul singular;
   – două pronume personale;
   – trei adjective la numărul plural;
   – trei verbe la numărul singular.
5. Împarte textul în fragmente și scrie câte un enunț interogativ pentru fiecare fragment.
6. **Cufărul cu ortograme**
   - Taie varianta incorectă, după ce ai transcris propozițiile.
     Bunica *i-a/ia* spus să fie ordonat.
     Mihai *l-a/la* așezat în bancă.
     Nu *m-ai/mai* anunțat că nu îți place ghiozdanul.
   - Ce observi? Scrie și tu alte propoziții în care să folosești cuvintele tăiate mai sus.

Să fim creativi!

7. Consideri că textul citit este amuzant, interesant sau trist? Justifică.

8. **Lucrați în perechi!** *Explozia stelară*
Formulați întrebări pe baza textului.
Schimbați între voi listele cu acestea și dați răspunsurile potrivite.

9. Imaginează-ți că ești Mihai și îi scrii ghiozdanului, de la munte, o carte poștală. Redactează mesajul, apoi verifică-te pe baza **fișei de autoevaluare**:

	DA	NU
Am scris locul și data.		
Textul este scurt, corect scris.		
Am semnat doar cu prenumele.		
Am completat corect spațiul alocat destinatarului.		

10. **Joc.** *Ce poți face cu un ghiozdan?*
Citește variantele următoare de răspuns:

- echipament școlar;
- bagaj;
- stâlpul unei porți de fotbal;
- parada modei;
- ascunzătoare;
- cufăr pentru emoții;
- transportul rechizitelor școlare;
- cumpărături.

Scrie pe o coloană întrebuințările obișnuite, iar pe alta, pe cele surprinzătoare, apoi găsește și tu altele.

LECTURĂM, COMUNICĂM

Emil și detectivii

– fragment –

după Erich Kästner

Zilele vesele se lasă așteptate. Parcă anul școlar ar fi un labirint și ele își îndreaptă pașii greoi către noi. Totuși, într-o dimineață, sosește și vacanța! Te trezești devreme, ca de obicei și vrei să sari din pat. Apoi îți aduci aminte: azi nu trebuie să te duci la școală! Te întorci timid cu fața la perete și închizi ochii.

Vacanță! E un cuvânt minunat, ca două bucăți imense de ciocolată. Și cu atât mai mult când e vorba de vacanța mare!

La fel se întâmpla și cu Emil, care urma să petreacă o săptămână la Berlin, la bunica.

În scurt timp, era echipat de plecare, cu pantaloni scurți, verzi și tricou galben. Ochii lui negri și vioi străluceau de bucurie printre buclele care păreau că nu au astâmpăr, sub șapca de școlar. Se îndrepta alături de mama către gară. Aceasta îl ținea strâns de mână.

— Să-mi scrii la fiecare două zile! îl rugă ea.

— Astă-seară, când o să ajung, o să-ți scriu imediat o carte poștală.

Mama își scoase **portmoneul** din buzunar, căută înăuntru, îi puse lui Emil niște bancnote într-un plic și zise:

— Ia niște bani de buzunar! Oricând poți avea nevoie. Îți doresc distracție plăcută! Vremea o să fie frumoasă săptămâna viitoare. Cel puțin așa scrie în ziar.

Apoi veni trenul. Când acesta se opri trosnind din încheieturi, băiatul se urcă, alături de toți ceilalți călători. Șeful trenului dădu semnalul și locomotiva porni lin din loc.

Deschizând ușa compartimentului, Emil își scoase șapca de școlar și spuse:

— Bună ziua, domnilor! Mai e vreun loc liber? Îmi permiteți să mă așez?

În timpul acesta, Emil își pipăi buzunarul drept al hainei și se liniști, auzind fâșâitul plicului. De altfel, tovarășii de drum îi inspirau încredere: doamna de la geam și un domn în vârstă. În colț, lângă geam, alături de Emil, un domn cu pălărie citea ziarul.

Deodată, domnul își puse ziarul alături, scoase din buzunar o bucată de ciocolată și i-o întinse lui Emil, zicându-i:

— Nu poftești puțină ciocolată, băiete?

— Nu știu dacă pot să îndrăznesc, răspunse Emil și luă ciocolata.

Apoi își scoase repede șapca, se înclină și se prezentă. Călătorii zâmbiră. Domnul își scoase la rândul lui pălăria și spuse:

— Îmi pare bine! Unde călătorești?

— Mă duc la Berlin să-mi vizitez bunica. Ea mă va aștepta în gară, răspunse Emil, pipăindu-și din nou haina.

Pasagerii au coborât pe rând, iar în compartiment au rămas doar Emil și domnul cu pălărie, pe care băiatul nu-l plăcea deloc: dacă cineva îți oferă ciocolată, nu-i lucru curat.

Când trenul reporni, băiatul se așeză pe banchetă și, cu toate că n-ar fi vrut să adoarmă, somnul îl fură. Chiar în clipa în care se trezi, trenul pornea dintr-o gară. Dându-și seama că era singur în compartiment, sări în picioare, ca un stâlp, și murmură: „A plecat!” Genunchii începură să-i tremure. Își aranjă încet hainele mototolite, apoi îi veni în minte următoarea idee: „Oare banii or fi la locul lor?” La gândul acesta simți o groază de nedescris. Încercă să se liniștească spunându-și că, în primul rând, îi ascunsese bine în buzunar, în al doilea rând, îi pusese într-un plic și, în al treilea rând, îi prinsese de căptușeală cu un ac cu gămălie.

Încetișor, Emil **vârî** mâna în buzunarul drept dinăuntrul hainei. Buzunarul era gol! Banii dispăruseră.

- Citește continuarea fragmentului din volumul „Emil și detectivii”, de Erich Kästner. Vei afla cum Emil și prietenii săi descoperă hoțul.

Vocabular

portmoneu: portofel;
a vârî: a introduce, a băga.

1. Citiți expresiv textul în lanț, apoi pe roluri.
2. Identifică și citește propozițiile în care:
   - este descris Emil;
   - sunt prezentați colegii de călătorie ai băiatului;
   - este arătată reacția băiatului când descoperă că a rămas singur.

Lucrați în echipe!

3. **Învățarea reciprocă**

Formați echipe de câte patru elevi. Fiecare grupă va primi câte un fragment din cele marcate în text, pe care să îl studieze. În cadrul fiecărei echipe, elevii vor primi câte un rol și câte o sarcină, colaborând în înțelegerea textului și în rezolvarea sarcinilor de lucru.

- **Povestitorul:** Povestește ce ai citit. Formulează propoziții referitoare la ceea ce ți s-a părut mai important.
- **Curiosul:** Adresează cinci întrebări colegilor din grupă. Notează răspunsurile lor.
- **Clarificatorul:** Întocmește o listă de cuvinte și expresii necunoscute; folosește-te de cunoștințele tale sau ale celor din grupa ta pentru a le clarifica. Sensul lor te va ajuta să înțelegi mai bine textul.
- **Prezicătorul:** Închipuie-ți ce se poate întâmpla mai departe. Poți cere părerea și celorlalți din grupa ta.

Pe rând, fiecare joacă rolurile asumate în fața tuturor, astfel încât elevii ascultă sinteza fiecărui fragment, răspund la întrebări, își clarifică noutățile și urmăresc în continuare, pentru a compara expunerile colegilor.

RECAPITULARE

Ce e copilăria?

de Vali Slavu

Copilăria e un câmp cu flori
Gingașe și atât de parfumate,
Ce-și spală frunzele cu rouă-n zori
Și sunt, de vântul serii, legănate.

Copilăria-i dulcea melodie
Pe care mierlele o **fredonează**,
E minunatul **tril** de ciocârlie,
Ce se aude-n codru, la amiază.

Copilăria-i cartea cu povești,
Cu feți-frumoși și zâne ilustrată,
Pe care cu plăcere o citești
Și-ai vrea să nu se termine vreodată!

Să înțelegem textul!

1. Caută în dicționar înțelesul cuvintelor marcate în text și notează-le pe caiet.
2. Citind poezia:

Am aflat ...	Am observat ...
M-a surprins ...	Am învățat ...

Să exersăm!

3. Identifică în text adjectivele care stau în fața substantivelor.
4. Scrie două enunțuri în care cuvântul *zori* să fie, pe rând, verb și substantiv.

Să fim creativi!

6. **Lucrați în perechi!**
Ați descoperit că autoarea compară copilăria cu un câmp de flori, cu un tril sau cu o carte de povești. Imaginați-vă și voi alte comparații surprinzătoare.

5. **Jurnal cu dublă intrare**
Completează tabelul cu versuri în prima coloană și cu imagini în a doua.

Copilăria-i dulcea melodie *Pe care mierlele o fredonează*	

EVALUARE

- **Citește sau ascultă cu atenție textul de mai jos.**

Buf era un pui de bufniță. Locuia cu părinții săi în vârful unui copac înalt. El era cenușiu și avea penajul feței într-o formă perfectă de inimă, ochii rotunzi și enormi, iar genunchii ca niște noduri. De fapt, era la fel ca orice alt pui, cu excepția unui lucru: iubea lumina zilei.

— Nu se poate să iubești lumina, îi spuse mama.

— Uite că se poate, zise Buf.

— Dar bufnițele sunt păsări de noapte, îi explică mama.

Buf își privi gheruțele și murmură:

— Vreau să fiu pasăre de zi! Îmi place la școală! Nu **mai** pot merge **la** școală noaptea!

— Am înțeles, dragul meu! **la** spune, ce vei face în curând când vine vacanța?

— Cum, se apropie vacanța?

(*Puiul de bufniță,* adaptare după Jill Tomlinson)

1. Alege varianta corectă/variantele corecte de răspuns.

- Textul este:
  a) nonliterar; **b)** narativ; **c)** literar; **d)** în versuri.
- Personajele textului sunt:
  a) mama; **b)** școala; **c)** Buf; **d)** bufnițele.
- Buf era:
  a) cenușiu; **b)** rotund; **c)** perfect și inimos; **d)** slab și ciufulit.
- Puiul de bufniță iubea:
  a) noaptea; **b)** ziua; **c)** vacanța; **d)** școala.

2. Taie intrușii din următoarele serii de cuvinte, apoi alcătuiește un enunț cu aceștia.

- el, ia, tu, noi, voi, eu;
- povățuiești, au povățuit, povața, vei povățui, povățuiesc;
- supă, sirop, spune, semne, salată.

3. Completează cadranele, alegând din text:

opt substantive	șase verbe
patru adjective	un pronume

4. Alcătuiește enunțuri în care să scrii diferit cuvintele marcate în text.

5. Te numești Tina sau Andrei. Scrie textul unei cărți poștale adresate lui Buf, respectând cerințele:

♦ te afli în vacanță la mare; ♦ este 25 august; ♦ Buf este vecinul tău.

Mă evaluez singur!

1	Un răspuns corect	Două-trei răspunsuri corecte	Patru răspunsuri corecte
2	• •	• • •	• • • + enunț
3	Două cadrane	Trei cadrane	Patru cadrane
4	Un enunț	Două enunțuri	Trei enunțuri
5	♦	♦ ♦	♦ ♦ ♦

- Câte baloane ai adunat? Ce calificativ ai obținut? (1-5 = S; 6 – 10 = B; 11-15 = FB)

EXERSĂM, NE DEZVOLTĂM ȘI PRIN JOC RECUPERĂM

Lucrați în perechi!

1. Formulați enunțuri formate din:
a) două cuvinte;
b) trei cuvinte;
c) cinci sau mai multe cuvinte;
d) pronume + verb + substantiv + adjectiv.

2. Găsiți cinci cuvinte ascunse în grilă, pe orizontală. Ordonați literele rămase, astfel încât să obțineți un cuvânt. Formulați un enunț care să se termine cu acesta.

P	R	O	N	U	M	E	V	A
A	D	J	E	C	T	I	V	C
V	E	R	B	A	J	O	C	N
Ț	A	L	E	C	T	U	R	Ă

3. **Portofoliu.** *Cartea copilăriei*
Realizați cărți poștale în care să valorificați locuri dragi ale copilăriei voastre.
Asigurați-vă reușita, urmând pașii:
- stabiliți cine și ce va face;
- precizați când veți face și când veți termina;
- negociați cum veți face;
- asigurați-vă materialele necesare;
- realizați desene/fotografii sugestive;
- scrieți texte scurte, clare și corecte.

4. **Completați careul**
Descoperiți literele ascunse în casetele colorate, formați cuvintele potrivite și, împreună cu indiciul de la exercițiul 2, veți putea înainta prin Labirintul cunoașterii.

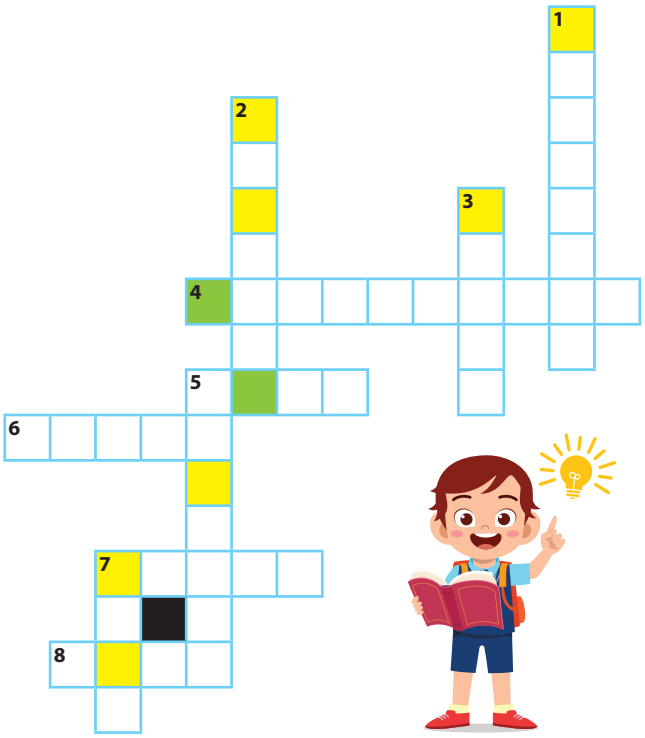

VERTICAL
1. Arată însușirea substantivului.
2. Înlocuiește un substantiv.
3. Semn de punctuație care se pune la sfârșitul unei propoziții enunțiative.
5. Semnul care desparte cuvintele unei enumerări.
7. Mergea cu trenul la Berlin.

ORIZONTAL
4. Denumește ființe, lucruri și fenomene ale naturii.
5. Exprimă acțiunea, starea sau existența.
6. Avea un ghiozdan albastru.
7. Propoziție prin care transmitem mesaje.
8. Personajul principal din „Amintiri din copilărie”.

RECAPITULARE FINALĂ

Minunata călătorie a lui Nils Holgersson

(fragment)

după Selma Lagerlöf

Vocabular

spiriduș: ființă zburdalnică, vioaie, neastâmpărată;
a înhăța: a prinde repede și pe neașteptate;
a îndupleca: a convinge;
destoinic: vrednic, merituos.

Era odată un băiețel subțirel, cu părul bălai, pe care îl chema Nils Holgersson.

Într-o zi, părinții lui au plecat de acasă și i-au cerut să citească destul de multe pagini dintr-o carte. Citind, neastâmpăratul Nils a ațipit.

Deodată, un zgomot ușor l-a trezit și a văzut un **spiriduș**. Uimit de această făptură, băiatul a luat plasa de fluturi și l-**a înhățat**. Acesta a început să îl roage să îl elibereze.

De îndată ce l-a lăsat liber, Nils s-a trezit cu o palmă atât de puternică, încât a căzut. Când și-a revenit, era singur în odaie. Totuși, uitându-se în oglindă, a observat că devenise un spiriduș.

— Trebuie să îl **înduplec** pe pitic! a spus el descurajat.

A început să îl caute peste tot, dar nu a fost de găsit.

— Cip-cirip! Ia uite-l pe Nils! Ia uite-l pe Nils Pitic! au zis vrăbiile din grădină.

— Cucurigu! cântă cocoșul.

— Oare înțeleg graiul animalelor pentru că sunt mic? se întreba băiatul.

Nils urmărea pe cerul albastru un stol de gâște sălbatice. Le-a auzit strigând:

— Spre munte! Haideți cu noi!

— Stați că vin și eu cu voi! strigă un gâscan.

„Dacă gâscanul își ia zborul, mama și tata vor fi foarte triști”, își zise Nils și se agăță de gâtul păsării, care se înălță atât de repede, încât pe băiat îl luă amețeala.

Când a reușit, în sfârșit, să privească în jos, a fost fascinat de ceea ce i se înfățișa înaintea ochilor. Câtă vreme se afla pe spinarea gâscanului, călătorind prin văzduh, băiatul nu-și pierduse curajul.

După-amiază, gâștele coborâră sub un pin. O parte dintre ele își găsiră adăpostul în câteva tufe, iar altele stăteau fără niciun acoperământ. Nils începu să alerge sprinten și voios de colo până colo.

Când veni seara, pământul se cufundă într-o beznă adâncă și înfiorătoare. Micuțul se ghemui sub aripa gâscanului, dar nu putu să doarmă.

Pe neașteptate îl cuprinse o spaimă atât de grozavă, încât se hotărî să plece în căutarea unui adăpost. În tăcere, să nu îl audă gâscanul, o porni la drum. Se gândea de câte lucruri avea să fie lipsit, dacă va mai continua să trăiască în mijlocul viețuitoarelor sălbatice. Cu totul altceva e să trăiești între oameni de ispravă și **destoinici**. Oare cum trebuia să se poarte ca să ajungă iarăși om?

În aceeași clipă văzu o bufniță mare așezându-se pe creanga unui copac. Un huhurez îi spuse că băiatul nu va deveni din nou om, decât dacă va avea grijă să se înapoieze gâscanul teafăr acasă.

Nils strigă „ura” cu atâta putere, încât se temea că îl vor auzi toți oamenii din casele de pe drumul prăfuit și ars. Apoi fugi în grabă la gâscanul său.

Să înțelegem textul!

1. Joc. *Cadranele*

Completați cadranele de mai jos, lucrând în grupe de câte patru elevi.

1. Notează locul, timpul desfășurării întâmplărilor și personajele textului.	**2.** Scrie ideile corespunzătoare fragmentelor textului.
3. Desenează animalele care apar în poveste.	**4.** Scrie învățătura desprinsă din fragmentul citit.

2. Alege varianta corectă.

- Era odată un băiețel:
  - **a)** voinic, cu plete blonde;
  - **b)** subțirel, cu părul bălai;
  - **c)** puternic și cuminte.
- Pe băiat îl luă amețeala, deoarece:
  - **a)** era singur în odaie;
  - **b)** gâscanul se înălțase atât de repede;
  - **c)** se uită în sus, după păsări.
- Nils a luat plasa de fluturi:
  - **a)** ca să înhațe spiridușul;
  - **b)** ca să prindă fluturii;
  - **c)** ca să o agațe în cui.
- Nils se hotărî să plece în căutarea unui:
  - **a)** prieten;
  - **b)** gâscan;
  - **c)** adăpost.

Să exersăm!

3. Completează enunțurile folosind cuvintele potrivite, pe baza textului. Scrie, în caiet, ce parte de vorbire este fiecare.

— Oare înțeleg graiul _____ pentru că sunt _____?
Nils _____ pe cerul albastru un stol de gâște sălbatice.
— Stați că vin și _____ cu _____!
În aceeași clipă văzu o bufniță _____ așezându-se pe _____ unui copac.

4. Cufărul cu ortograme

Transcrie, din text, enunțurile care conțin cuvintele: *uite-l, uitându-se, așezându-se.* Alcătuiește și tu alte enunțuri cu acestea.

5. Joc. *Coșul potrivit*

Selectează substantivele, adjectivele și verbele din enunțurile marcate cu verde în fragment. Așază-le în coșul potrivit. Scrie-le pe caiet.

Să fim creativi!

6. Imaginează-ți că ești gâscanul cu care călătorește Nils. Formulează 3-4 enunțuri din care să reiasă sfaturile pe care i le dai băiatului pentru a putea deveni din nou om.
Începe așa: *Părerea mea este că…*

Lucrați în perechi!

7. Imaginați-vă că Nils a călătorit pe spinarea gâscanului mult timp. Scrieți, pe o foaie, numele țărilor prin care a trecut și desenați steagurile acestora. Folosiți-vă de un atlas sau căutați pe internet.

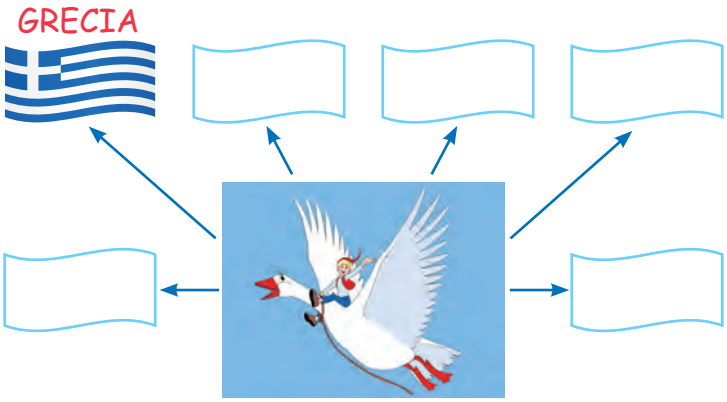

Lucrați în echipe!

8. Imaginați-vă că Nils se află alături de voi și vă cere să îl ajutați să găsească răspunsul la întrebarea marcată cu albastru în text. Grupați-vă în două echipe: apărătorii lui Nils și acuzatorii săi. Notați într-un tabel soluțiile pe care le vedeți posibile, dacă vă doriți ca Nils să redevină om, și argumentele pentru ca el să rămână mic, printre animale.

Exemplu:

APĂRĂTORII	ACUZATORII
– Ar trebui ca Nils să facă o faptă bună pentru a fi iertat.	– Nu și-a ascultat părinții.

Vacanța mare

de Aurora Georgescu

Vine vara pe cărare
Și cu ea vacanța mare.
Toți copiii strigă: uraaa,
Să înceapă aventura!

Marea valuri își agită
Ca și cum ar fi vrăjită
Și-l vedem pe Nemo parcă
Înfruntând furtuni pe-o barcă.

L-om urma, să fie clar,
Pe-un vapor imaginar
Unde Dick Sand pe noi toți
Ne va face **mateloți**.

De la mare, sus la munte
Vom urca pe **piscuri** multe.
Nu vom fi simpli turiști:
Ne vom face alpiniști!

Sfarmă-Piatră, Robin Hood
Ne vor însoți în gând
Și la braț cu **fantezia**,
Vom încinge veselia.

Vocabular

matelot: marinar;
pisc: vârf;
fantezie: imaginație.

Știai că...

- **Dick Sand** este numele unui personaj din cartea scrisă de Jules Verne, „Căpitan la cincisprezece ani”? El este un adolescent care călătorește pe un vapor, prin apele Oceanului Pacific.
- **Sfarmă-Piatră** este un personaj miraculos din „Povestea lui Harap-Alb”, scrisă de Ion Creangă? El poate să stoarcă pietrele, din care să curgă apă.
- **Robin Hood** a fost un haiduc, despre care legenda spune că lupta contra nedreptății, furând de la bogați și dăruind săracilor?

Să înțelegem textul!

1. Răspunde la întrebări.
   a) Ce fel de text este „Vacanța mare”, de Aurora Georgescu?
   b) Câte strofe are?
   c) Câte versuri are o strofă?

2. Realizează corespondența între cele două coloane.

• Cine vine odată cu vara?	Ne va face Dick Sand.
• Ce face Nemo pe mare?	Înfruntă furtuni.
• Cine ne va face mateloți pe vapor?	Acolo vom fi alpiniști.
• În ce ne vom transforma pe munte?	Vine vacanța.
	Pescuiește.

3. Explică expresiile: *ne vor însoți în gând, la braț cu fantezia, vom încinge veselia*.

Să exersăm!

4. Identifică în prima strofă un substantiv comun, un pronume personal, un adjectiv și un verb.
5. Găsește câte un cuvânt care să rimeze cu: *cărare, aventura, imaginar, gând.*
   Exemplu: *cărare – mare.*

Lucrați în echipe!

6. Împărțiți-vă în trei echipe.
   a) Redactați, pe un cartonaș, o carte poștală pe care i-o trimiteți lui Robin Hood, haiducul din pădure. Îl anunțați că sunteți pe mare și îi transmiteți salutări.
   b) Realizați un afiș prin care să anunțați locuitorii munților că Sfarmă-Piatră ține o demonstrație de forță. Comunicați-le data, ora și locul desfășurării evenimentului.
   c) Imaginați-vă că sunteți prieteni cu cei trei curajoși din poezie. Scrieți o invitație prin care îi poftiți la serbarea de sfârșit de an școlar.

FIȘA DE OBSERVARE SISTEMATICĂ A ACTIVITĂȚII:

1.	Ați redactat cartea poștală, ținând cont de părțile ei componente (formula de adresare, mesajul, formula de încheiere, semnătura, destinatarul, adresa).	da/nu
2.	Ați redactat invitația, ținând cont de părțile ei componente (formula de adresare, mesajul care să conțină numele evenimentului, locul, data, ora, formula de încheiere, semnătura).	da/nu
3.	Ați realizat afișul, ținând cont de părțile lui componente (organizatorii, titlul afișului, locul, data, ora).	da/nu
4.	Ați înfrumusețat creațiile voastre, oferindu-le culoare, originalitate.	da/nu
5.	Ați scris corect și ați folosit semnele de punctuație potrivite.	da/nu

Lucrați în perechi!

7. **Joc.** *Proiect de vacanță*
   Gândește-te unde vei merge în vacanța de vară și alege un coleg cu ajutorul căruia să interpretezi o scenă petrecută în timpul liber. Nu uita să folosești formulele de adresare potrivite!
   Sugestii: turistul și ghidul (dacă vei vizita un muzeu), vizitatorul și dresorul de lei (dacă vei merge la circ), musafirul și gazda (dacă vei merge la o petrecere).

EVALUARE FINALĂ

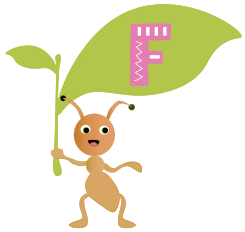

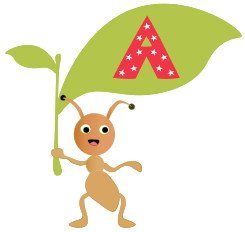
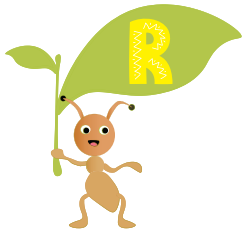
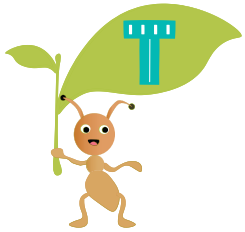
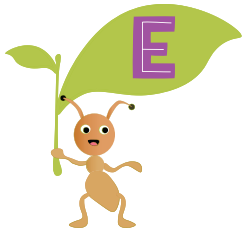

1. Ce texte ți-au plăcut în acest an școlar: textele literare sau textele nonliterare? Explică alegerea ta.
   Mi-au plăcut textele ..., pentru că ... .
2. Numește trei personaje care te-au impresionat prin faptele lor și descrie unul dintre ele. Scrie despre însușirile sale fizice și sufletești.
   Personajul despre care vreau să vorbesc este ... .
3. Enumeră trei texte pe care le-ai redactat.
   Te poți referi la textele literare (povești, compuneri, descrieri etc.) sau la cele nonliterare (afiș, invitație, carte poștală etc.).
4. Ce ai învățat despre redactarea unui text?
   Atunci când scriu un text, trebuie să țin cont de ... .
5. Care este cel mai frumos compliment pe care l-ai primit din partea colegilor sau a învățătorului tău, pentru o temă realizată la această disciplină? De ce crezi că l-ai primit?
   Cel mai frumos compliment a fost ... .
   Cred că l-am primit, deoarece ... .
6. Ce ai învățat despre dialog?
   Dialogul este ... .
   Atunci când dialoghezi cu cineva, trebuie să ... .
7. Care a fost cel mai interesant proiect realizat de tine?
   Cel mai frumos proiect ... .

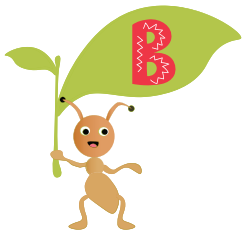
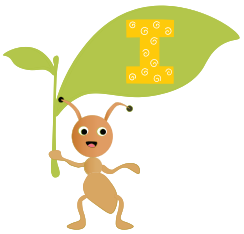
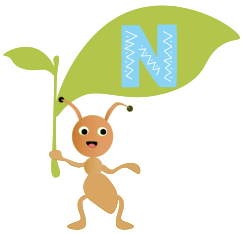
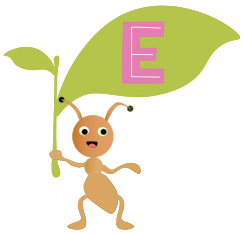

FIȘĂ DE AUTOEVALUARE

Transcrie și completează în caiet fișa de mai jos.

Nume și prenume: _____

Data completării: _____

1. Am participat cu plăcere la rezolvarea sarcinilor de învățare. ☐ ☐
2. Răspunsurile mele au fost întodeauna în legătură cu tema discuției. ☐ ☐
3. Am fost atent/atentă la desfășurarea activităților din timpul orelor de curs. ☐ ☐
4. Mi-a plăcut să particip la activități organizate în echipă. ☐ ☐
5. Am cerut ajutor atunci când am avut nevoie. ☐ ☐
6. Am dus întotdeauna la bun sfârșit sarcinile primite. ☐ ☐

Cum te apreciezi?

1. Scrie în caseta albastră litera din dreptul variantei tale de răspuns.

   Într-o măsură foarte mare: **a**
   Într-o măsură mare: **b**
   Într-o măsură mică: **c**
   Într-o măsură foarte mică: **d**
   Deloc: **e**

- Doamna/domnul învățătoare/învățător va scrie în caseta verde varianta sa de răspuns.

2. Scrie cum te simți după ce ai completat fișa, alegând unul dintre cuvintele de mai jos:
   – *nemulțumit*;
   – *mulțumit*;
   – *ca un învingător*.

FIȘĂ DE EVALUARE COLEGIALĂ

Transcrie în caiet fișa de mai jos.

Numele și prenumele colegului: _____

Data completării: _____

1. Are un vocabular civilizat în comunicarea cu colegii de clasă. ☐ ☐
2. Ascultă cu atenție atunci când colegii de clasă i se adresează. ☐ ☐
3. Este deschis la colaborare pentru rezolvarea sarcinilor în echipă. ☐ ☐
4. Acceptă fără să se supere o părere a colegilor, diferită de părerea sa personală. ☐ ☐
5. Manifestă grijă pentru rezolvarea nonviolentă a situațiilor conflictuale din clasă. ☐ ☐
6. Își asumă responsabilitățile ce îi revin în îndeplinirea sarcinilor încredințate. ☐ ☐

Cum vei fi apreciat?

1. Colegul tău va nota în casetele cu contur albastru literele pe care le consideră potrivite pentru aprecierile pe care le face:
   - Întotdeauna: **a**
   - Uneori: **b**
   - Niciodată: **c**
   - Cadrul didactic va nota în casetele cu contur verde variantele sale de răspuns.
2. Scrie cum te simți după completarea fișei tale, alegând unul dintre cuvintele de mai jos:
   – *nemulțumit*;
   – *mulțumit*;
   – *ca un învingător*.